

Obsah

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

STANOVISKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor

499. plenárne zasadnutie EHSV zo 4. a 5. júna 2014

2014/C 424/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Opatrenia na podporu zamestnanosti mladých ľudí – osvedčené postupy“ — prieskumné stanovisko (grécke predsedníctvo Rady EÚ)	1
2014/C 424/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Transatlantické obchodné vzťahy a názory EHSV na posilnenú spoluprácu a prípadnú dohodu o voľnom obchode medzi EÚ a USA“ — (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	9

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

499. plenárne zasadnutie EHSV zo 4. a 5. júna 2014

2014/C 424/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Hospodárskemu a sociálnemu výboru – Vízia pre vnútorný trh s priemyselnými výrobkami“ — COM(2014) 25 final.	20
2014/C 424/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskej sieti služieb zamestnanosti, prístupe pracovníkov k službám v oblasti mobility a o ďalšej integrácii európskych pracovných trhov“ — COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD)	27
2014/C 424/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o prieskume a ťažbe uhl'ovodíkov (ako napríklad bridlicového plynu) v EÚ s použitím vysokoobjemového hydraulického štiepenia“ — COM(2014) 23 final	34

2014/C 424/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Rámec politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie rokov 2020 až 2030“ — COM(2014) 15 <i>final</i>	39
2014/C 424/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení a prevádzke rezervy stability trhu pre systém Únie na obchodovanie s emisiami skleníkových plynov a o zmene smernice 2003/87/ES — COM(2014) 20 <i>final</i> – 2014/0011 (COD)	46
2014/C 424/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o prístupe EÚ k boju proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi“ — COM(2014) 64 <i>final</i>	52
2014/C 424/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Konkurencieschopná mestská mobilita efektívne využívajúca zdroje“ — COM(2013) 913 <i>final</i>	58
2014/C 424/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Ceny energie a náklady na energiu“ — COM(2014) 21 <i>final</i>	64
2014/C 424/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa kazeínov a kazeinátov určených na ľudskú spotrebu, ktorou sa zrušuje smernica Rady 83/417/EHS“ — COM (2014) 174 <i>final</i> – 2014/0096 (COD)	72
2014/C 424/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určení miery úpravy priamych platieb podľa nariadenia Rady (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o kalendárny rok 2014“ — COM(2014) 175 <i>final</i> – 2014/0097 (COD)	73

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

499. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV ZO 4. A 5. JÚNA 2014

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Opatrenia na podporu zamestnanosti mladých ľudí – osvedčené postupy“

prieskumné stanovisko (grécke predsedníctvo Rady EÚ)

(2014/C 424/01)

Spravodajkyňa: **Christa SCHWENG**

V liste zo 6. decembra 2013 pán veľvyslanec Theodoros SOTIROPOULOS požiadal Európsky hospodársky a sociálny výbor v mene gréckeho predsedníctva a v súlade s článkom 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému:

„Opatrenia zamerané na zamestnanosť mládeže – osvedčené postupy“

(prieskumné stanovisko)

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 13. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) prijal 124 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) považuje boj proti nezamestnanosti mladých ľudí za politickú prioritu. Aby dnešná mládež mohla vytvárať Európu budúcnosti, potrebuje perspektívu nezávislého života, k čomu patrí aj pracovné miesto, ktoré zodpovedá kvalifikácii. Iba stratégia upriamená na rast, ktorá sa zameriava na posilnenie konkurencieschopnosti a obnovenie dôvery investorov a domácností, ako aj udržateľné investície a plán na oživenie hospodárstva, môžu stimulovať dopyt po pracovnej sile.

1.2 Na podporu podnikov, aby aj v hospodársky neistých časoch prijímali nové pracovné sily často bez skúseností, treba vhodné stimuly. To zahŕňa vzdelávací systém, ktorý na profesionálnej i osobnej úrovni tvorí základ pre začatie kariéry, viac orientuje odbornú prípravu na potreby trhu práce a podporuje podnikateľského ducha. Potrebný je tiež dynamický a otvorený trh práce, na ktorom pôsobia osoby so zručnosťami, ktoré sú nevyhnutné pre konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva, súdržnosť spoločnosti a pre udržateľné dlhodobé vyhliadky rastu. Vhodné reformy musia viesť k rovnováhe flexibility a istoty. To možno najlepšie zabezpečiť zapojením sociálnych partnerov.

1.3 Mladých ľudí by mal pri výbere povolania podporovať kvalifikovaný odborný poradca pre voľbu povolania. Analýza strednodobých potrieb pracovných síl, predovšetkým aj na miestnej úrovni, môže mať kladný vplyv na voľbu povolania. Členské štáty, v ktorých vzdelávacie systémy ponúkajú okrem teoretického aj praktické vzdelávanie a odbornú prípravu, sa v európskom porovnaní počas krízy vyznačovali pomerne nízkou nezamestnanosťou mladých ľudí. EHSV je presvedčený o úspechu modelov vzdelávania a odbornej prípravy s použitím metódy učenia sa prácou, ako sú duálne systémy odbornej prípravy, ktoré existujú v niektorých členských štátoch. Tieto vzdelávacie programy sú úspešné najmä vtedy, keď všetky zainteresované strany (zamestnávateľia a zamestnanci, organizácie zastupujúce ich záujmy, ako aj verejné orgány) prevezmú zodpovednosť.

1.4 Verejné služby zamestnanosti majú tiež dôležitú úlohu pri prechode medzi vzdelávaním a zamestnaním. Musia mať primerané finančné a ľudské zdroje, aby nielen podporovali nezamestnaných pri hľadaní práce, ale aj udržiavali intenzívny kontakt so stranou dopytu.

1.5 Zapojenie sociálnych partnerov do stratégie rastu, reforiem trhu práce, vzdelávacích programov a reforiem verejných služieb zamestnanosti a zapojenie mládežníckych organizácií do vykonávania záruky pre mladých ľudí zabezpečuje súhlas širokých vrstiev obyvateľstva a tým aj sociálny zmier. Iba spoločné rozhodnutia môžu priniesť trvalú zmenu.

2. Úvod

2.1 Účinný boj proti nezamestnanosti mladých ľudí je jednou z najväčších výziev súčasnosti. Miera nezamestnanosti vo vekovej skupine 15 až 24 rokov bola vždy vyššia ako vo vekovej skupine 24 až 65 rokov, ale finančná a hospodárska kríza zasiahla mládež, ktorá sa prvýkrát snaží vstúpiť na trh práce, obzvlášť tvrdo. Aj keď podľa Eurostatu ⁽¹⁾ bola miera nezamestnanosti mladých ľudí do konca roka 2008 dvojnásobná v porovnaní s mierou nezamestnanosti celkového počtu obyvateľov, do konca roka 2012 vzrástla na 2,6-násobok nezamestnanosti celkového počtu obyvateľov.

2.2 Dôvodom je menej pracovných miest v dôsledku slabého, prípadne záporného rastu, poklesu domáceho dopytu, úspor a s tým súvisiaceho zmrazenia prijímania zamestnancov vo verejnom sektore, ktoré je sťažené neskoro vykonaných štrukturálnych reforiem v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a trhu práce, a v dôsledku chýbajúcej kvalifikácie, ako aj zručností, po ktorých na trhu práce nie je dopyt.

2.3 Miera nezamestnanosti mladých ľudí je podiel počtu nezamestnaných osôb vo vekovej skupine 15 až 24 rokov na počte zamestnaných v tom istom veku a v roku 2013 predstavovala v EÚ-28 23,3 %. Eurostat ⁽²⁾ spočítal ako druhý ukazovateľ podiel nezamestnaných mladých ľudí (podiel nezamestnaných vo vekovej skupine 15 až 24 rokov na celkovom počte obyvateľov v tejto vekovej skupine), ktorý bol v EÚ v roku 2013 9,8 %. Tento ukazovateľ naznačuje, že mnoho mladých ľudí v tejto vekovej skupine sa vzdeláva a vôbec nie je k dispozícii na trhu práce. Členské štáty ovplyvňujú nezamestnanosť mládeže úplne odlišne: podiel nezamestnaných mladých ľudí sa pohybuje v rozmedzí od 4 % v Nemecku až do 20,8 % v Španielsku, miera nezamestnanosti mladých ľudí sa pohybuje od 7,9 % v Nemecku až do 58,3 % v Grécku.

2.4 Aj keď treba ujasniť, že miera nezamestnanosti mladých ľudí neurčuje, koľko percent všetkých mladých ľudí je nezamestnaných, percento mladých ľudí, ktorí hľadajú prácu, zostáva významné.

2.5 Medzi mladými ľuďmi si zvláštnu pozornosť získava skupina tzv. NEET (Not in employment, education or training – mladí ľudia, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy). Podľa nadácie EUROFOUND ⁽³⁾ hrozí ľuďom v tejto skupine väčšie nebezpečenstvo, že si aj neskôr nájdu iba neisté zamestnanie, a skorá frustrácia spôsobí, že budú náchylnejší k chudobe, sociálnemu vylúčeniu a radikalizácii. Náklady na neúčast týchto mladých ľudí na trhu práce sa s obozretnosťou odhadujú na 153 miliárd EUR, čo predstavuje 1,2 % európskeho HDP.

2.6 V niektorých členských štátoch EÚ – bez ohľadu na úroveň nezamestnanosti mladých ľudí – možno konštatovať zvyšujúci sa počet voľných pracovných miest, ktoré nemôžu byť obsadené. To platí pre kvalifikovaných pracovníkov v rôznych odvetviach, vysoko kvalifikované povolania v oblasti matematiky, informatiky, prírodných vied a technológií rovnako ako pre pozície v strednom manažmente, kde sa vyžadujú ľudia s horizontálnymi zručnosťami (napr. komunikačné zručnosti, tímový duch, podnikateľský duch atď.).

⁽¹⁾ Eurostat – Unemployment statistics.

⁽²⁾ Eurostat – Statistics explained – Youth_unemployment.

⁽³⁾ Eurofound – NEETs.

3. Odpoveď Európy na nezamestnanosť mladých ľudí

3.1 Záruka pre mladých ľudí

3.1.1 Od roku 2011 možno myšlienku záruky pre mladých ľudí nájsť v oznámeniach Európskej komisie⁽⁴⁾. V apríli 2013 Rada ministrov EÚ prijala odporúčanie zriadiť záruku pre mladých ľudí. Jej vykonávaním by malo byť zabezpečené, že všetci mladí ľudia do 25 rokov dostanú dobrú ponuku práce, ďalšej odbornej prípravy, vyučenia alebo stáže do štyroch mesiacov od ukončenia školy alebo straty zamestnania.

3.1.2 Väčšina opatrení v oblasti záruky pre mladých ľudí môže byť spolufinancovaná z Európskeho sociálneho fondu. Pre 20 členských štátov navyše existujú na základe ich regionálnej vysokej miery nezamestnanosti mladých ľudí (viac než 25 % aspoň v jednom regióne) dodatočné prostriedky z iniciatívy pre zamestnanosť.

3.1.3 V kontexte európskeho semestra by malo byť hodnotenie a monitorovanie plánov vykonávania zahrnuté v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny s cieľom zabezpečiť, že záruka pre mladých ľudí je v súlade s cieľmi stratégie EÚ 2020.

3.1.4 **Európska investičná banka** začala v roku 2013 program „Kvalifikácia a zamestnanosť – investície do mladých ľudí“ dotovaný 6 miliardami EUR. Ten by mal byť aj v rokoch 2014 a 2015 dotovaný rovnakou sumou.

3.2 Akčný rámec európskych sociálnych partnerov na boj proti nezamestnanosti mladých ľudí

Európski sociálni partneri prijali v júni 2013 akčný rámec pre zamestnanosť mladých ľudí⁽⁵⁾. Ten sa zakladá na existujúcich a nových príkladoch osvedčených postupov v štyroch základných oblastiach, a to vzdelávanie, prechod medzi vzdelávaním a zamestnaním, zamestnanosť a podnikanie. Vnútroštátni sociálni partneri by sa tým mali inšpirovať s cieľom nájsť riešenia vo vlastnom prostredí a prispôsobiť ich príslušným vnútroštátnym podmienkam.

3.3 Príspevok EHSV

3.3.1 EHSV sa situáciou mladých ľudí na trhu práce zaoberal vo viacerých stanoviskách⁽⁶⁾, na konferenciách a v rámci konzultácií⁽⁷⁾. V rámci Strediska pre monitorovanie trhu práce sa uplatňuje ako nová pracovná metóda vytvorenie pilotných štúdií na špecifické témy. V niektorých členských štátoch sa vyžiada názor organizovanej občianskej spoločnosti s cieľom môcť posúdiť, či sa európskymi politikami a opatreniami dosahuje požadovaný účinok. Dôležitá otázka zamestnanosti mladých ľudí je jednou z prvých tém, ktorá bola na základe aktuálnosti vybratá na vytvorenie pilotnej štúdie.

3.3.2 Vo svojom stanovisku k balíku opatrení v oblasti zamestnanosti mladých ľudí⁽⁸⁾ výbor uviedol, že „na vytvorenie väčšieho počtu a lepších pracovných miest je potrebná skutočná stratégia pre rast na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. To si vyžaduje koordinovaný prístup ku všetkým snahám a opatreniam zameraným na posilňovanie konkurencieschopnosti a obnovenie dôvery investorov a domácností.“ Navyše poznamenal, že finančné prostriedky na záruku pre mladých ľudí vo výške 6 miliárd EUR nebudú dostatočné.

3.3.3 Vo svojom stanovisku na tému „Rámec kvality pre stáže“⁽⁹⁾ EHSV konštatoval, že stáže sú dôležitou vstupnou bránou na trh práce, nie sú však všeliakom pre boj proti nezamestnanosti mladých ľudí. Popri požiadavke väčšmi zapojiť stáže do študijných osnov a poskytovať základné sociálne zabezpečenie by tiež mali byť vypracované usmernenia, ktoré môžu poskytnúť prehľad o možnostiach financovania, aby bolo možné stanoviť koncepciu stáží so spoločnou finančnou zodpovednosťou.

⁽⁴⁾ Príležitosti pre mladých ľudí a balík opatrení v oblasti zamestnanosti mladých ľudí.

⁽⁵⁾ V angličtine: Framework of actions on youth employment.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 1; Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 11; Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 94; Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 97; Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 103; Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 8 – 15; Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 67 – 72; Ú. v. EÚ C 327, 12.11.2013, s. 58 – 64; Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s. 77 – 80; Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 101; CCMI/118 – EESC-2013-05662-00-00-AS-TRA (spravodajca: Fornea, pomocný spravodajca: Grimaldi); zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku.

⁽⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-youth-employment>
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-skill-mobility-competitiveness>

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 67.

⁽⁹⁾ Rámec kvality pre stáže.

3.3.4 Výbor dôrazne víta rozhodnutie o posilnenej spolupráci medzi verejnými službami zamestnanosti (VSZ) aj na základe ich významu v boji proti nezamestnanosti mladých ľudí⁽¹⁰⁾. VSZ musia byť schopné priamo, flexibilne a kreatívne reagovať na zmeny vo svojom prostredí a kombinovať krátkodobé intervencie s udržateľnými riešeniami. To sa musí prejavovať v zodpovedajúcich kapacitách a dostatočnej finančnej podpore. VSZ by sa mali viac zamerať na oblasť pracovných ponúk, pretože zamestnávateľia majú stále väčšie ťažkosti nájsť potrebné pracovné sily.

3.3.5 EHSV vo svojom stanovisku k oznámeniu na tému „Otváranie systémov vzdelávania“⁽¹¹⁾ zdôrazňuje, že digitálny prístup vo vzdelávacích systémoch môže prispieť k zlepšeniu kvality a kreativity možností vzdelávania. Nevyhnutné je zapojenie vyučujúcich do navrhovania a vykonávania iniciatívy – v spojení s vhodným vzdelávaním a odbornou prípravou – s cieľom inovatívne a v súvislosti s heslom „vzdelanie pre všetkých“ otvoriť možnosti vzdelávania s pomocou nových technológií a voľne prístupných výučbových a študijných materiálov. Mobilizácia všetkých účastníkov a podpora vytvárania „partnerstiev pre vzdelávanie“ v spoločnosti sú pre úspech rovnako rozhodujúce.

3.3.6 Projekty opísané v nasledujúcich kapitolách odporúčajú členovia výboru. Vzhľadom na to, že veľa projektov je pomerne nových, často nie sú k dispozícii údaje o účinnosti a efektívnosti, takže hodnotenie je založené výlučne na pozorovaniach členov výboru.

3.4 *Reforma vzdelávacích systémov*

3.4.1 V rámci európskeho semestra sa 16 členským štátom odporúčalo, aby zmodernizovali svoje vzdelávacie systémy, v 12 prípadoch sa odporúčalo, aby vzdelávanie a odbornú prípravu zamerali viac na potreby trhu práce, prípadne posilnili duálny systém vzdelávania a odbornej prípravy.

3.4.2 Vzdelávacie systémy sú v právomoci členských štátov a mali by tak aj zostať. Na európskej úrovni sa však môžu poskytnúť dôležité impulzy prostredníctvom výmeny skúseností a vzájomného učenia, ako aj prostredníctvom finančných stimulov. Vzdelávacie systémy by mali byť navrhnuté tak, aby mladým ľuďom poskytovali nielen základné kultúrne zručnosti, ale ich takisto naučili samostatne reagovať na meniace sa požiadavky, aby sa celoživotné vzdelávanie stalo súčasťou ich osobnej kariéry.

3.4.3 Včas poskytnuté poradenstvo pre voľbu povolania a informácie v oblasti práce majú pomôcť rozpoznať svoje vlastné schopnosti a zručnosti a tiež poskytnúť informácie o vývoji na trhu práce. Projekty ako „Wiener Töchtersag“⁽¹²⁾, v rámci ktorého idú dievčatá do podnikov, aby získali prehľad o nových pracovných oblastiach a pracovných príležitostiach, môžu tiež prispieť k tomu, aby sa dievčatá zaujímali aj o vzdelávanie a odbornú prípravu v technickej oblasti.

3.4.4 Predčasné ukončenie školskej dochádzky má mnoho príčin, a preto sú potrebné individuálne prispôbené opatrenia. Sú to napríklad „Jugendcoaching“⁽¹³⁾ v Rakúsku a „Joblinge“⁽¹⁴⁾ v Nemecku, v rámci ktorých mladí ľudia, ktorí sú vystavení riziku vypadnutia zo systému, dostávajú obmedzené individuálne poradenstvo a pomoc pri hľadaní možností vzdelávania a odbornej prípravy alebo pracovného miesta.

3.4.5 V krajinách Európy, kde je nezamestnanosť mladých ľudí nízka, je zjavné, že majú systém vzdelávania a odbornej prípravy blízky podnikom a trhu práce, ktorý ponúka certifikované, prenosné kvalifikácie. Proces vzdelávania a odbornej prípravy pritom prebieha – v rôznych formách – sčasti v podnikoch a sčasti v škole. To bolo uznané zo strany inštitúcií EÚ a sociálnych partnerov v EÚ, ktoré podporujú Európske združenie učňovskej prípravy⁽¹⁵⁾. Učňovská príprava je jedným z najdôležitejších prvkov v systéme záruk pre mladých ľudí a jej úspech je založený na širokom partnerstve, ktoré združuje zainteresované strany podnikov, zamestnancov a vzdelávania a odbornej prípravy. Pri zriaďovaní duálneho systému, ktorý sa zameriava na požiadavky podnikov, trhu práce a mladých ľudí, je nevyhnutné, aby sa organizácia a usporiadanie vykonávali prostredníctvom silnej integrácie inštitúcií blízky podnikom. Výrazným zapojením sociálnych partnerov sa títo partneri identifikujú so systémom a podieľajú sa na ňom („spoluvlastník systému“). Okrem toho sa tu tiež vyžaduje zodpovednosť zamestnávateľov a ich ochota investovať. Aj keď ostatné členské štáty nemôžu v krátkodobom horizonte zaviesť komplexný systém výučby, mohli by sa napríklad testovať jednotlivé duálne vzdelávacie programy v pevnej skupine podnikov v rovnakom odvetví. Sociálni partneri v odvetví by preto museli stanoviť spoločné normy vzdelávania a odbornej prípravy a certifikácie. Ďalšou možnosťou by bolo posilnenie spolupráce medzi jednotlivými školami v rámci ich autonómie a jednotlivými spoločnosťami, ako je to napríklad v Poľsku.

⁽¹⁰⁾ Verejné služby zamestnanosti (VSZ).

⁽¹¹⁾ Otváranie systémov vzdelávania.

⁽¹²⁾ Töchtersag.

⁽¹³⁾ NEBA – Jugendcoaching.

⁽¹⁴⁾ Joblinge.

⁽¹⁵⁾ Európske združenie učňovskej prípravy.

3.4.6 Malta vykonala v posledných rokoch významné kroky v tomto smere prostredníctvom kurzov na škole Malta College of Arts, Science and Technology (MCAST), kde časť výučby prebieha priamo v podniku. Z počtu 284 študentov, ktorí absolvovali svoju prax v spoločnosti Lufthansa Malta, tak 163 získalo pracovné miesto.

3.4.7 **Uznávanie neformálne získaných kvalifikácií:** Potvrdzovanie výsledkov vzdelávania, a to znalostí, zručností a kompetencií získaných prostredníctvom neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, môže zohrávať dôležitú úlohu pri zvyšovaní zamestnateľnosti a mobility, ako aj pri zvyšovaní motivácie k celoživotnému vzdelávaniu, a to najmä v prípade osôb, ktoré sú sociálno-ekonomicky znevýhodnené alebo majú nízke kvalifikácie.

3.4.8 V čase, keď Európska únia čelí vážnej hospodárskej kríze spôsobujúcej prudký nárast nezamestnanosti, a to najmä mladých ľudí, a v kontexte starnutia obyvateľstva, by potvrzovanie relevantných znalostí, zručností a kompetencií mohlo ešte hodnotnejšie prispievať k zlepšeniu fungovania trhu práce, podpore mobility a posilneniu konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu.

3.5 Opatrenia na uľahčenie prechodu medzi vzdelávaním a zamestnaním

3.5.1 **Kvalifikácia a vzdelávanie a odborná príprava:** Nedostatok pracovných skúseností je zásadný dôvod, prečo podniky v hospodársky ťažkých časoch váhajú, či majú prijímať mladých ľudí. Výlučne teoretická výučba bez potreby praktického uplatnenia osvojeného učiva sa stále viac ukazuje byť prekážkou pre prístup na trh práce.

3.5.2 „Thinking outside the box on recruitment“ je litovský projekt, ktorého cieľom je, aby mladí ľudia boli spôsobilí pracovať, a sprostredkovať im odbornú prax v príslušnom podniku. Podobne fungujú „nadácie pre umiestnenie“⁽¹⁶⁾ verejných služieb zamestnanosti v Rakúsku, prostredníctvom ktorých sa zlučujú podniky, ktoré majú nedostatok zamestnancov, a osoby, ktoré hľadajú prácu, ktorým chýba časť vzdelania a odbornej prípravy pre určitú prácu. Náklady na vzdelanie a živobytie sa rozdeľujú medzi služby zamestnanosti a podnik. Hodnotenia ukázali, že tri mesiace po skončení opatrení je asi 75 % účastníkov zamestnaných.

3.5.3 Vo Francúzsku boli od roku 2011 prostredníctvom medziodvetvových dohôd sociálnych partnerov vypracované opatrenia špeciálne pre mladých ľudí s (vysokoškolským) vzdelaním alebo bez neho s cieľom pomôcť im pri hľadaní pracovného miesta. Opatrenia sú sústredené najmä na školenia zamerané na podávanie žiadostí o zamestnanie. Hodnotenie ukázalo, že miera začlenenia do trhu práce po účasti na tomto opatrení tvorí 65 %, je teda až o 18 % vyššia než v kontrolnej skupine.

3.5.4 V Írsku sa pomocou programu „Jobbridge“⁽¹⁷⁾ ponúka mladým ľuďom, ktorí najmenej 78 dní poberali dávky sociálnej pomoci, 6 – 9-mesačná stáž v podnikoch. Stážisti dostávajú dodatočnú sociálnu pomoc vo výške 50 EUR za týždeň. Kriticky treba poznamenať, že ľudia, ktorí napríklad popri vzdelávaní a odbornej príprave pracujú na čiastočný úväzok, nemôžu tento program v súvislosti so svojím vzdelávaním a odbornou prípravou využiť, pretože nie sú príjemcami sociálnej pomoci. Výbor sa domnieva, že aktivačné opatrenia by mali začať skôr, pretože dlhá čakacia lehota ľudí odrádza, namiesto toho, aby boli podporovaní začať pracovať.

3.5.5 Škótska rada pre neziskové organizácie „Scottish council for voluntary organisations“ vytvorila v roku 2011 program „Community Jobs Scotland“. Zameriava sa na mladých nezamestnaných a spolupracuje s organizáciami sociálnej starostlivosti, ktoré ponúkajú mladým ľuďom s vyššou aj základnou kvalifikáciou na 6 až 9 mesiacov pracovné miesta v rôznych odvetviach. Mladí ľudia dostanú skutočné pracovné miesto, musia prejsť výberovým konaním, dostávajú plat a ďalej sa vzdelávajú. Na programe sa zúčastnilo vyše 4 000 mladých ľudí, z ktorých sa 47,3 % rovno zamestnalo a 63,6 % mohlo mať nepriamo prospech z ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy a z dobrovoľníckych činností.

3.5.6 V Dánsku vytvárajú odborové zväzy a zamestnanecké fondy v spolupráci s verejnými a súkromnými zamestnávateľmi miesta pre stážistov, mladých ľudí s ukončeným vzdelaním a odbornou prípravou, s cieľom poskytnúť im pracovné skúsenosti a špecializáciu v oblasti ich odbornosti. Miera prijatia do zamestnania osôb, ktoré takúto stáž absolvovali, je v priemere 60 %, aj keď presnejšie číselné údaje budú k dispozícii až po ukončení projektu v apríli 2014.

⁽¹⁶⁾ <http://www.implacement-stiftung.at/>

⁽¹⁷⁾ Jobbridge.

3.5.7 Prostredníctvom slovinského projektu „Moje izkušnje“⁽¹⁸⁾ (Moja skúsenosť), ktorý získal ocenenie ILO, sa vytvárajú spojenia medzi študentmi a zamestnávateľmi, a to prostredníctvom on-line platformy, kam môžu študenti nahrávať svoje pracovné skúsenosti. Okrem toho sú vystavované certifikáty na potvrdenie pracovných skúseností.

3.5.8 V Španielsku ponúka nadácia Novia Salcedo Foundation ako súkromná, nezisková kultúrna organizácia program pre stážistov s cieľom sprevádzať absolventov v podnikoch prostredníctvom kombinácie teoretickej výučby a praktických pracovných skúseností. Hodnotenie ukázalo, že vyše 52,23 % účastníkov získalo po ukončení programu pracovnú zmluvu.

3.5.9 V Českej republike sú zamestnávateľia a profesijné organizácie partnermi projektu „POSPOLU“, ktorým sa presadzujú zmeny v organizačnej forme vzdelávania a odbornej prípravy a posilnenie učenia sa na pracovisku, v rámci ktorého sa uzatvárajú partnerstvá medzi školami a podnikmi a vypracúvajú sa návrhy na zmeny v obsahu učiva. Projekt sa predovšetkým zameriava na kurzy v oblasti strojárstva, elektrotechniky, stavebného inžinierstva, dopravy a IT.

3.5.10 V Portugalsku podporuje sieť technologických centier dva projekty („Think industry“ a „F1 in schools“), ktoré sa zameriavajú na nové priemyselné zručnosti žiadané na trhu práce, pričom využívajú praktický prístup, ktorý zahŕňa zlepšenie využívania nástrojov a strojov a sprostredkovanie znalostí potrebných na zhotovenie skutočného miniatúrneho auta F1 a uvedenie tohto projektu/nápadu na trh. Školy a priemysel vytvorili partnerstvá zamerané na zmenu imidžu práce v priemyselných odvetviach v očiach mladých študentov a ich nasmerovanie tam, kde je na trhu práce dopyt⁽¹⁹⁾.

3.5.11 V Taliansku prebieha trojročný program na obdobie rokov 2014 – 2016, prostredníctvom ktorého môžu študenti posledných dvoch ročníkov druhého stupňa stredných škôl stráviť určitý čas v podnikoch vďaka lepšiemu využívaniu zmluvy o učňovskej príprave.

3.5.12 **Podpora mobility:** Podpora cezhraničnej mobility mladých ľudí s cieľom získania pracovných skúseností môže tiež pomôcť preklenúť priepasť medzi výlučne teoretickým vzdelávaním a odbornou prípravou a prvým pracovným miestom.

3.5.13 Príkladom je dvojstranná dohoda medzi Nemeckom a Španielskom, v ktorej sa stanovujú možnosti zamestnania a vzdelávania a odbornej prípravy pre približne 5 000 mladých Španielov do roku 2017; rovnako ako nemecké programy podpory „The job of my life“ a „Make it in Germany“, ktorých cieľom je priviesť mladých ľudí do Nemecka, aby sa tam vzdelávali v rôznych profesiách, v ktorých nie je k dispozícii dostatok kvalifikovaných pracovníkov. K tomu im uhradia prípravný kurz nemčiny v ich domovskej krajine, dostanú príspevok na cestovné a sťahovanie a uhradí sa im aj jazykový kurz v Nemecku v rámci prípravy na stáž. Ak je zamestnávateľ po skončení stáže spokojný, môže na ňu stážista nadviazať 3 – 3,5-ročnou odbornou prípravou, pričom bude dostávať finančnú podporu vo forme príspevku na vzdelávanie a odbornú prípravu a dotýčny mladý človek získa sprievodcu v škole, v práci a v každodennom živote.

3.5.14 V rámci programu „Integrácia prostredníctvom výmeny“ je podporovaná profesijná integrácia skupín osôb so sťaženým prístupom na trh práce prostredníctvom získavania odbornej praxe v iných členských štátoch EÚ. Priebežné výsledky tohto programu, ktorý je spolufinancovaný z ESF, ukázali, že šesť mesiacov po dokončení výmeny si 41 % účastníkov našlo zamestnanie, 18 % pokračovalo vo vzdelávaní a odbornej príprave, 7 % ukončilo školu a 4 % vysokoškolské vzdelanie.

3.5.15 Aby bolo možné lepšie vzájomne zosúladiť ponuku a dopyt na trhu práce, je nevyhnutná reforma siete EURES. EHSV sa k tomu vyjadri v samostatnom stanovisku. Rozhodujúce však bude to, že EURES sa vo všetkých členských štátoch – a nielen v niekoľkých – používa ako nástroj politiky trhu práce a zverejňujú sa tu tiež voľné pracovné miesta. Iniciatíva „Tvoje prvé pracovné miesto EURES“⁽²⁰⁾ je tiež dobrým príkladom ako podporovať cezhraničnú mobilitu mladých pracovníkov tým, že je im sprostredkované prvé pracovné miesto (žiadne vzdelávanie a odborná príprava ani stáž) prostredníctvom dotácie na prírastkové náklady, ktoré vznikajú prijatím pracovnej ponuky v inej krajine.

⁽¹⁸⁾ <http://youthpractices.org/assessment.php>; s. 36.

⁽¹⁹⁾ <http://www.f1inschools.com>

⁽²⁰⁾ Európska komisia – Tvoje prvé pracovné miesto EURES.

3.5.16 Pre lepšie zosúladenie zručností a dopytu je nevyhnutné, aby sa monitorovacie strediská prispôbili na predvídanie a včasné stanovenie dopytu po zručnostiach. To by malo byť vykonané na regionálnej resp. odvetvovej úrovni za účasti sociálnych partnerov, aby sa mohli rýchlo zohľadňovať rôzne hospodárske a právne, ale aj technické zmeny. V týchto strediskách sa najlepšie vie aj o požiadavkách podnikov a trhu práce.

3.6 Opatrenia pre integráciu znevýhodnených mladých ľudí

3.6.1 Mladí ľudia so špeciálnymi potrebami potrebujú osobitnú pomoc, aby si našli svoju cestu na trh práce. V Rakúsku je to zabezpečené pomocou programu „Jobcoaching“⁽²¹⁾, v rámci ktorého sú ľudia so zdravotným postihnutím alebo s poruchami učenia podporovaní formou individuálneho poradenstva a sprievodcu počas prvých mesiacov v novom zamestnaní. Táto podpora je chápaná ako ponuka pre mladých ľudí, ale aj pre podniky.

3.6.2 Vo Walese bol špeciálne pre skupinu NEET vytvorený projekt „Intermediate Labour Market“, ktorý mladým ľuďom, ktorí sú najviac vzdialení od trhu práce, ponúka dobre štruktúrovaný program a možnosti zamestnať sa. To by malo mladých ľudí motivovať, aby si našli prácu, ale mali by si aj osvojiť všeobecné pravidlá správania sa a základné zručnosti a dostať pomoc pri uchádzaní sa o prácu. Z celkového počtu 249 účastníkov získalo 35 pracovné miesto.

3.6.3 Príklad integrácie ľudí, ktorí sú vzdialení od trhu práce, je projekt spoločnosti U.S. Steel Košice „Rovnosť príležitostí“⁽²²⁾, prostredníctvom ktorého spoločnosť zamestnáva a školí špeciálne Rómov z okolia Košíc, ktorí sa tak často prvýkrát dostanú do kontaktu s prostredím práce. Od roku 2002 bolo pre Rómov vytvorených vyše 150 pracovných miest.

3.6.4 V belgickom programe „Aktiva“⁽²³⁾ sa nízkokvalifikovaným mladým ľuďom do 25 rokov, ktorí sú aspoň 12 mesiacov nezamestnaní, stanovuje zníženie príspevkov na sociálne zabezpečenie od zamestnávateľov, ako aj mzdové dotácie na päť kvartálov.

3.7 Opatrenia na reformu trhu práce

3.7.1 Podľa výskumného inštitútu pre budúcnosť práce sa od 80. rokov 20. storočia v mnohých európskych krajinách liberalizovali zmluvy na dobu určitú s cieľom vytvoriť viac pracovných príležitostí bez toho, aby sa musela spochybniť ochrana proti prepusteniu, ktorá je v mnohých krajinách veľmi vysoká⁽²⁴⁾. To viedlo k situácii, že mladým ľuďom sú stále častejšie ponúkané iba zmluvy na dobu určitú bez možnosti prechodu na trvalý pracovný pomer. Hoci vysoko rozvinutá ochrana proti prepusteniu na jednej strane chráni dlhodobého zamestnanca v čase krízy proti prepusteniu skôr než mladých pracovníkov, na základe neistého hospodárskeho prostredia sa však ukazuje ako prekážka pri prijímaní mladých neskúsených pracovných síl, a tak zvyšuje segmentáciu trhu práce.

3.7.2 Výbor odporúča, aby najmä členské štáty s veľmi vysokou nezamestnanosťou mladých ľudí pokračovali v reformách na trhu práce sa zapojením sociálnych partnerov s cieľom nájsť správnu rovnováhu medzi flexibilitou a istotou. Reformy budú skutočne fungovať iba v strednodobom horizonte, pri oživení hospodárstva však môžu významne prispieť k rýchlemu zníženiu nezamestnanosti mladých ľudí.

3.8 Stimuly pre zamestnávateľov na prijímanie mladých ľudí

3.8.1 Pre uľahčenie rozhodnutia podnikov prijímať mladých, neskúsených pracovníkov môže byť užitočné poskytnúť dodatočné stimuly, ktoré sú často vo forme mzdových dotácií alebo zníženia príspevkov do systémov sociálneho zabezpečenia. Treba tu dbať na to, aby to nevedlo k narušeniu hospodárskej súťaže a k ohrozeniu systémov sociálneho zabezpečenia. Príklady zahŕňajú pomoc, ktorú poskytuje orgán HRDA⁽²⁵⁾ cyperským podnikom na poskytovanie vzdelávacích programov pre mladých pracovníkov. Najmä MSP môžu takto pokryť nevyhnutné vzdelávanie a odbornú prípravu a súvisiace výrobné straty v začiatkovej fáze.

⁽²¹⁾ NEBA – Jobcoaching.

⁽²²⁾ U.S. Steel Košice – Rovnosť príležitostí.

⁽²³⁾ Belgicko – Activa.

⁽²⁴⁾ IZA – nezamestnanosť mladých ľudí v Európe..

⁽²⁵⁾ Cyprus – Scheme for the job placement and training of tertiary education.

3.8.2 Prostredníctvom fínskej karty „Sanssi“⁽²⁶⁾ je pre mladých nezamestnaných mladších ako 30 rokov zabezpečené, že ich zamestnávateľ môže požadovať mzdové dotácie na desať mesiacov.

3.8.3 Maďarsko zvolilo spôsob, že ponúkne firmám stimuly na zamestnávanie pracovníkov mladších ako 25-rokov tým, že hrubá mzda a príspevky na sociálne zabezpečenie budú na určitú dobu znížené.

3.8.4 V Taliansku sa na účely sociálneho zabezpečenia poskytnú na 12 mesiacov daňové úľavy podnikom, ktoré ponúknu zmluvu na dobu neurčitú mladým ľuďom vo veku od 18 do 29 rokov, ktorí počas predchádzajúcich šiestich mesiacov nemali pravidelné platené zamestnanie alebo neabsolvovali vyššie stredné vzdelanie alebo odbornú školu.

3.9 Opatrenia na podporu podnikania

3.9.1 Jeden z troch pilierov v „Akčnom pláne pre podnikanie 2020 – Opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe“⁽²⁷⁾ je podnikateľské vzdelávanie na podporu rastu a vytvárania podnikov. S „podnikateľským preukazom“⁽²⁸⁾ získajú mladí ľudia vzdelanie v oblasti ekonómie a podnikového hospodárstva, pričom na konci absolvujú skúšku, ktorou sa nahradia podnikateľské skúšky, ktoré sú v Rakúsku potrebné na výkon samostatnej zárobkovej činnosti.

3.9.2 Prostredníctvom programu „Junior Company Programm“ zakladajú žiaci/žiačky vo veku 15 až 19 rokov skutočné podniky na obdobie jedného školského roka a ponúkajú samostatne vyvinuté produkty a služby na reálnom trhu. Bezprostredne si tak vyskúšajú ekonomické zručnosti.

3.9.3 Projekt „Extraordinary Education“TM umožňuje mladým ľuďom vyskúšať si podnikateľský plán v neformálnom prostredí a poskytuje im základné podnikateľské a komunikačné zručnosti bez ohľadu na vek alebo jazyk.

3.9.4 S cieľom poskytnúť novým podnikom prístup k financovaniu, ako aj motivovať ich k vytváraniu pracovných miest, odpúšťa Rumunsko novo vzniknutým podnikom náklady na registráciu. Okrem toho existuje daňová úľava pre dvoch až štyroch zamestnancov, pôžička až do výšky 10 000 EUR, čo predstavuje 50 % obchodného plánu, ako aj záruky zo strany vlády na 80 % prijatých úverov. V období medzi rokom 2011 a marcom 2014 bolo založených celkom 12 646 MSP a bolo vytvorených 22 948 pracovných miest. Len 188 MSP bolo opäť zatvorených. Tento úspešný program bude pokračovať aj v roku 2014.

V Bruseli 4. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁶⁾ Finnland – Sanssi card.

⁽²⁷⁾ COM(2012) 795 final.

⁽²⁸⁾ Rakúsko – podnikateľský preukaz.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Transatlantické obchodné vzťahy a názory EHSV na posilnenú spoluprácu a prípadnú dohodu o voľnom obchode medzi EÚ a USA“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2014/C 424/02)

Spravodajca: **Jacek KRAWCZYK**

Pomocný spravodajca: **Sandy BOYLE**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa na svojom plenárnom zasadnutí 11. júla 2013 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Transatlantické obchodné vzťahy a názory EHSV na posilnenú spoluprácu a prípadnú dohodu o voľnom obchode medzi EÚ a USA“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) prijal 187 hlasmi za, pričom 7 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry

1.1 Výbor sa domnieva, že úspešné Transatlantické obchodné a investičné partnerstvo (TTIP) by mohlo výraznou mierou pomôcť pri vytváraní reálneho rastu a vzbudiť optimizmus. Vyvážená dohoda by podporila európsku ekonomiku v snahe znovu naštartovať hospodársky rast a tvorbu pracovných miest, keďže zotavenie z finančnej a hospodárskej krízy, ktorá vypukla v roku 2008, je vo všeobecnosti pomalé.

1.2 Výbor oceňuje značné príležitosti, ktoré takáto širokospektrálna obchodná dohoda medzi EÚ a Spojenými štátmi ponúka. Nielenže by umožnila expandovať obchod a investície cez Atlantický oceán, ale mohla by pomôcť vytvoriť posilnené celosvetové pravidlá a normy, ktoré by boli prospešné pre samotný multilaterálny systém obchodovania.

1.3 Vzhľadom na všeobecne rozšírenú a legitímnu požiadavku európskych občanov, aby boli obchodné rokovania úplne transparentné, EHSV žiada Radu a Komisiu o jednotné a dôsledné uplatňovanie článku 218 Zmluvy o fungovaní EÚ, hlavne jeho ods. 10: „Európsky parlament je ihneď a v plnom rozsahu informovaný vo všetkých etapách konania“.

1.4 V súlade s Lisabonskou zmluvou je nevyhnutné, aby Komisia uznala inštitucionálnu úlohu EHSV počas rokovaní o TTIP. Úplná transparentnosť a konzultácie s výborom a inými zainteresovanými stranami zastupujúcimi občiansku spoločnosť sú kľúčovou podmienkou, ak má dohoda získať širokú podporu verejnosti. Zainteresované strany musia mať texty k dispozícii v čo najskoršom štádiu.

1.5 Pozitívne účinky TTIP musia byť rovnako hmatateľné v podnikateľskej sfére, ako aj pre pracovníkov, spotrebiteľov a občanov.

1.6 Postupne ako sa rokovania vyvíjajú a začínajú byť známe výsledky hodnotení vplyvu, musia sa aktualizovať a monitorovať štatistické odhady a hospodárske predpovede.

1.7 Hlavné pozitívne účinky TTIP sa prejavujú v regulačnej oblasti. Pevné predsavzatie, ktoré si obe strany dali, že TTIP nebude znamenať zníženie súčasných noriem, je nesmierne dôležité. Ak má dohoda získať širokú verejnú a politickú podporu, bude nevyhnutné tento sľub splniť. Výbor si vyhradzuje právo posúdiť prípadný výsledok z hľadiska všetkých týchto otázok.

1.8 Na rozdiel od takmer všetkých ostatných bilaterálnych obchodných dohôd, potenciálne úspory a pozitíva vyplývajúce z TTIP sú spojené s necolnými prekážkami. Hoci približne len 20 % úspor možno pravdepodobne dosiahnuť znížením cla, v určitých kľúčových odvetviach dochádza k nárastu, ktorým sa treba zaoberať. V oblasti prístupu na trh je dôležitá reciprocita.

1.9 Dôkladne vypracovaná kapitola o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji je nevyhnutnosťou a prvkom, s ktorým občianska spoločnosť na oboch stranách Atlantiku počíta.

1.10 Transatlantické investície môžu byť dôležitým stimulom na dosiahnutie rastu. Návrh zahrnúť do dohody postup urovnávania sporov medzi investormi a štátom (ISDS) vyvolal na oboch stranách Atlantiku značné obavy verejnosti. Komisia rozbehla verejnú konzultáciu na internete o *ochrane investícií a urovnávaní sporov medzi investormi a štátom v dohode o TTIP* a je nevyhnutné, aby sa na konci tohto postupu uskutočnil transparentný a inkluzívny dialóg. EHSV môže výrazne prispieť k jeho uľahčeniu.

1.11 Dohoda o TTIP vyvolala obrovský záujem všetkých zložiek občianskej spoločnosti v EÚ a USA. EHSV už nadviazal výborné vzťahy s organizáciami podnikateľov, odborárov, poľnohospodárov, spotrebiteľov a ochrancov životného prostredia v USA. Prevláda jasná snaha udržať a rozvinúť toto smerovanie a EHSV má dobré možnosti na to, aby propagoval a podporoval prebiehajúci dialóg a spoluprácu.

1.12 Výbor oceňuje, že trojčlenná monitorovacia skupina EHSV bude mať rovnaký prístup k dokumentom ako poradná skupina odborníkov, ktorú zriadila Komisia. Podľa výboru je tento krok uznaním úlohy, ktorú v súlade s Lisabonskou zmluvou vykonáva ako oficiálna poradná inštitúcia.

Odporúčania

1.13 EHSV musí TTIP považovať za aktuálnu prioritu počas celého trvania rokovaní a uplatňovania dohody. EHSV musí pozorne monitorovať všetky aspekty rokovaní o TTIP. Bolo by treba zaujať projektový prístup a na základe konzultácií s občianskou spoločnosťou EÚ/USA a Európskou komisiou určiť, ktoré oblasti by mohli byť pre budúcu prácu najprospešnejšie.

1.14 K regulačnej koherentnosti by sa malo pristupovať ambiciózne a transparentne, pričom by základom pre rokovania mali byť osvedčené postupy. Obe strany sa musia zaručiť, že sa nezníži úroveň platných noriem.

1.15 Dohoda by mala zahŕňať aj účinné mechanizmy a regulačnú spoluprácu s cieľom uľahčiť včasné konzultácie o nových právnych predpisoch, ktoré by mohli mať vplyv na záujmy oboch strán. Nemalo by sa tým obmedziť právo EÚ, jej členských štátov alebo USA vykonávať reguláciu do takej miery, akú budú považovať za vhodnú, v oblastiach, ako je ochrana zdravia, spotrebiteľov, pracovníkov a životného prostredia.

1.16 Obe strany by mali byť ambiciózne, pokiaľ ide o colné poplatky, a mali by sa zasadzovať za ich zrušenie a/alebo postupné odstránenie, a to aj v citlivých oblastiach. Treba to uskutočniť tak, aby to bolo prospešné pre obe strany.

1.17 Tieto bilaterálne obchodné rokovania by nemali oslabiť záväzok EÚ voči WTO a snahu o silnú multilaterálnu celosvetovú dohodu.

1.18 Silná a dôkladne vypracovaná kapitola o trvalo udržateľnom rozvoji musí byť jedným z hlavných prvkov dohody. Jej hlavné prvky sú tieto:

— Zmluvné strany musia potvrdiť záväzky, ktoré im vyplývajú z členstva v Medzinárodnej organizácii práce (MOP).

— Osem kľúčových dohovorov MOP, ktoré boli schválené v roku 1996 vo vyhlásení WTO zo Singapuru, musí predstavovať minimálny základ.

— Potvrdenie spoločného záväzku efektívne uplatňovať, podporovať a presadzovať právne predpisy a iniciatívy v oblasti ochrany životného prostredia.

— Závazok zabezpečiť a podporovať ochranu, udržateľné využívanie a riadenie prírodných zdrojov a hlavné multilaterálne environmentálne dohody.

1.19 EHSV by mal uľahčovať všeobecnú diskusiu o otázke urovnávania sporov medzi investormi a štátom (ISDS) v nadväznosti na konzultáciu Komisie o *ochrane investícií a urovnávaní sporov medzi investormi a štátom v dohode o TTIP*. Európska komisia by preto mala vysvetliť, ako mieni vyhodnotiť a zohľadniť výsledky konzultácie, a poskytnúť predbežnú definíciu pojmu „neopodstatnený“ (v spojení s avizovaným cieľom eliminovať neopodstatnené žiadosti) alebo „verejný účel“ (v súvislosti s plánovanými výnimkami zo zákazu zhabania).

1.20 EHSV by mal v rámci svojej prebiehajúcej práce na projekte o TTIP vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy o mechanizme ISDS.

1.21 EHSV podporuje myšlienku zahrnúť do dohody kapitolu venovanú problematike MSP.

1.22 Osobitný charakter verejných služieb sa musí zachovať v súlade s povinnosťami stanovenými v Zmluve o fungovaní Európskej únie.

1.23 Rozhodujúce je zaistiť spoľahlivé dodávky energie a prístup k strategickým surovinám. TTIP by tiež malo podporovať energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje energie a obom stranám zaručiť právo zachovať si alebo vytvoriť normy a predpisy v tejto oblasti, pričom by sa zároveň malo usilovať čo možno najviac zblížiť domáce normy EÚ a USA.

1.24 Je nevyhnutné, aby sa na oboch stranách Atlantiku uplatňoval rovnaký prístup k verejnému obstarávaniu. Žiadne takéto ustanovenia nesmú ohroziť schopnosť členských štátov, ako aj regionálnych a miestnych orgánov viesť ďalej svoju vlastnú, demokraticky dohodnutú sociálnu a environmentálnu politiku.

1.25 Obe strany dohody by mali uznať, že podpora a ochrana záujmov spotrebiteľa sú nevyhnutné, ak má dohoda získať podporu širokej verejnosti.

1.26 Je nevyhnutné zohľadniť kritériá EÚ, ktoré sa uplatňujú v poľnohospodárskom a agropotravinárskom sektore, a tiež rešpektovať zásadu predbežnej opatrnosti zakotvenú v Lisabonskej zmluve.

1.27 V rámci TTIP by sa mal nájsť praktický spôsob, ako zabezpečiť právnu istotu pre obchodovanie na základe zemepisných označení.

1.28 Informačné stretnutia pre občiansku spoločnosť po skončení každého kola rokovaní by mali pokračovať po celú dobu trvania rokovaní, a to až do poslednej konzultačnej fázy pred parafovaním. Tieto informačné stretnutia by mohli zabezpečiť oveľa väčšiu podporu verejnosti, keby Európska komisia jasne vysvetlila, že majú konzultačný charakter a že názory, ktoré na nich zúčastnené strany vyjadria, budú v rokovaniach dôsledne zohľadnené.

1.29 Silný spoločný monitorovací mechanizmus občianskej spoločnosti musí byť jedným z hlavných prvkov dohody. V rámci neho by sa mala obom stranám uložiť povinnosť uskutočňovať konzultácie so zástupcami domácej občianskej spoločnosti prostredníctvom domácej poradnej skupiny ad hoc, v ktorej by boli vyvážené zastúpené hospodárske, sociálne a environmentálne záujmy. EHSV by mal byť kľúčovou súčasťou tohto mechanizmu na strane EÚ. Domáca poradná skupina by mala:

— mať právomoc adresovať odporúčania domácim orgánom a spoločným politickým orgánom dohody (napríklad spoločnému výboru pre obchod a trvalo udržateľný rozvoj), a politické orgány by mali tieto odporúčania v danej lehote skutočne zohľadniť,

— byť oprávnená dostávať od iných organizácií občianskej spoločnosti formálne žiadosti, pokiaľ ide o uplatňovanie kapitoly o trvalo udržateľnom rozvoji, a odovzdávať ich politickým orgánom, ktoré na ne budú musieť reagovať,

- mať právo vypracúvať stanoviská a odporúčania na žiadosť tretích strán,
- mať za určitých podmienok možnosť žiadať od zmluvných strán, aby začali konzultácie alebo proces urovnávania sporov v prípade, že boli porušené ustanovenia kapitoly o trvalo udržateľnom rozvoji.

1.30 Okrem toho je nevyhnutné, aby bolo stanovené, že domáce mechanizmy monitorovania oboch strán sa spoločne stretnú aspoň raz ročne ako spoločný orgán, aby preskúmali uplatňovanie kapitoly o trvalo udržateľnom rozvoji a adresovali obom stranám spoločné oznámenia a odporúčania.

1.31 Mal by sa rozbehnúť transatlantický dialóg o práci a transatlantický dialóg o životnom prostredí, ktoré stanovila Transatlantická hospodárska rada. EHSV tu opakuje výzvu, ktorú vyslovil vo svojom stanovisku z marca 2009 ⁽¹⁾.

1.32 Okamžitou prioritou pre EHSV by malo byť zriadenie kontaktnej skupiny EÚ – USA.

2. Úvodné súvislosti

2.1 Pri ohlásení začiatku rozhovorov o komplexnom transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi USA a EÚ predseda Európskej komisie José Manuel Barroso, predseda Európskej rady Herman Van Rompuy a prezident USA Barack Obama v spoločnom vyhlásení uviedli, že „prostredníctvom týchto rokovaní budú mať Spojené štáty a Európska únia príležitosť nielen expandovať obchod a investície cez Atlantický oceán, ale tiež možnosť pomôcť vytvoriť celosvetové pravidlá, ktoré môžu posilniť multilaterálny systém obchodovania.“

2.2 Tieto slová vyzdvihujú potenciál dohody z hľadiska stanovenia noriem v multilaterálnom kontexte. EÚ nedávno otvorila a v niektorých prípadoch aj úspešne dokončila rokovania o viacerých bilaterálnych obchodných dohodách. Napriek tomu, že tieto dohody môžu ponúkať veľké možnosti, EHSV opätovne potvrdzuje, že jednoznačne uprednostňuje dôkladne vypracovanú multilaterálnu dohodu dosiahnutú prostredníctvom WTO. EÚ by mala pokračovať v tomto úsilí a nadviazať na skromné úspechy dosiahnuté v roku 2013 na ministerskej konferencii na Bali.

3. Politické súvislosti

3.1 Na oboch stranách Atlantiku a na oboch stranách politického spektra USA badať silnú politickú vôľu dotiahnuť rokovania o TTIP do úspešného konca. Cieľom by malo byť dokončiť rokovania počas funkčného obdobia súčasnej vlády USA.

3.2 Výbor opätovne potvrdzuje, že sa zasadzuje za to, aby tieto rozhovory pokračovali v priateľskej a optimistickej nálade až do konca. Povzbudzuje nás uistenie oboch strán, že výsledkom týchto rokovaní nebude zníženie noriem. Vzhľadom na to, že ide o mimoriadne citlivú otázku a že EHSV zaznamenal zo širokej základne občianskej spoločnosti naliehavé výzvy na maximálnu transparentnosť, výbor bude pozorne sledovať rokovania a teší sa na výmenu osvedčených postupov v tejto súvislosti.

3.3 Výbor upozorňuje, že ktorákoľvek fáza rokovaní pred dosiahnutím konečnej dohody si bude vyžadovať veľkú podporu európskych občanov, ktorí „[...] sú na úrovni Únie priamo zastúpení v Európskom parlamente“ (článok 10 ods. 2 Zmluvy o EÚ). EHSV preto žiada Radu a Komisiu, aby dôsledne uplatňovali postupy podľa článku 218 Zmluvy o fungovaní EÚ a jeho ods. 10: „Európsky parlament je ihneď a v plnom rozsahu informovaný vo všetkých etapách konania“.

3.4 Rokujúce strany budú musieť vyvinúť značné úsilie a počas celého procesu rokovaní viesť pravidelné konzultácie s občianskou spoločnosťou a aktuálne ju informovať. Je nevyhnutná úplná transparentnosť, pričom je nesmierne dôležité, aby zúčastnené strany mali texty k dispozícii čo možno najskôr, aby mohli byť konštruktívne pripomienky predložené včas, v štádiu, keď sa ich podstata môže v priebehu rokovaní zohľadniť. Napomohlo by to aj hladký prechod po vymenovaní novej Európskej komisie.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 32-39.

3.5 Po odhalení špionáže zo strany NSA transatlantické vzťahy trochu ochladli. Nemecká kancelárka Angela Merkel prepojila citlivú otázku NSA a prebiehajúce obchodné rokovania, keď 18. novembra pred Spolkovým snemom povedala: „V dôsledku obvinení, ktoré boli vznesené voči USA, prechádzajú teraz transatlantické vzťahy, a tým aj rokovania o dohode o voľnom obchode, zaťažkávacou skúškou. Ide o vážne obvinenia. Musia sa vysvetliť a, čo je pre budúcnosť dôležitejšie, musí sa obnoviť dôvera.“ Európsky parlament schválil uznesenie⁽²⁾, v ktorom sa jasne uvádza, že súhlas Európskeho parlamentu s obchodnou dohodou medzi EÚ a USA „môže byť ohrozený“, ak Národná bezpečnostná agentúra USA (NSA) úplne nezastaví plošné hromadné sledovanie. Výbor dúfa, že vďaka diplomacii a dobrej vôli by sa problémy v tejto oblasti mohli vyriešiť.

3.6 Rokovania o TTIP budú zaťažkávacou skúškou pre obnovenie potrebnej dôvery a je dôležité pripomenúť si pozitívnu náladu, ktorú predtým vyvolalo oznámenie Výkonného úradu prezidenta adresované predsedovi Snemovne reprezentantov (v marci 2013), ktoré udalo tón rokovaniam: „Úžitok, ktorý by to pre nás mohlo mať, rozhodne stojí za tú námahu.“ V tomto duchu vyslovuje výbor aj svoje vlastné úvahy.

4. Štúdie o hospodárskom, sociálnom a environmentálnom vplyve TTIP

4.1 Právom sa na vyhliadky úspešného konca rokovaní pozeráme skepticky, najmä vzhľadom na doterajšie skúsenosti, konkrétne iniciatívu Sira Leona Brittana z roku 1998 a pomerne nedávne transatlantické dialógy v prvej dekáde 21. storočia. Aby sa zabezpečilo, že dohoda bude pre obe strany prospešná, musíme pohľadať spoločné štúdie a dôkladnejšie preskúmať, aké sú vyhliadky na vytváranie pracovných miest a kde by mohlo naopak dôjsť k ich strate. Nové pracovné miesta sa však nevytvoria, ak nebude rásť. V tejto súvislosti sú dôležité aj závery kodanskej ekonomickej štúdie z roku 2010 o vplyve priamych zahraničných investícií EÚ, podľa ktorej by to nemalo žiaden merateľný negatívny dosah na zamestnanosť.

4.2 EÚ by mala byť ambicióznou, aby dosiahla úspešný výsledok rokovaní o TTIP. V oblasti prístupu na trh je dôležitá reciprocita. Nedávne štúdie⁽³⁾ vrátane hodnotenia vplyvu, ktoré vypracovala Komisia, ukazujú, že len komplexná dohoda prinesie úžitok.

4.3 Rokovania by mali nadviazať na dosiahnuté úspechy. Odhaduje sa, že vzťahy medzi EÚ a USA už financujú spoločne 13 miliónov pracovných miest, prinášajú takmer 3,9 bilióna USD v investíciách a predstavujú 45 % celosvetového HDP.

4.4 Nejaké podrobné štatistické odhady už boli vypracované. Podľa predpovedí strediska pre hospodársky výskum (*Centre for Economic Research*) by mal vďaka komplexnej dohode HDP v EÚ vzrásť o 119 miliárd EUR a v USA o 95 miliárd.

Business Coalition for Transatlantic Trade odhaduje, že vďaka TTIP by v EÚ a USA malo vzniknúť 0,5 milióna pracovných miest s vysokou mzdou.

4.5 Existujú však aj menej optimistické predpovede, napríklad podľa CEPR bude väčšina pracovných miest vytvorená v odvetviach s nízkokvalifikovanou pracovnou silou, zatiaľ čo klesne predovšetkým počet vysokokvalifikovaných pracovných miest v sektore elektroniky v EÚ. Odhaduje sa, že ekonomická reštrukturalizácia v dôsledku TTIP by mohla prinútiť 0,2 až 0,5 % pracovníkov v EÚ zmeniť prácu. Je dôležité podchytiť tieto zmeny v ranom štádiu a podniknúť náležité kroky v príslušných odvetviach/členských štátoch s cieľom uznať prenosné zručnosti a rekvilifikovať túto kvalifikovanú pracovnú silu.

4.6 Nemožno očakávať, že dosah úspešnej dohody o TTIP bude všade rovnaký. Mal by byť odlišný na národnej, regionálnej aj sektorovej úrovni. Preto by sa štatistické odhady mali v priebehu rokovaní neustále aktualizovať a sledovať a sľuby by sa mali porovnávať s vyvíjajúcou sa realitou.

4.7 Výbor by mal rozhodne povzbudzovať všetky takéto potrebné štúdie o hodnotení vplyvu a byť o nich informovaný, najmä v oblastiach, ako je vytváranie pracovných miest, pracovná mobilita a kvalita pracovných miest a používanie technológií.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0230+0+DOC+XML+V0//SK>

⁽³⁾ Pozri „Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment – An Economic Assessment“, Centre for Economic Policy Research, Londýn, Marec 2013. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

4.8 Takéto štúdie už sú súčasťou postupu EÚ (napr. štúdia o vplyve udržateľnosti obchodu, ktorá sa v súčasnosti realizuje pre Európsku komisiu⁽⁴⁾), je však nevyhnutné, aby boli rozsiahle, otvorené, transparentné a aby neustále zohľadňovali príspevok občianskej spoločnosti. Výbor by k tejto činnosti takisto rád prispel svojím nevyhnutným a pravidelným príspevkom. Občianska spoločnosť by sa mala na tomto úsilí po celý čas neustále a konštruktívne podieľať a jej zásadná úloha by mala byť uznaná. Toto stanovisko je prvým príspevkom EHSV v tejto súvislosti.

4.9 Výbor si vyhradzuje právo posúdiť prípadný výsledok z hľadiska všetkých týchto pripomienok.

5. Zrušiť colné sadzby v transatlantickom obchode

5.1 Napriek relatívne nízkym colným sadzbám sa za niektoré citlivé výrobky na oboch stranách Atlantiku platí vysoké clo, napríklad za tabak, textilie a odevy, cukor, obuv, mliečne výrobky a niektoré druhy zeleniny. Okrem toho USA udržiavajú vysoké colné poplatky za potravinové prípravky, rybacie a mäsové prípravky, prípravky s obilninami, cestoviny a čokoládu. Pre subjekty pôsobiace v týchto sektoroch by zrušenie cla bolo mimoriadnym stimulom na to, aby sa venovali vývozných činnosti.

5.2 Pre transatlantický obchod je navyše príznačné, že z veľkej časti ide o obchod v rámci podnikov a obchod s polotovarmi. Finálne výrobky sú často výsledkom pomerne zložitého dodávateľského reťazca, v ktorom by aj nízke colné sadzby mohli výrazne ovplyvniť konkurencieschopnosť výrobku. Preto by už od prvého dňa platnosti dohody malo byť zrušených čo najviac colných poplatkov. V prípade zostávajúcich colných poplatkov by prechodné obdobie nemalo presiahnuť 5 rokov.

6. Preklenúť podstatné rozdiely v regulácii a určovaní noriem

6.1 V USA aj v EÚ sa všeobecne uznáva, že hlavný potenciál TTIP je v regulačnej oblasti. EHSV víta jasný prísľub, ktorý vyslovil hlavný vyjednávač EÚ Ignacio Garcia Bercero, že „v týchto rokoch nejde – a opakujem – naozaj nejde o znižovanie noriem.“

6.2 Pre EHSV je to jeden z najdôležitejších aspektov a vzhľadom na tento prísľub a skutočnosť, že na informačnom stretnutí s občianskou spoločnosťou v novembri 2013 ho zopakoval aj hlavný vyjednávač USA Dan Mullaney, EHSV nebude v tomto stanovisku zdôrazňovať niektoré z množstva obáv, ktoré by sa vynorili, keby tento záväzok nebol celkom dodržaný.

6.3 USA nie sú len najväčším obchodným partnerom EÚ, je to aj podobne zmýšľajúci partner, s ktorým máme veľa spoločných ideálov a hodnôt. Medzi EÚ a USA je viac spoločných črt ako rozdielov. Je to zriedkavá situácia a skvelý základ pre ambiciózne výsledky. V snahe plne rozvinúť potenciál vývozu by sme sa mali usilovať odstrániť a vyriešiť necolné prekážky tak, aby to bolo pre obe strany výhodné, a zároveň zachovať súčasnú úroveň ochrany občanov, spotrebiteľov, pracovníkov a životného prostredia, ako aj noriem. Na tomto by sme mali stavať.

6.4 Prístup k regulácii a určovaniu noriem je však často odlišný a v mnohých sektoroch, ako sú chemické látky, bezpečnosť potravín, poľnohospodárstvo, motorové vozidlá, kozmetika, textilie a odevy a farmaceutické výrobky, si bude vyžadovať podrobnejšie preskúmanie. V mnohých oblastiach by malo byť možné dosiahnuť prínos pre obe strany väčšou regulačnou koherentnosťou, harmonizáciou a vzájomným uznávaním testov a posudzovania zhody, aby sa na základe podobných postupov dosiahli podobné výsledky. Pri všetkých týchto krokoch by sa však mali dodržiavať medzinárodné normy.

6.5 V záujme uľahčenia obchodu by modernizácia postupov a colná spolupráca mali viesť k zjednodušeniu a odstráneniu zbytočných poplatkov a kontrol.

⁽⁴⁾ <http://www.trade-sia.com/ttip/>

6.6 Jednou z hlavných črt užšej regulačnej spolupráce medzi EÚ a USA by mala byť propagácia a výmena osvedčených postupov a snaha zlepšiť bezpečnosť, zdravie a ekonomickú prosperitu ľudí na oboch stranách Atlantiku.

6.7 Rovnakou ambicióznosťou by sa mali riadiť rokovania o technických prekážkach obchodu (TBT), kde by kapitola „TBT-plus“, vytvorená v duchu cieľa neznížiť normy, mohla byť jedným zo spôsobov, ako posilniť vzájomnú dôveru v naše regulačné systémy.

6.8 Dohoda by taktiež mala zahŕňať účinné mechanizmy, ktoré umožnia predísť novým prekážkam, prostredníctvom včasných konzultácií v súvislosti s predpismi, ktoré by mohli mať veľký dosah na priemysel v USA alebo v EÚ, pokiaľ budú mať všetky zainteresované strany možnosť zapojiť sa. Nemalo by to ovplyvniť právo regulovať v súlade s takou úrovňou ochrany zdravia, občanov/spotrebiteľov a pracovných/environmentálnych noriem, akú budú zmluvné strany vo verejnom záujme považovať za vhodnú.

6.9 Postupy pri prijímaní regulačných rozhodnutí, ktoré sa používajú na oboch stranách Atlantiku, ako aj regulačná spolupráca medzi USA a EÚ, by mali vychádzať z určitých zásad, ako je transparentnosť, zodpovednosť a tvorba politiky, ktorá nezaujato a otvorene zohľadňuje potreby všetkých zložiek spoločnosti.

6.10 Rozdiely medzi zmluvnými stranami z hľadiska pravidiel a noriem by sa v budúcich predpisoch mohli značne zmenšiť vďaka dialógu a konzultáciám so širokým spektrom účastníkov v ranom štádiu, ktoré môžu pomôcť zmenšiť rozdiely a znížiť náklady pre výrobcov aj pre spotrebiteľov.

7. Trvalo udržateľný rozvoj a odlišné normy

7.1 EÚ a USA zohrávajú dôležitú úlohu v diskusii o trvalo udržateľnom rozvoji v celosvetovom meradle, ako aj v medzinárodnej spolupráci, ktorá pomáha dosiahnuť ciele v tejto súvislosti. Zároveň je pre EÚ aj pre USA dôležité usilovať sa o trvalo udržateľný rozvoj na základe jeho troch pilierov (hospodársky rast, sociálny rozvoj a ochrana životného prostredia) pre blaho svojich občanov. TTIP, a najmä jeho časť venovaná obchodu a trvalo udržateľnému rozvoju, poskytnie v tejto súvislosti EÚ a USA príležitosť potvrdiť svoj záväzok, že sa budú zasaďovať za udržateľný rozvoj svojou politikou, ako aj zvýšením obchodných a investičných tokov a posilnením dialógu a spolupráce v rámci vymedzenom budúcou dohodou.

7.2 Od decembra 2009 sa EÚ v súlade s Lisabonskou zmluvou⁽⁵⁾ usiluje zahrnúť kapitolu o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji do každej obchodnej dohody, o ktorej rokuje. EHSV, ako aj EP toto úsilie rozhodne podporujú.

7.3 Je dôležité, aby sa v novej dohode potvrdilo, že zmluvné strany majú právo na reguláciu a môžu si stanovovať svoje vlastné priority, opatrenia a zákony v oblasti trvalo udržateľného rozvoja v súlade so záväzkami, ktoré im vyplývajú z medzinárodných noriem a dohôd.

7.4 Často spomínaný záväzok Komisie, že normy EÚ v oblasti ochrany zdravia, bezpečnosti, životného prostredia, pracovníkov a spotrebiteľov sa neznížia, treba oceniť. EHSV by mal takisto tento aspekt sledovať, aby sa uistil, že toto ubezpečenie platí aj v praxi.

7.5 Mali by sme túto problematiku rozšíriť a zistiť, aké sú hlavné obavy, a navrhnúť spôsoby, ako ich prekonať, okrem iného pokiaľ ide o sociálne otázky. EHSV musí TTIP považovať za aktuálnu prioritu počas celého trvania rokovaní a uplatňovania dohody.

7.6 Zmluvné strany by mali opätovne potvrdiť svoj záväzok skutočne uplatňovať a presadzovať svoje pracovnoprávne predpisy. Takisto by mali potvrdiť povinnosti, ktoré im vyplývajú z členstva v Medzinárodnej organizácii práce (MOP), ako aj z Deklarácie MOP o základných zásadách a právach pri práci z roku 1998, ktorých rešpektovanie je pre všetkých členov MOP záväzné. Osem kľúčových dohovorov MOP (schválených v roku 1996 vo vyhlásení WTO zo Singapuru), musí naďalej predstavovať minimálny základ pre sociálne aspekty kapitoly o trvalo udržateľnom rozvoji v rámci TTIP, ako to bolo vo všetkých nedávnych dohodách EÚ o voľnom obchode⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ V článku 207 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa načrtávajú zásady obchodnej politiky EÚ, v článku 3 ods. 5 a článku 21 Zmluvy o Európskej únii (ZEU) sa načrtávajú hlavné zásady vonkajšej činnosti EÚ a spomína sa aj podpora, ktorú EÚ poskytuje obchodu a trvalo udržateľnému rozvoju.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ L 127 14.5.2011, s. 62 – 65.

7.7 EÚ pri dokončovaní svojho vlastného vnútorného trhu vždy presadzovala „sociálny program“ a EHSV je živým príkladom úsilia EÚ o dialóg a konsenzus. EÚ by mala rešpektovať trochu odlišný sociálny model USA a zároveň by mala poriadne posilniť a chrániť svoj vlastný model založený na sociálnej solidarite.

7.8 Zmluvné strany by mali uznať význam globálneho environmentálneho riadenia a pravidiel na riešenie environmentálnych problémov spoločného záujmu. Mali by opätovne potvrdiť svoj záväzok skutočne uplatňovať a presadzovať svoje právne predpisy v oblasti životného prostredia. Okrem toho by mali potvrdiť svoj záväzok pokračovať v opatreniach, ktoré majú zabezpečiť a podporiť ochranu, udržateľné využívanie a riadenie prírodných zdrojov. V tejto súvislosti by zmluvné strany mali potvrdiť aj svoj záväzok zasadzovať sa za multilaterálne environmentálne dohody.

7.9 TTIP by pre EÚ a USA malo byť tiež príležitosťou viac presadzovať obchod a investície, ktoré podporujú trvalo udržateľný rozvoj, napríklad liberalizáciu obchodu s environmentálnymi tovarmi a službami (v súlade s iniciatívou, ktorá bola ohlásená 24. januára 2014 v Davose a do ktorej sa obe strany zapojili), propagovanie sociálnej zodpovednosti podnikov atď.

7.10 Na rozdiel od USA Európska únia doposiaľ nezahrnula pracovné a environmentálne otázky, ktoré sú obsiahnuté v kapitole o trvalo udržateľnom rozvoji, do všeobecného postupu urovnávania sporov. Namiesto toho podliehajú konzultačnému postupu, ktorý nemôže vyústiť do obchodných sankcií. Nie je jasné, akou logikou sa riadi toto rozhodnutie, a EHSV vyzýva Komisiu, aby to vysvetlila.

8. Investície

8.1 Po nadobudnutí účinnosti Lisabonskej zmluvy má teraz EÚ právomoci v oblasti investícií. Nová dohoda by mala nahradiť všetky platné individuálne bilaterálne investičné zmluvy medzi USA a deviatimi členskými štátmi.

8.2 Na multilaterálnej úrovni sú USA a EÚ signatármi Dohody WTO o investičných opatreniach vzťahujúcich sa na obchod (TRIMs). Týka sa to však len opatrení zameraných na obchodovanie s tovarom, ale nie so službami alebo v iných kľúčových oblastiach, ktoré sa vyvinuli v uplynulých 20 rokoch. Okrem toho EÚ a USA sa v apríli 2012 dohodli na ambicióznom súbore investičných zásad a vyzvali ostatné krajiny, aby nasledovali ich príklad.

8.3 Otázka zahrnutia mechanizmu na urovnávanie sporov medzi investormi a štátom (ISDS) vyvolala veľký záujem a obavy verejnosti na oboch stranách Atlantiku. Oceňujeme, že Komisia uznala veľké obavy verejnosti z agresívnych praktík pri vymáhaní pohľadávok súdnou cestou⁽⁷⁾ a vzhľadom na veľký záujem verejnosti sa rozhodla uskutočniť samostatnú verejnú konzultáciu o ochrane investícií a mechanizme ISDS. Táto verejná konzultácia, ktorá sa začala 27. marca 2014, je dobrým príkladom, ako podnietiť zapojenie občianskej spoločnosti do rokovaní.

8.4 EHSV považuje za dôležité, aby ustanovenia týkajúce sa mechanizmu ISDS navrhované v dohode o TTIP neobmedzovali schopnosť členských štátov EÚ vykonávať reguláciu vo verejnom záujme. Výbor berie na vedomie snahu o väčšiu transparentnosť a vypracuje v súvislosti s ISDS stanovisko z vlastnej iniciatívy.

8.5 V bode 8 dokumentu, ktorý bol zverejnený 3. októbra 2013, Komisia predkladá návrhy, ako zamedziť prípadnému zneužívaniu súdneho konania ISDS. Výbor sa domnieva, že definícia niektorých pojmov, ako napríklad „neopodstatnené žaloby“ a „verejný účel“, stále nie je celkom jasná. Je naliehavé čo najskôr vymedziť presnú definíciu.

8.6 Podľa EHSV je dôležité, aby sa v rokovacom rámci EÚ stanovilo niekoľko podmienok na začlenenie mechanizmu ISDS do dohody, pričom jednou z nich by malo byť, že príslušné ustanovenia dohody umožnia členským štátom „nediskriminačným spôsobom plniť legitímne ciele verejnej politiky, napríklad v sociálnej a environmentálnej oblasti, v oblasti bezpečnosti, ochrany spotrebiteľov, stability finančného systému, ako aj v oblasti verejného zdravia a bezpečnosti“. Toto vyhlásenie by pre vyjednáčov EÚ malo byť hlavnou zásadou a malo by byť jasne uvedené v dohode.

⁽⁷⁾ Agresívne praktiky používajú súkromné spoločnosti v súdnych sporoch proti zvrchovaným štátom, napr. *Veolia proti Egyptu*, *Philip Morris proti Austrálii*.

9. MSP

9.1 V Európskej únii a Spojených štátoch sú MSP a začínajúce podniky dôležitým hnacím motorom rastu a tvorby pracovných miest. MSP predstavujú v EÚ 20 miliónov podnikov a v USA 28 miliónov. Na oboch stranách Atlantiku sú MSP dôležitým zdrojom inovácie, nových výrobkov a nových služieb a už využívajú výhody transatlantického obchodu.

9.2 TTIP bude pre MSP mimoriadnym prínosom, keďže prekážky brániace obchodu väčšinou neúmerne zaťažujú menšie podniky, ktoré majú na ich prekonanie menej prostriedkov ako väčšie firmy. Výhody TTIP pre MSP by sa okrem iného mohli prejaviť v colných sadzbách, regulačných otázkach a necolných prekážkach, službách, elektronickom obchode, verejnom obstarávaní, uľahčení colného a obchodného styku a právach duševného vlastníctva.

9.3 EHSV podporuje myšlienku zahrnúť do TTIP kapitolu venovanú problematike MSP. V tejto kapitole by sa mohol stanoviť mechanizmus, ktorý obom stranám umožní spoločne sa usilovať uľahčiť malým a stredným podnikom účasť na transatlantickom obchode. V príslušných ustanoveniach by sa mohlo stanoviť aj zriadenie výboru pre MSP, ktorý by spolupracoval s malými podnikmi, a zabezpečenie informovania prostredníctvom internetu a iných zdrojov s cieľom pomôcť MSP pochopiť ustanovenia dohody a výhody, ktoré im prináša.

10. Záujem spotrebiteľa

10.1 Pre úspech TTIP je nevyhnutná dôvera spotrebiteľa. Vďaka nej budú vynaložené spotrebiteľské výdavky, čo sa pozitívne odrazí na raste a zamestnanosti. Preto je nevyhnutné, aby sa spotrebiteľom poskytli záruky, ktoré v nich vzbudia dôveru v transatlantický trh. Dôležitým začiatkom je jasné vyhlásenie, že platné normy sa v žiadnom prípade neznížia. Tento sľub však treba premeniť na skutočnosť zabezpečením jasného právneho rámca, ktorý zamedzí zníženiu noriem, a okrem iných iniciatív aj tým, že sa o procese zblížovania predpisov bude neustále riadne a včas informovať občianska spoločnosť. Do textu by sa mali zahrnúť aj ustanovenia na ochranu práva občanov žiadať o presadzovanie takýchto ustanovení, ak dôjde k ich porušeniu.

10.2 Existujú obavy, že v dôsledku otvorenia hraníc a odstránenia obchodných bariér by sa mohli viac rozšíriť a mať väčší dosah kontaminované potraviny. TTIP ponúka skvelú príležitosť vytvoriť jeden systém varovania pre EÚ aj pre USA. Cieľom by bolo zlepšiť ochranu spotrebiteľa a zminimalizovať negatívne dôsledky pre obchod, ak dôjde k takejto krízovej situácii.

10.3 Vysledovateľnosť jednotlivých zložiek potravín a ich derivátov je nevyhnutná na to, aby sa zaručila bezpečnosť, kvalita a dostatočné informácie pre rozhodnutie spotrebiteľa. TTIP predstavuje pre EÚ a USA príležitosť lepšie pochopiť zložité celosvetové potravinové dodávateľské reťazce a siete a vyvinúť dôkladné, kompatibilné a interoperabilné prístupy, ktoré zaručia vysledovateľnosť a autentickosť potravín, vrátane systémov identifikácie zvierat.

10.4 Bolo by treba stanoviť povinné podávanie správ a výmenu informácií o nových výrobkoch, aby sa dalo sledovať uvádzanie vyrobených nanomateriálov na trh. Mal by sa tiež vytvoriť rozsiahly súpis týchto materiálov, prístupný verejnej kontrole.

11. Služby

11.1 Mnoho štatistických údajov dokazuje, že zvýšenie obchodu a investícií v sektore služieb by mohlo byť jedným z hlavných hnacích motorov rastu. Preto je dôležité vyjednať na oboch stranách zmysluplné záväzky v oblasti služieb (vrátane finančných služieb). Za prioritu pre podniky EÚ sa považuje zlepšenie prístupu na trh.

11.2 Pri rokovaní sa musí plne prihliadať aj na osobitný charakter verejných služieb v EÚ a tieto služby sa musia zachovať v súlade s povinnosťami stanovenými v Zmluve o fungovaní Európskej únie.

11.3 Regulačná spolupráca by mala zahŕňať aj služby a mala by zabezpečiť lepšiu spoluprácu regulačných orgánov, väčšiu transparentnosť a zrušenie zbytočných a zaťažujúcich požiadaviek.

12. Poľnohospodárstvo a agropotravinársky sektor

12.1 Dohoda by mala byť ambiciózna, pokiaľ ide o sanitárne a fyto-sanitárne otázky (SPS). V tejto oblasti by sa USA a EÚ mali usilovať dohodnúť na ambicióznej kapitole „SPS-plus“.

12.2 Výrobné postupy v poľnohospodárstve a agropotravinárskom sektore sa v USA vyvíjajú v celkom odlišných podmienkach ako v EÚ (napr. životné podmienky zvierat, predpisy v oblasti bezpečnosti potravín, používanie prípravkov na ochranu plodín). V Spojených štátoch sa pri rozhodovaní o tom, či bude výrobok umiestnený na trh, vychádza len z vedeckých poznatkov, zatiaľ čo v Európe sa takéto rozhodnutia riadia „zásadou predbežnej opatrnosti“. Tento rozdiel v prístupe by bolo treba pri rokovaniach zohľadniť.

12.3 Keďže Komisia prisľúbila, že sa európske normy, vrátane noriem v oblasti ochrany spotrebiteľa, nebudú znižovať, mali by sme venovať mimoriadnu pozornosť otázkam potravinovej bezpečnosti (informácie o GMO, hormóny v mäse, chemicky čistené potraviny atď.), pričom by sa zároveň malo zabezpečiť, aby sa vždy uplatňovala zásada predbežnej opatrnosti (ktorá je zakotvená v Lisabonskej zmluve). V rámci úsilia o väčšiu kompatibilitu regulačných systémov USA a EÚ je nevyhnutné dodržiavať na oboch stranách Atlantiku vysokú úroveň noriem v oblasti potravinovej bezpečnosti.

13. Verejné obstarávanie

13.1 Verejné obstarávanie je obzvlášť citlivou otázkou, ku ktorej by však EÚ mala pristupovať ofenzívnejšie, keďže podniky USA v súčasnosti využívajú výhody otvoreného prístupu na trh EÚ viac než európske podniky na trhu USA. Je nevyhnutné, aby sa v dohode, ktorá bude uzavretá, uplatňovala rovnaká miera prístupu k verejnemu obstarávaniu na oboch stranách Atlantiku.

13.2 Vyjednávači sa musia ubezpečiť, že právo členských štátov, ako aj regionálnych a miestnych orgánov viesť ďalej svoju vlastnú, demokraticky dohodnutú sociálnu a environmentálnu politiku nebude ohrozené.

14. Ochrana údajov

Existujú obavy, že TTIP by mohlo viesť k oslabeniu pravidiel v oblasti ochrany osobných údajov v EÚ a USA, a občania EÚ by tak mohli byť vystavení hrozbe zneužitia ich osobných údajov a porušeniu súkromia. V súlade so záväzkom uvedeným v bode 6.1 je absolútne nevyhnutné, aby v tejto oblasti nedošlo k zníženiu noriem a aby sa občanom EÚ pri styku so spoločnosťami so sídlom v USA zaručila rovnaká úroveň ochrany, akú im zabezpečujú súčasné právne predpisy EÚ v súvislosti s ochranou údajov.

15. Energetika a strategické suroviny

15.1 Je nevyhnutné zabezpečiť spoľahlivé dodávky energie. V rámci TTIP treba uvažovať o vytvorení ustanovení o bezpečnosti dodávok energie a strategických surovín, v ktorých by sa mali identifikovať súčasné a budúce problémy z hľadiska dodávok a infraštruktúry, ktoré by mohli ovplyvniť obchod s energiou, ako aj mechanizmy, ktoré umožnia čeliť krízam a prerušeniam dodávok.

15.2 Energetická účinnosť a podpora obnoviteľných zdrojov energie sú základným aspektom energetickej politiky EÚ a USA. TTIP by malo podporovať tieto ciele a zaručiť obom stranám právo zachovať si alebo vytvoriť normy a predpisy týkajúce sa napríklad energetickej účinnosti výrobkov, zariadení a postupov, pričom by sa zároveň malo usilovať čo možno najviac zblížiť domáce normy EÚ a USA.

16. Zemepisné označenia

EÚ vyváža do USA výrobky s vysokou pridanou hodnotou, pri ktorých zohráva kľúčovú úlohu systém zemepisných označení. Tento systém chráni výrobky EÚ pred imitáciami a podvodmi a zamedzuje zavádzaniu spotrebiteľa. Dohoda by mala nájsť praktický spôsob, ako zabezpečiť právnu istotu pre obchodovanie na základe zemepisných označení.

17. Úloha a zapojenie občianskej spoločnosti

17.1 EHSV považuje postup, ktorý bol teraz zavedený a prostredníctvom ktorého je po každom kole rokovaní plne informovaná občianska spoločnosť, za veľmi užitočný. Je nevyhnutné, aby naďalej prebiehali konzultácie so všetkými zainteresovanými stranami a aby bol EHSV akceptovaný ako dôležitý komponent tohto postupu. Občianska spoločnosť sa však obáva, že texty, o ktorých sa rokuje, majú zbytočne dôverný charakter, ktorý bráni šíreniu informácií. Mohlo by to vážne nahlodať dôveru verejnosti v dohodu o TTIP, o ktorej sa rokuje, a oslabiť jej podporu pre túto dohodu.

17.2 Transatlantická hospodárska rada a rozdiely medzi piatimi transatlantickými dialógmi (zameranými na podniky, spotrebiteľov, zákonodarcov, prácu a životné prostredie) a ich nedostatky, boli dobre zdôraznené v stanovisku EHSV z marca 2009⁽⁸⁾. Ako to ukázal transatlantický dialóg o podnikaní a spotrebiteľoch, ak sú tieto štruktúry správne vytvorené a fungujúce, môžu byť veľkým prínosom v procese rokovaní. EHSV preto opakuje svoju výzvu na začatie transatlantického dialógu o práci a transatlantického dialógu o životnom prostredí.

17.3 Ako už bolo uvedené, TTIP vzbudzuje nádeje, ako aj obavy, a úloha občianskej spoločnosti, pokiaľ ide o to, či výsledky rokovaní budú odsúhlasené alebo nie, bude kľúčová.

Vo všetkých bilaterálnych obchodných dohodách novej generácie, ktoré EÚ uzavrela, sa stanovujú monitorovacie mechanizmy občianskej spoločnosti.

17.4 Každý z týchto mechanizmov bude mať osobitný charakter, v závislosti od reálnej situácie. EHSV však trvá na tom, aby bol takýto špecifický mechanizmus pre TTIP stanovený čo najskôr a aby sa jeho podoba konzultovala s EHSV.

18. Úloha EHSV

18.1 Je nevyhnutné uznať inštitucionálnu úlohu EHSV v procese rokovaní o TTIP a počas celého procesu rokovaní udržiavať pravidelný dialóg medzi EHSV, Európskou Komisiou a Európskym parlamentom.

18.2 Lisabonská zmluva potvrdzuje dôležitú úlohu, ktorú výbor zohráva ako most medzi občianskou spoločnosťou a ostatnými európskymi inštitúciami, čo je jedným z kľúčových prvkov úzkej spolupráce medzi EHSV a Komisiou. Vzhľadom na potenciálny význam TTIP je nevyhnutné, aby:

- Komisia uznala túto úlohu a pravidelne informovala výbor o všetkých aspektoch procesu rokovaní. V tejto súvislosti EHSV oceňuje, že monitorovacia skupina zložená z troch členov EHSV bude mať rovnaký prístup ku všetkým dokumentom, ktoré sa poskytujú poradnej skupine GR pre obchod,
- bolo počas celého procesu rokovaní zabezpečené zapojenie občianskej spoločnosti,
- bol vytvorený dôkladný a plne reprezentatívny spoločný monitorovací mechanizmus občianskej spoločnosti bez ohľadu na situáciu po uzavretí dohody. EHSV musí v tomto mechanizme zohrávať kľúčovú úlohu.

18.3 Hoci v USA neexistuje podobná štruktúra, ako je EHSV, služobná cesta do Washingtonu vo februári 2014 ukázala, že USA má vyspelú štruktúru organizovanej občianskej spoločnosti. Je komplementárna s trojskupinovou štruktúrou, ktorá existuje v rámci EHSV. TTIP predstavuje preto pre EHSV skvelú príležitosť, ako dosiahnuť pokrok v dlhodobom úsilí o rozvoj transatlantických vzťahov s občianskou spoločnosťou. Odporúča sa vytvoriť na tento účel kontaktnú skupinu EÚ – USA ako okamžitú prioritu.

18.4 Týmto stanoviskom sa zapojenie EHSV do procesu TTIP nekončí, ale iba začína. Odporúča sa, aby EHSV rozbehol aktuálny projekt, aby sa v mene občianskej spoločnosti mohol podieľať na monitorovaní procesu rokovaní o TTIP. Táto činnosť by mohla okrem iného zahŕňať napríklad ďalšie stanoviská, verejné diskusie, semináre, konferencie atď. na témy ako trvalo udržateľný rozvoj, MSP, ISDS, verejné obstarávanie a špecifické sektorové analýzy.

V Bruseli 4. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 32 – 39.

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

499. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV ZO 4. A 5. JÚNA 2014

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Hospodárskemu a sociálnemu výboru – Vízia pre vnútorný trh s priemyselnými výrobkami“

COM(2014) 25 final

(2014/C 424/03)

Spravodajca: **Denis MEYNENT**

Európska komisia sa 7. marca 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Hospodárskemu a sociálnemu výboru – Vízia pre vnútorný trh s priemyselnými výrobkami“

COM(2014) 25 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 14. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) prijal 144 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) oceňuje oznámenie Komisie na tému „Vízia pre vnútorný trh s priemyselnými výrobkami“. Oznámenie je v súlade s nedávnym a vítaným pokrokom smerom k priemyselnej politike na úrovni EÚ, ktorý je zjavný najmä v oznámení „Za obnovu európskeho priemyslu“.

1.2 Technické normy pre priemyselné výrobky musia podľa EHSV podliehať demokratickej, otvorenej a transparentnej regulácii so zapojením širokého spektra zúčastnených strán, medzi ktorými by mali byť aspoň: podniky, predovšetkým MSP, pracovníci alebo ich zástupcovia, spotrebiteľia a mimovládne organizácie pôsobiace v oblasti životného prostredia. Aby tento začiatok nadobudol reálne kontúry, je legitímne poskytnúť verejnú podporu zúčastneným stranám, ktoré nemajú dostatok prostriedkov na účasť.

1.3 Oblasť pôsobnosti „základných požiadaviek“ verejného záujmu, ktoré by sa mali pretaviť do technických noriem by sa nemala obmedzovať len na bezpečnosť, zdravie, ochranu životného prostredia a ochranu spotrebiteľov. Mala by zahŕňať všetky verejné záujmy označené za legitímne demokratickým rozhodnutím, a najmä sociálne a environmentálne podmienky výroby, vzájomnú prepojenosť technických systémov a dostupnosť pre všetkých používateľov.

1.4 Technické normy sa musia pravidelne prehodnocovať a zlepšovať tým častejšie, čím je odvetvie inovačnejšie. Podľa názoru EHSV by sa tieto zmeny nemali spomaliť, ale ich vplyv na podniky, a to najmä na MSP treba minimalizovať.

1.5 Mal by sa posúdiť dosah legislatívnych návrhov na MSP v zmysle iniciatívy Small Business Act ⁽¹⁾. MSP by preto nemali byť vyňaté z uplatňovania regulačných noriem, lebo cieľom týchto noriem je chrániť verejné záujmy, ktoré sú nezávislé od veľkosti podniku, ktorý daný výrobok navrhol alebo ho vyrába, a tiež preto, aby sa nevytvorili dva odlišné trhy.

1.6 EHSV schvaľuje návrh Komisie namiesto smernice vypracovať skôr nariadenie, ktoré sa bude jednotne a okamžite uplatňovať v celej EÚ s cieľom harmonizovať priemyselné výrobky, a takisto schvaľuje aj zmenu rozhodnutia č. 768/2008/ES Európskeho parlamentu a Rady na nariadenie so všeobecným uplatňovaním, čo zjednoduší regulačnú štruktúru a uľahčí pochopenie, najmä zo strany MSP.

1.7 EHSV podporuje myšlienku bezplatne sprístupniť zhrnutie noriem všetkým záujemcom z radov širokej verejnosti, a predovšetkým MSP.

1.8 EHSV navrhuje Komisii, aby na vnútornom trhu a trhoch tretích krajín s pomocou rozpočtu určeného na komunikáciu intenzívne šíriala informácie o kvalite výrobkov, ktoré spĺňajú európske normy, a vysokých požiadavkách, ktoré sa na ne kladú, za účasti zainteresovaných strán uvedených v bode 1.2.

1.9 Demokratický, otvorený a transparentný charakter súčasnej regulácie technických noriem, ktoré sa týkajú trhu s priemyselnými výrobkami, musí byť nevyhnutne zachovaný aj pri uzatváraní dohôd o voľnom obchode.

1.10 EHSV sa vyslovuje za vytvorenie centrálnej elektronickej databázy, prostredníctvom ktorej budú zverejnené príslušné normatívne informácie pre každý výrobok.

1.11 EHSV podporuje vytvorenie nástroja elektronickeho dohľadu nad jednotným trhom, ktorý umožní subjektom, ktoré chcú v dobrej viere vyslať varovný signál, dôverne upozorniť príslušné orgány na nesúlad, s ktorým sa stretli pri dizajne, výrobe alebo dovoze priemyselného výrobku.

1.12 EHSV sa domnieva, že technické informácie o priemyselnom výrobku v papierovej forme predstavujú trvácnu, autentickú a nesaľšovatelnú podporu zmluvy, a že elektronickejšiu formu možno považovať za primeranú, len ak zodpovedá rovnakým požiadavkám.

1.13 EHSV konštatuje, že naďalej pretrvávajú určité prekážky, ktoré bránia voľnému pohybu a voľnej hospodárskej súťaži na vnútornom trhu. EHSV si želá posilnenie dohľadu nad trhom. Členské štáty treba nabádať, aby sa usilovali o väčšiu jednotnosť sankcie, ako aj o porovnateľnú úroveň a odbornosť dohľadu nad trhom a distribúciou výrobkov a služieb s cieľom dosiahnuť väčší súlad v rámci EÚ.

2. Úvod

2.1 V oznámení, ktoré nadväzuje na oznámenie z októbra 2012, Komisia plánuje možné zmeny predpisov o vnútornom trhu s priemyselnými výrobkami v kontexte rozvoja medzinárodného obchodu, technického vývoja produktov a uvádzania nových výrobkov a technológií na trh. Ide o hodnotenie vplyvu súčasného právneho rámca pre trh s výrobkami z hľadiska priemyslu a subjektov na jednotnom trhu na základe výsledkov verejnej konzultácie a prípadových štúdií uvedených v pracovnom dokumente oddelení Komisie v prílohe (len v anglickom jazyku).

2.2 Dokument Komisie mapuje vývoj právnych predpisov EÚ týkajúcich sa priemyselných výrobkov od prijatia „nového prístupu“ v oblasti harmonizovanej legislatívy v roku 1985: legislatívny orgán EÚ definuje „základné požiadavky“, čiže ciele v oblasti bezpečnosti, zdravia, ochrany životného prostredia a ochrany spotrebiteľa, ktoré musia podniky splniť pri uvádzaní výrobkov na trh EÚ, pričom musia zabezpečiť najvyššiu úroveň ochrany (článok 114 ZFEÚ). Pokiaľ ide o „základné požiadavky“, harmonizácia sa vykonáva prostredníctvom noriem vypracovaných európskymi normalizačnými organizáciami, ktoré tým poverila Európska komisia.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 51.

2.3 Priemyselné výrobky sú definované ako nepotravinové výrobky vyrobené priemyselným procesom, ale oznámenie sa zameriava na tie, ktoré neboli v nedávnej minulosti predmetom legislatívneho postupu, revízie alebo hodnotenia. Netýka sa veľmi špecifických výrobkov, ako sú napríklad farmaceutické výrobky, na ktoré sa vzťahujú osobitné pravidlá.

2.4 Podľa Komisie harmonizácia umožnila výrazný nárast obchodovania s týmito výrobkami, ktorý bol rýchlejší ako rast celkovej pridanej hodnoty priemyselnej výroby medzi rokmi 2000 a 2012. Legislatíva EÚ pomohla dosiahnuť väčšie úspory z rozsahu a zároveň umožnila posilniť konkurencieschopnosť podnikov, keďže sa zamedzilo nákladom na dodržiavanie právnych predpisov, ktoré predtým vyžadovali rozličné vnútroštátne pravidlá alebo ich v niektorých prípadoch spôsobovala absencia predpisov.

2.5 Pravidlá stanovené podľa tohto prístupu prijatého v roku 1985 posilnili tiež dôveru spotrebiteľov v európske výrobky.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Absolútne nevyhnutnou podmienkou dobrého fungovania vnútorného trhu s priemyselnými výrobkami je dôvera spotrebiteľov a profesionálnych používateľov v celom hodnotovom reťazci v to, že výrobky spĺňajú „základné požiadavky“ verejného záujmu. Ak táto dôvera chýba, transakcie sa zastavujú, trh sa rozpadá a ostávajú len výrobky nižšej kvality⁽²⁾.

3.2 Tieto požiadavky zahŕňajú zdravie, bezpečnosť spotrebiteľov a pracovníkov v priemysle, ochranu životného prostredia a ochranu spotrebiteľa, ale v širšom meradle každý verejný záujem označený za legitímny demokratickým rozhodnutím, a najmä sociálne a environmentálne podmienky výroby a vzájomnú prepojenosť technických systémov a dostupnosť pre všetkých používateľov.

3.3 Tieto „základné požiadavky“ sú výsledkom demokratického procesu politického rozhodovania, ktorý vedie k zákonu alebo predpisom a je základom ich legitimity. Verejná moc má právo definovať tieto „základné požiadavky“ a zabezpečiť, že ich všetky subjekty na vnútornom trhu budú dodržiavať.

3.4 Technické normy priemyselných výrobkov sú pre EHSV technickým vyjadrením týchto „základných požiadaviek“ verejného záujmu. Sú preto politickými nástrojmi a za také musia byť plne považované. Sú to predovšetkým nástroje všeobecnej politiky, pomocou ktorých sa má dosiahnuť nejaký explicitný cieľ verejného záujmu spomedzi cieľov definovaných v článku 114 ZFEÚ, ale aj ďalšie: zdravie a bezpečnosť používateľov (spotrebiteľa alebo pracovníka v pracovnom prostredí), pracovné podmienky priaznivé pre produktivitu a motiváciu pracovníkov, zachovanie krehkých neobnoviteľných alebo vzácnych prírodných zdrojov (klíma, nerastné zdroje, biosféra, žijúce druhy, voda), dobré životné podmienky zvierat, dôvernosť a integrita komunikácie a údajov, prepojenosť prvkov komplexných systémov a iné, ktoré sú stanovené demokratickým rozhodnutím.

3.5 Okrem toho sú aj nástrojmi priemyselnej politiky a štrukturalizácie trhu. Súlad s náročnou technickou normou je nástrojom diferenciácie a konkurencieschopnosti na medzinárodnom trhu, a to vďaka kvalite, nie cene. Predvídaním budúcich potrieb a vývoja trhu norma pomáha európskemu priemyslu byť o krok vpred, inovovať a vytvárať ponuku, ktorá nie je veľmi cenovo citlivá, a preto je zisková a zároveň vytvára kvalitné pracovné miesta. Ak sa na jednom trhu stretnú konkurenčné normy (najmä z hľadiska prepojenosti), výber normy má vplyv na podniky, ktoré vďaka nej získajú konkurenčnú výhodu, a teda na umiestnenie hospodárskej aktivity a pracovných miest, ktoré z nej vyplývajú.

3.6 Tento politický charakter technických noriem pre priemyselné výrobky má za následok, že nemôžu byť považované za oblasť vyhradenú pre súkromné záujmy a technických odborníkov. Naopak musia byť predmetom demokratickej, otvorenej a transparentnej regulácie so zapojením širokého spektra zainteresovaných strán. Táto regulácia sa týka 5 etáp rozhodovania, ktorými sú:

- samotná príležitosť normalizovať,
- ciele priradené normalizácii,
- technické prostriedky na dosiahnutie týchto cieľov,
- kontrola súladu s normou a dohľad nad trhom a
- uplatňovanie účinných, primeraných a odrádzajúcich sankcií v prípade nesúladu.

⁽²⁾ Tento výsledok ukázal George Akerlof, nositeľ Nobelovej ceny za ekonómiu za rok 1970, v článku o ojazdených automobiloch (Akerlof, George A. (1970). „The Market for Lemons: Quality Uncertainty and the Market Mechanism“. *Quarterly Journal of Economics* (The MIT Press) 84 (3): 488–500. doi:10.2307/1879431).

3.7 Táto regulácia sa musí opierať o otvorené, legitímne inštitúcie a poskytnúť všetkým dotknutým zúčastneným stranám možnosť ovplyvniť rozhodovanie. Zoznam legitímnych zúčastnených strán, ktoré môžu prispieť k tejto regulácii, je podľa EHSV otvorený a závisí od jej presnej povahy (norma, ktorá sa týka dobrých životných podmienok hospodárskych zvierat, nezaujíma rovnaké strany ako norma o prepojenosti nástrojov digitálnej komunikácie). V tomto zozname zúčastnených strán by však mali byť aspoň: podniky, a najmä MSP, pracovníci alebo ich zástupcovia, spotrebiteľia a mimovládne organizácie pôsobiace v oblasti životného prostredia.

3.8 Skutočnosť, že technické normy sú nástrojmi priemyselnej politiky, konkurencieschopnosti prostredníctvom kvality a predvídania technických, spoločenských a environmentálnych potrieb, a tiež zdrojmi technickej inovácie, znamená, že sa musia pravidelne prehodnocovať a zlepšovať, tým častejšie, čím je odvetvie inovačnejšie. V prípade veľmi inovačných odvetví so silným potenciálom rozvoja výbor odporúča súbežne zohľadňovať ciele demokratickej a sociálnej legitimity regulačného a normatívneho procesu uvedené v bode 3.2 a 3.7, ako aj cieľ rýchlejšie zavádzať a aktualizovať normy. Napriek tomu treba vplyv týchto zmien na podniky minimalizovať.

3.9 Technické normy priemyselných výrobkov sú privilegovanou podporou informovania a vzdelávania spotrebiteľa (konečného aj prostredného). Poskytujú mu objektívne a presné údaje, aby mohol nezávisle posúdiť, či výrobok zodpovedá jeho potrebám. Takto informovaný a vzdelaný spotrebiteľ citlivo rozlišuje kvalitu a prispieva tak k mimocenovej konkurencii európskeho priemyslu, pričom sa opiera o vysokú odbornosť a motiváciu pracovníkov tohto odvetvia. Tieto normy sú preto základným prvkom symbiózy medzi kvalitnými priemyselnými dodávateľmi a náročnými a prísnymi spotrebiteľmi.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Regulácia noriem harmonizovaných prostredníctvom smerníc, ktorá sa dosiaľ uplatňovala, spôsobuje nestabilitu a vyžaduje si od podnikov neustálu snahu prispôbiť sa, ktorá je niekedy zbytočná. Môže sa totiž stať, že legislatíva v jednotlivých členských štátoch bude geograficky rôznorodá. Táto rôznorodosť sa môže zdať malá, je však závažná, pokiaľ ide o mieru podrobnosti, ktorú si vyžaduje zosúladenie priemyselného výrobku s normou. K tejto geografickej rozmanitosti sa pridáva časová rozmanitosť, v dôsledku odlišných dátumov transpozície smernice v každom z 28 členských štátov. Keďže toto obdobie transpozície môže trvať až 36 mesiacov a k aktualizácii noriem môže dochádzať rovnako často, dokonca aj častejšie, ak ide o veľmi inovačné odvetvia, podniky sú vystavené neustálej neistote a zmätku prechodných období.

4.2 Túto situáciu obzvlášť ťažko znášajú MSP, ktoré majú len málo prostriedkov na sledovanie zmien predpisov, preto je rozhodne vítaný návrh Komisie vypracovať skôr nariadenie s jednotným a okamžitým uplatňovaním v celej EÚ ako smernicu. EHSV považuje toto opatrenie za mimoriadne vhodné. Malo by eliminovať hlavný zdroj regulačnej nestability a umožniť výskumným, vývojovým a inovačným tímom pracovať pre 500 miliónov spotrebiteľov v skutočne jednotnom prostredí, ktoré bude stabilné na viacero rokov, podľa rytmu vhodného pre intenzitu inovácie v jednotlivých odvetviach.

4.3 Rovnakým zdôvodnením možno vysvetliť aj to, že z hľadiska subsidiarity, je použitie nariadenia na definovanie technických noriem priemyselných výrobkov prípadom, keď je akcia na úrovni EÚ jednoznačne účinnejšia ako akcia na úrovni členských štátov.

4.4 EHSV tiež podporuje zmenu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 768/2008/ES na nariadenie so všeobecným uplatňovaním. Zjednotenie definícií, pojmov a konceptov, ktoré sa horizontálne používajú pri odvetvovej technickej normalizácii, zabráni nadbytočnosti a opakovaniu, uľahčí zmeny textu a zodpovedá osvedčeným postupom technického písania.

4.5 Pre širokú škálu zúčastnených strán je vo verejnom záujme prispieť k práci na normalizácii v 5 etapách uvedených v bode 3.6. Niektoré z týchto zúčastnených strán, ako napríklad odborové organizácie, MSP, združenia spotrebiteľov a združenia na ochranu životného prostredia, majú k dispozícii len málo prostriedkov. Podľa EHSV je preto legitímne poskytnúť týmto zúčastneným stranám verejnú podporu, aby sa mohli zúčastniť na tejto práci, a dať im hlasovacie právo, aby sa otvorenie tohto procesu stalo konkrétnou skutočnosťou.

4.6 EHSV podporuje bezplatné sprístupnenie zhrnutia noriem. Neznalosť zákona neospravedľňuje, ale za prístup k technickým normám musia subjekty platiť, a to bez toho, aby vopred dostatočne podrobne poznali predmet a pôsobnosť danej normy, a teda to, či sa na ne vôbec vzťahuje. Penalizuje to MSP, ale tiež všetky zúčastnené strany. EHSV preto podporuje toto opatrenie, pričom žiada, aby boli zhrnutia sprístupnené všetkým záujemcom z radov širokej verejnosti.

4.7 EHSV sa vyslovuje za vytvorenie centrálnej elektronickej databázy, ktorá by pri každom výrobku poskytovala prístup k zoznamu noriem, ktoré výrobok spĺňa, a k tomu aká certifikácia túto zhodu potvrdzuje (najmä či ide o vlastnú certifikáciu alebo o certifikáciu oprávnenou treťou stranou). Táto databáza by mohla zaregistrovaných odberateľov zdarma mailom automaticky upozorňovať na akékoľvek zmeny noriem, ktoré sa týkajú príslušného výrobku.

4.8 EHSV podporuje návrh, aby subjekty, ktoré chcú vyslať varovný signál, mohli prostredníctvom nástroja elektronického dohľadu nad jednotným trhom dôverne upozorniť príslušné orgány na nesúlad, s ktorým sa stretli pri dizajne, výrobe alebo dovoze priemyselného výrobku. Tieto subjekty, ktoré v dobrej viere vysielajú varovný signál, musia byť chránené pred prípadnými postihmi alebo sankciami, ako je napríklad prepustenie z práce, ak ide o pracovníkov. Tento spoločný a rozdelený dohľad nad trhom za pomoci techník internetu 2.0 môže prispieť k zlepšeniu zdravia a bezpečnosti používateľov priemyselných výrobkov distribuovaných v celej EÚ a chráni podniky, ktoré dodržiavajú predpisy pred nekalou konkurenciou.

4.9 EHSV považuje technické informácie o priemyselnom výrobku za základný prvok zmluvy o nákupe, aby bol kupujúci pri nákupe oboznámený a informovaný a po nákupe mal náležité informácie v prípade poruchy, nehody alebo nedostatočnej výkonnosti. Tieto informácie nie sú „nepotrebné“ ani „neestetické“, ako sa píše v oznámení Komisie. Naopak musia byť poskytované spotrebiteľovi v trvácnej, autentickej, nescfalšovateľnej a čitateľnej forme, bez ohľadu na to, ako sa počas životnosti výrobku vyvíjajú dostupné elektronické nástroje. EHSV si preto myslí, že papierová dokumentácia v jazyku krajiny, v ktorej prebieha predaj, dostupná na mieste predaja a následne poskytnutá na obale, spĺňa tieto podmienky, a že elektronickú formu možno považovať za primeranú, len ak zodpovedá vyššie uvedeným funkčným špecifikáciám.

4.10 EHSV navrhuje Komisii, aby na vnútornom trhu a trhoch tretích krajín s pomocou rozpočtu určeného na komunikáciu intenzívne šíriala informácie o kvalite výrobkov, ktoré spĺňajú európske normy, a vysokých požiadavkách, ktoré sa na ne kladú, za účasti zainteresovaných strán uvedených v bode 3.7. Taktoto budú spotrebiteľia a profesionálni nákupcovia lepšie informovaní o výhodách tejto ponuky. Poskytne to plne objektívnu a spoľahlivú kvalitatívnu konkurenčnú výhodu výrobkom navrhnutým a vyrobeným v Európe alebo v súlade s európskymi normami, a teda európskym podnikom a pracovníkom.

4.11 Mal by sa posúdiť dosah legislatívnych návrhov na MSP v zmysle iniciatívy Small Business Act⁽³⁾. EHSV preto dôrazne podporuje postoj Komisie neudelieť MSP žiadnu výnimku z predpisov. Riziko, ktoré výrobok predstavuje z hľadiska zdravia alebo bezpečnosti spotrebiteľov alebo profesionálnych používateľov, ochranu prírodných zdrojov a súlad s existujúcimi technickými systémami, sú cieľmi verejného záujmu bez ohľadu na veľkosť podniku, ktorý výrobok navrhol alebo vyrobil. Okrem toho niektoré odvetvia, ako je to v prípade určitých spotrebných tovarov ako oblečenie alebo vybavenie domácností, sú celé roztrieštené a zložené z vysokého počtu MSP. Zmierniť normatívne požiadavky so zreteľom na MSP je neprijateľné, lebo by to *de facto* znamenalo vyňať z pôsobnosti tieto odvetvia, ktoré výrazne ovplyvňujú spotrebu, a teda aj riziko. Táto výnimka by navyše viedla k vytvoreniu dvojitého trhu, na ktorom by bola ponuka MSP (legitímne) považovaná za menej kvalitnú, lebo by sa na ňu vzťahovali menej náročné alebo nie také početné normy, čo by zvýšilo konkurenčný handicap týchto podnikov voči-voči ponuke veľkých skupín, ktorá majú navyše vyšší rozpočet na reklamu.

4.12 EHSV sa nepripája k názoru Komisie, že zmeny noriem by boli také časté, že podniky by boli nimi „preťažené“. Frekvencia zmien závisí od intenzity inovácie odvetvia a prispieva k mimocenovej konkurencii európskeho priemyslu. Nemala by sa spomaliť, ale EHSV uznáva, že MSP by mali byť lepšie informovaní o týchto zmenách a v prípade potreby využiť databázu uvedenú v bode 4.7. Okrem toho rozhodnutie Komisie zmeniť normu nie prostredníctvom smernice, ale pomocou nariadenia, je spôsobom ako primerane a dostatočne reagovať na vyjadrené obavy.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 51.

4.13 Podľa EHSV treba pri uzatváraní dohôd o voľnom obchode nevyhnutne zachovať historickú skúsenosť, ktorú členské štáty Európskej únie získali počas dlhej cesty od roku 1993, ktorá ešte nie je ukončená a ktorá vedie k efektívnemu vytvoreniu jednotného trhu s priemyselnými výrobkami, pričom by sa mal plne zohľadniť politický, a teda demokratický, otvorený a transparentný charakter regulácie príslušných technických noriem, ktoré sa ich týkajú. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby počas prebiehajúcich rokovaní, vytvorila inštitucionálny rámec s rovnakými prvkami demokracie, otvorenosti a transparentnosti počas 5 etáp uvedených v bode 3.6 procesu normalizácie a následne kontroly zhody. Normy týkajúce sa výrobkov, predpisy a ochranné rozhodnutie vo verejnom záujme, ako aj sankcie za ich nedodržovanie nemôžu byť kritizované ako netarifné prekážky, pokiaľ sú v súlade s legislatívou Spoločenstva a dohodami WTO.

4.14 Plnenie cieľov verejného záujmu prostredníctvom technických noriem, ak sú hodnotové reťazce medzinárodné a presahujú hranice jednej jurisdikcie, skrýva osobitné a zatiaľ nedoriešené ťažkosti. EHSV navrhuje, aby sa činnosť v tejto oblasti prednostne zameriavala na získavanie a certifikáciu objektívnych a spoľahlivých údajov o výrobku a jeho fyzickom a sociálnom procese výroby. Tieto údaje prenášané počas celého hodnotového reťazca by takto mohli byť konfrontované so „základnými požiadavkami“ každej jurisdikcie, pričom by sa mala dôsledne rešpektovať ich suverenita.

4.15 Naďalej pretrvávajú niektoré prekážky, ktoré bránia voľnému pohybu a voľnej hospodárskej súťaži. Ide napríklad o patenty týkajúce sa technických noriem alebo efektívnosť kontrol uplatňovania noriem a legislatívy.

4.16 Ak bol patent udelený na inováciu, ktorá sa stala technickou normou, je nevyhnutné, aby konkurenti mali prístup k povinným licenciám za rozumnú cenu. Legislatíva o duševnom vlastníctve musí ponúkať skutočnú ochranu inovácií, bez toho, aby mohli byť patenty alebo autorské práva využité ako prekážky priemyselnej konkurencie a inovácie. Podľa výboru musí byť preto jej úlohou podpora voľného obehu na jednotnom trhu, ku ktorej rozhodujúcim spôsobom prispeje jednotný európsky patent, ktorému EHSV prisudzuje mimoriadny význam. Naopak EHSV pozoruje, že v niektorých mimoeurópskych krajinách, medzi nimi USA, vydávanie patentov nie vždy predchádza dostatočne dlhý predchádzajúci prieskum, čo spochybňuje ich inovačný charakter. Prijímanie základných patentov zas spochybňuje ich invenčný charakter, zatiaľ čo patenty týkajúce sa abstraktných vizuálnych a pocitových konceptov (*look and feel*) bez ohľadu na to akou technikou sa tento vzhľad nadobudne, nie je v súlade so samotnou zásadou invenčného patentu, ktorý sa týka výlučne spôsobu dosiahnutia výsledkov. Táto situácia ponúka priestor na zneužitie postupov, pričom európske podniky majú veľmi slabé postavenie.

4.17 Ide tiež o sankcie, ktoré nie sú vždy vhodné, primerané a odrádzajúce v prípade porušenia vnútroštátnych alebo európskych technických noriem. Administratívne alebo trestné sankcie, ako aj kontrola trhov sú v právomoci členských štátov. Ich rozmanitosť môže viesť k účelovému výberu jurisdikcie, tzv. forum shoppingu, pri zavádzaní nových výrobkov na európsky trh. Treba, aby *blue guide*, RAPEX, postupy SOLVIT alebo iné opatrenia podnecovali na väčšiu jednotnosť sankcií, ako aj o porovnateľnú úroveň a odbornosť dohľadu nad trhom a distribúciou výrobkov a služieb s cieľom dosiahnuť väčší súlad v rámci EÚ. Komisia, ktorá iniciuje legislatívne postupy a kontroluje ich uplatňovanie, pričom vykonáva dohľad nad činnosťami členských štátov, sa môže v prípade nesúladu obrátiť na sudcu EÚ. Európsky sudca má konečné právomoci zabezpečiť koherentnosť medzi legislatívami členských štátov, ako aj kontrolu trhov, výrobkov a služieb.

4.18 EHSV si želá posilnenie dohľadu nad trhom.

4.18.1 S cieľom bojovať proti nevhodnému umiestňovaniu označenia ES prípadnými zle informovanými alebo neškrupulóznymi výrobcami treba najmä zlepšiť colné kontroly spojené so vstupom a uvádzaním výrobkov na trh a zabezpečiť dodržiavanie povinností zosúladiť výrobky, ktoré prináležia príslušným subjektom, dovozcom a distribútorom podľa platnej legislatívy Spoločenstva. Uvedenie referenčného čísla na označení ES príslušným zodpovedným subjektom, ktoré by online sprístupnilo jeho právnu povahu a spis zhody, môže prispieť ku kontrole tejto zhody, aj pre spotrebiteľov, ktorí chcú upozorniť na nesúlad (bod 4.8).

4.18.2 V kontexte rozpočtových obmedzení chce EHSV upozorniť na potrebu poskytnúť primerané prostriedky orgánom zodpovedným za dohľad nad trhom, aby mohli vykonávať svoje poslanie a zamerať činnosť na miesta možných podvodov (prístavy, hard discount alebo migrujúci maloobchod) prostredníctvom intenzívnejšej administratívnej spolupráce, najmä v boji proti falšovaniu. Opatrenie týkajúce sa subjektov, ktoré chcú upozorniť na nesúlad, uvedené v bode 4.8 by mohlo zlepšiť ich účinnosť, pričom verejné náklady by boli nízke.

4.18.3 EHSV znepokojuje, že niektoré ekonomické priemyselné subjekty môžu mať taký vplyv na ekonomickú činnosť alebo zamestnanosť v členskom štáte, že hrozba ich premiestnenia predstavuje riziko, ktoré núti národnú administratívu vzdať sa akýchkoľvek sankcií, čo ohrozuje spotrebiteľov a zároveň tu vzniká nekalá konkurencia pre podniky a pracujúcich v celej EÚ.

4.19 Podľa výboru je možné prostredníctvom povinnosti pravidelne predkladať správy a prieskumu v praxi sledovať vývoj výrobkov zblízka. Organizácie spotrebiteľov a organizácie pracovníkov majú tie správne možnosti, aby plnili úlohu subjektov, ktoré upozorňujú na neplnenie noriem v oblasti zdravia a bezpečnosti, a najmä by mali byť zúčastnenými stranami na všetkých úrovniach tvorby a vykonávania noriem.

V Bruseli 4. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskej sieti služieb zamestnanosti, prístupe pracovníkov k službám v oblasti mobility a o ďalšej integrácii európskych pracovných trhov“

COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD)

(2014/C 424/04)

Spravodajkyňa **Vladimíra DRBALOVÁ**

Pomocný spravodajca **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Európsky parlament (3. februára 2014) a Rada (6. februára 2014) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskej sieti služieb zamestnanosti, prístupe pracovníkov k službám v oblasti mobility a o ďalšej integrácii pracovných trhov“

COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 13. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) prijal 116 hlasmi za, pričom žiaden člen nehlasoval proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV súhlasí s návrhom Komisie nahradiť nariadenie č. 492/2011 a vykonávacie rozhodnutie 2012/733/EÚ samostatným nástrojom, ktorý zvýši transparentnosť, umožní účinné automatizované priradovanie, zdefiniuje podporné služby, zavedie systém na výmenu informácií o nedostatku a nadbytku pracovných síl a bude fungovať na základe nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania.

1.2 EHSV odporúča, aby vzhľadom na nové formy mobility a väčšiu potrebu mobility za spravodlivých podmienok Európska komisia v článku *Vymedzenie pojmov* definovala mobilitu za spravodlivých podmienok. Táto definícia musí byť vyvážená. Ako základ by Komisia mohla použiť existujúce znenie oddielu 2 nariadenia č. 492/2011 a zároveň vyjadriť svoj zámer zabezpečiť plnú podporu občanom, ktorí chcú uplatňovať svoje právo pracovať v inom členskom štáte na základe informovaného rozhodnutia.

1.3 EHSV chápe zámer Komisie poskytnúť takmer úplnú ponuku voľných miest na portáli EURES rozšírením zásady transparentnosti aj na iné organizácie, ako sú verejné služby zamestnanosti (VSZ), prostredníctvom dobrovoľného zapojenia partnerov siete EURES do tejto siete na základe minimálnych spoločných kritérií. Vidí však riziká v tom, ak sa nezabezpečí, aby súkromní poskytovatelia služieb museli spĺňať rovnaké nároky na kvalitu ako verejné služby zamestnanosti. V každom prípade môžu členské štáty zaviesť dodatočné kritériá ku kritériám, ktoré sú stanovené v prílohe, ak to považujú za nevyhnutné. Tieto kritériá nesmú byť za žiadnych okolností diskriminačné. Zúčastnení súkromní poskytovatelia služieb nemôžu v žiadnom prípade ponúkať svoje služby odplatne.

1.4 EHSV nabáda členské štáty, aby systematicky sprístupňovali základné informácie o sieti EURES a jej osobitných podporných službách, a to najmä cezhraničným pracovníkom a mladým ľuďom a zlepšili informovanie o službách EURES a ich propagáciu.

1.5 EHSV víta dôraz, ktorý sa kladie na rozvoj a podporu cezhraničnej spolupráce a návrh na využívanie jednotných kontaktných miest na komunikáciu s cezhraničnými pracovníkmi a zamestnávateľmi v pohraničných oblastiach. Odporúča posilniť úlohu partnerstiev EURES-T.

1.6 EHSV vyzýva na zostúlenie a synergie s opatreniami EÚ na podporu mobility, najmä čo sa týka vytvorenia siete verejných služieb zamestnanosti (VSZ) a opatrení na podporu voľného pohybu pracovníkov, ako aj občanov a ich rodín v rámci EÚ. V súvislosti s uplatňovaním systému záruk pre mladých ľudí výbor podporuje rozšírenie rozsahu pôsobnosti siete EURES na skupiny občanov hľadajúcich možnosti učňovskej prípravy, pracovných stáží alebo iné možnosti spojené s uzavretím pracovnej zmluvy, ak je to v súlade s článkami 45 a 46 ZFEÚ s cieľom umožniť týmto pracovníkom pobyt v niektorom z členských štátov za účelom zamestnania v súlade s ustanoveniami zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych aktov, ktorými sa upravuje zamestnávanie vlastných štátnych príslušníkov tohto štátu.

1.7 EHSV okrem toho opakuje, že vzhľadom na rozšírenú oblasť pôsobnosti siete EURES a nové úlohy v spojitosti s podpornými službami by národné úrady pre koordináciu mali mať dostatok personálu a ďalších zdrojov, aby mohli vyvíjať svoju činnosť, vrátane kvalitného ďalšieho vzdelávania zamestnancov.

1.8 EHSV vyzýva členské štáty, aby využívali technickú podporu Komisie a dodržiavali lehoty na vypracovanie prvotného inventára svojich klasifikačných systémov, čo umožní porovnať všetky klasifikačné údaje s Európskou klasifikáciou zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolání (ESCO).

1.9 EHSV víta skutočnosť, že nový systém financovania by nemal ohroziť úlohu cezhraničných partnerstiev EURES a domnieva sa, že tieto partnerstvá by sa mali naďalej podporovať horizontálnymi činnosťami v celej únii, pričom by malo byť možné ich doplniť národnými zdrojmi alebo prostriedkami z Európskeho sociálneho fondu (ESF).

1.10 Pokiaľ ide o zber údajov a ukazovateľov, EHSV poukazuje na to, že v nariadení sa musia veľmi citlivo stanoviť práva a povinnosti členských štátov súvisiace s prenosom informácií a štatistik napr. o mobilných pracovníkoch, pokiaľ neexistujú systémy na monitorovanie určitých ukazovateľov. Výbor navrhuje doplniť tieto kvantitatívne ukazovatele kvalitatívnymi ukazovateľmi.

1.11 EHSV upozorňuje na zásadnú úlohu sociálnych partnerov na všetkých úrovniach ako hlavných účastníkov trhu práce. Žiada, aby boli považovaní za plnohodnotných partnerov, ktorí poskytujú poradenstvo a pomoc podnikom a pracovníkom a informujú o záležitostiach podnikov a pracovných podmienkach. Členské štáty by mali zaviesť systémy umožňujúce sociálnym partnerom účinne sa podieľať na práci národných úradov pre koordináciu s prihliadnutím na štátne postupy a legislatívne systémy.

1.12 EHSV vyzýva Komisiu, aby predložila primeraný legislatívny balík s cieľom zlepšiť koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia a uznávanie a prevod práv získaných pracovníkmi.

1.13 Čo sa týka ochrany údajov, EHSV odporúča Komisii, aby vzala do úvahy odporúčania stanoviska európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov z 3. apríla 2014.

2. Úvod

2.1 Hospodárstvo EÚ začalo znovu rásť a miera nezamestnanosti je od polovice roka 2013 relatívne stabilná⁽¹⁾. Dlhodobá nezamestnanosť naďalej rastie z dôvodu pretrvávajúcej krízy. Nezamestnanosť mladých ľudí má znepokojivé rozmery a rastie aj miera chudoby pracujúceho obyvateľstva⁽²⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 801 final.

⁽²⁾ COM(2014) 12 final.

2.2 Situácia si naliehavo vyžaduje mobilizáciu všetkých opatrení a nástrojov na posilnenie otvoreného a dynamického trhu práce v Európe, lepšie zosúladienie ponuky a dopytu a zvýšenie mobility pracovnej sily v rámci EÚ. Zvýšením mobility v rámci EÚ sa rozšíria pracovné príležitosti pre pracovníkov a zamestnávateľom sa umožní lepšie a rýchlejšie obsadiť voľné pracovné miesta ⁽³⁾.

2.3 V rámci Programu pre nové zručnosti a nové pracovné miesta ⁽⁴⁾ sa Komisia podujala reformovať sieť EURES s cieľom zlepšiť jej schopnosť zosúladiť ponuku s dopytom a sprostredkovať prácu v službách európskej stratégie zamestnanosti (vrátane iniciatívy „Tvoje prvé pracovné miesto EURES“).

2.4 Závazok modernizovať EURES sa objavil aj v Správe o občianstve EÚ ⁽⁵⁾ a zapadá aj do ďalších iniciatív Komisie na podporu voľného pohybu pracovníkov v EÚ ⁽⁶⁾, do vytvorenia Európskej siete pracovnej mobility pre verejné služby zamestnanosti ⁽⁷⁾, vykonávania balíka opatrení v oblasti zamestnanosti ⁽⁸⁾ a do všetkých nástrojov zameraných na začleňovanie mladých ľudí na trhu práce ⁽⁹⁾.

2.5 Podľa názoru EHSV zostane voľný pohyb pracovníkov na základe nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania ⁽¹⁰⁾, ako aj odstraňovanie zostávajúcich prekážok mobility ⁽¹¹⁾ aj naďalej jednou z priorit EÚ. Vo svojich niekoľkých odporúčaniach ⁽¹²⁾ požadoval, aby sa zo siete EURES stal skutočný nástroj na zosúladienie dopytu na európskych trhoch práce s ponukou.

3. Zhrnutie návrhu

3.1 Na podnet Komisie a na základe jej rozhodnutia z roku 2012 ⁽¹³⁾ došlo k niekoľkým zmenám v sieti EURES. Kapitola II nariadenia č. 492/2011, ktoré predstavuje európsky regulačný rámec pre spracúvanie voľných pracovných miest a výmenu informácií o mobilite pracovnej sily v rámci EÚ medzi členskými štátmi, takmer vôbec nebola zmenená od roku 1992. V súvislosti s novým navrhovaným nariadením bude charta EURES prepracovaná ⁽¹⁴⁾.

3.2 Nové formy mobility a zmeny v technológii spoločného využívania údajov o voľných pracovných miestach, používanie mnohých a rôznorodých spôsobov nábora uchádzačmi o zamestnanie a zamestnávateľmi, čoraz významnejšia úloha ďalších sprostredkovateľov na pracovnom trhu, ale aj rastúci počet pracovníkov odhodlaných ísť pracovať do cudziny vyžadujú naliehavú a komplexnú revíziu fungovania EURES.

3.3 Najoptimálnejšou možnosťou rýchleho dosiahnutia cieľov a odstránenia zistených nedostatkov je zavedenie nového nariadenia a vytvorenie samostatného nástroja. Zámerom je, aby sa sieť EURES stala skutočným nástrojom umiestňovania a nábora pracovníkov, ktorý funguje na základe nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania. Sieť sa bude postupne rozširovať tak, aby zahŕňala aj učňovskú prípravu a stáže (pilotný projekt „Tvoje prvé pracovné miesto EURES“).

3.4 Pred prijatím rozhodnutia z roku 2012 a na základe hodnotenia EURES vykonaného v roku 2010 ⁽¹⁵⁾ Komisia uskutočnila konzultácie o aktuálnych nedostatkoch a možnom budúcom zameraní tejto siete. O návrhu sa konzultovalo aj s Poradným výborom pre slobodu pohybu pracovníkov, ktorý by mal v tomto procese zohrávať aktívnejšiu úlohu.

⁽³⁾ Iba približne 7,5 milióna európskych pracovníkov z celkového počtu 241 miliónov (t. j. 3,1 %) je ekonomicky činných v inom členskom štáte.

⁽⁴⁾ COM(2010) 682 final, 23. 11. 2010.

⁽⁵⁾ COM(2013) 269 final.

⁽⁶⁾ COM(2013) 236 final.

⁽⁷⁾ COM(2013) 430 final.

⁽⁸⁾ COM(2012) 173 final.

⁽⁹⁾ COM(2012) 727 final.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 341, 21.11.2013, s. 54 – 58.

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 14.

⁽¹²⁾ Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 116 – 121; Ú. v. EÚ C 214, 8.7.2014, s. 36 – 39.

⁽¹³⁾ COM(2014) 6 final 2014/0002 (COD).

⁽¹⁴⁾ Sprievodný dokument útvarov Komisie „Reforming EURES to meet the goals of Europe 2020“ (Prispôsobenie európskych služieb zamestnanosti cieľom stratégie Európa 2020) k dokumentu COM(2012) 173 final.

⁽¹⁵⁾ COM(2010) 731 final.

3.5 Pri hodnotení sa zistili niektoré základné nedostatky siete EURES. Najvýznamnejšie z nich boli: 1) neúplnosť súboru voľných pracovných miest a životopisov dostupných na úrovni EÚ za všetky členské štáty; 2) obmedzená schopnosť portálu EURES navzájom priradovať voľné pracovné miesta a životopisy; 3) nerovný prístup k službám siete EURES v rámci EÚ; 4) obmedzená dostupnosť pomoci pri vzájomnom priradovaní, nábere a umiestňovaní, ktorá sa poskytuje uchádzačom o zamestnanie a zamestnávateľom a 5) neefektívna výmena informácií medzi členskými štátmi o nedostatku a nadbytku pracovných síl.

3.6 EURES už nemôže ďalej fungovať vo svojej súčasnej podobe. Všetky členské štáty podporili myšlienku nového zamerania EURES a zavedenia plánovacieho cyklu a spoločných ukazovateľov činností siete EURES v záujme zvýšenia transparentnosti výkonnosti, lepšej výmeny informácií a koordinácie opatrení.

3.7 V celej Únii by sa mali sprístupniť základné informácie o sieti EURES všetkým uchádzačom o zamestnanie a zamestnávateľom, ktorí majú záujem o klientske služby v oblasti náboru pracovníkov. Mal by sa im umožniť prístup k sieti EURES a fungovanie siete EURES by sa malo podporovať prostredníctvom výmeny informácií o nedostatku a nadbytku pracovných síl na vnútroštátnej úrovni.

3.8 Cieľom tohto návrhu je dosiahnuť, aby portál EURES obsahoval takmer úplnú ponuku voľných pracovných miest, ku ktorej majú stály prístup uchádzači o zamestnanie z celej Európy a aby bol zároveň k dispozícii rozsiahly súbor životopisov, na základe ktorých môžu zaregistrovaní zamestnávatelia uskutočňovať nábor.

3.9 Bude dôležité zabezpečiť, aby portál EURES mohol uskutočňovať kvalitné automatizované vzájomné priradovanie voľných pracovných miest a životopisov vo všetkých členských štátoch s prekladmi do všetkých jazykov a zrozumiteľné informácie o zručnostiach, kvalifikáciách a povolaniach získaných na vnútroštátnej a odvetvovej úrovni.

3.10 Všetky činnosti vykonávané Komisiou pre sieť EURES, ktoré si budú vyžadovať ľudské a/alebo finančné zdroje, patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia, ktorým sa zavádza program v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI) ⁽¹⁶⁾ (na obdobie 2014 – 2020).

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Vymedzenie pojmov

4.1.1 Vzhľadom na nové formy mobility a väčšiu potrebu mobility za spravodlivých podmienok by Európska komisia mala mobilitu za spravodlivých podmienok náležite definovať. Ako základ by Komisia mohla použiť existujúce znenie oddielu 2 nariadenia č. 492/2011 a zároveň objasniť, že pod mobilitou za spravodlivých podmienok sa rozumie aj právo na prístup a na využívanie celkovej ponuky pracovných miest v rámci EÚ.

4.1.2 Konceptia mobility by vždy mala zohľadňovať postoje jednotlivých krajín a ich špecifickú situáciu, aby sa umožnil efektívny pohyb talentov. V súlade s článkom 26 návrhu členské štáty vypracujú politiky mobility, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou ich politik zamestnanosti.

4.2 Transparentnosť

4.2.1 EHSV chápe zámer Komisie rozšíriť zásadu transparentnosti na ďalšie subjekty. Vidí však riziká v tom, ak verejné služby zamestnanosti, súkromné agentúry práce a iné organizácie poskytujúce služby zamestnanosti nebudú musieť spĺňať rovnaké kritériá kvality (v porovnaní so štandardom verejných služieb zamestnanosti). Tento systém musí byť transparentný a musí dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania so žiadajúcimi organizáciami.

4.2.2 Návrh nariadenia zároveň od verejných služieb zamestnanosti a ďalších partnerov siete EURES požaduje, aby na svojich portáloch na vyhľadávanie pracovných príležitostí umožnili lepší prístup k portálu EURES. V niektorých krajinách je veľmi ťažké skontaktovať sa s poradcom siete EURES. Mnohí uchádzači o zamestnanie, najmä mladí ľudia, čelia celému radu byrokratických a finančných prekážok.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 238.

4.2.3 Nedávne skúsenosti navyše ukazujú, že v mnohých krajinách existuje len veľmi nízka informovanosť o sieti EURES a jej službách, najmä medzi mladými ľuďmi. A iba tretina zamestnávateľov počula o sieti EURES predtým, než s ňou prišla do styku. Členské štáty musia zlepšiť informovanie o službách EURES a ich propagáciu, aby sa zabezpečilo, že rozhodnutie ľudí pracovať v inom štáte bude založené na kompletných informáciách.

4.2.4 Výbor víta rozšírenie rozsahu pôsobnosti siete EURES na tie skupiny občanov – najmä mladých ľudí – ktorí hľadajú možnosti učňovskej prípravy, stáží alebo iné možnosti spojené s uzavretím pracovnej zmluvy v súlade s článkami 45 a 46 ZFEÚ s cieľom umožniť týmto pracovníkom pobyt v niektorom z členských štátov za účelom zamestnania v súlade s ustanoveniami zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych aktov, ktorými sa upravuje zamestnávanie vlastných štátnych príslušníkov tohto štátu.

4.2.5 EHSV tiež víta dôraz, ktorý sa kladie na podporu cezhraničnej spolupráce a na využívanie jednotných kontaktných miest na komunikáciu s cezhraničnými pracovníkmi a zamestnávateľmi v pohraničných oblastiach. Odporúča, aby sa využívali už existujúce kontaktné miesta pre podnikateľov.

4.2.6 Partnerstvá EURES-T, ktoré združujú verejné služby zamestnanosti, odbory, organizácie regionálnych zamestnávateľov a v niektorých prípadoch aj miestne a regionálne orgány, by sa mali posilniť a ich úloha jasne stanoviť.

4.2.7 EHSV odporúča objasniť vzťah medzi sieťou EURES a systémom SOLVIT, poradenským a informačným portálom EÚ pre vnútorný trh. Predovšetkým sa to týka ustanovení [článok 7 ods. 4)] o podpore, ktorú poskytuje národný úrad pre koordináciu v prípade sťažností týkajúcich sa voľných pracovných miest a náboru v rámci siete EURES, ako aj spolupráce s verejnými orgánmi, ako sú napríklad inšpektoráty práce.

4.3 *Automatizované priradovanie prostredníctvom spoločnej IT platformy*

4.3.1 Hoci je mechanizmus vyrovnávania ponuky a dopytu už zakotvený v článku 13 nariadenia č. 492/2011⁽¹⁷⁾, v súčasnosti neprebíha žiadna automatizovaná elektronická výmena životopisov ani iných informácií o profile uchádzačov o zamestnanie.

4.3.2 EHSV uznáva, že v tejto fáze nie je na dosiahnutie interoperability nutná harmonizácia klasifikačných systémov. Podporuje však snahu Komisie o to, aby členské štáty vypracovali prvotný inventár svojich klasifikačných systémov, čo umožní porovnať všetky klasifikačné údaje s Európskou klasifikáciou zručností/kompetencií, kvalifikácií a povolání (ESCO), ktorá bude slúžiť ako nástroj na automatickú výmenu a plnú interoperabilitu údajov medzi vnútroštátnymi orgánmi.

4.4 *Podporné služby*

4.4.1 Sieť EURES musí svojim klientom (uchádzačom o zamestnanie a zamestnávateľom) poskytovať komplexný balík služieb, ako je zvyšovanie povedomia, sprostredkovanie informácií, zavádzanie mechanizmov na zjednodušenie registrácie, evidencia životopisov a voľných pracovných miest, automatizované vzájomné priradovanie voľných pracovných miest, žiadosti o zamestnanie a životopisov, umiestňovanie pracovníkov na pracovné miesta, pomoc pri náboře a poskytovanie kontaktných údajov o príslušných organizáciách, najmä odboroch, na ktoré sa môžu obrátiť, keď sa zamestnajú.

4.4.2 Služby pre pracovníkov a zamestnávateľov by mali byť bezplatné.

4.4.3 EHSV víta skutočnosť, že členské štáty si budú musieť systematickejšie vymieňať vnútroštátne informácie o nedostatku a nadbytku pracovných síl a súvisiacich politikách. Toto nariadenie sa však na rozhodnutia o takýchto politikách nevzťahuje.

⁽¹⁷⁾ „Špecializovaná služba každého členského štátu bude pravidelne zasielať špecializovaným službám ostatných členských štátov a Európskemu úradu pre koordináciu [...]: a) podrobnosti o voľných pracovných miestach, ktoré by mohli byť obsadené štátnymi príslušníkmi iných členských štátov; b) podrobnosti o voľných pracovných miestach oznámených tretím krajinám; c) podrobnosti o žiadostiach o zamestnanie predložených tými, ktorí formálne vyjadrili želanie pracovať v inom členskom štáte; d) informácie o uchádzačoch, ktorí prejavili ochotu prijať zamestnanie v inej krajine, roztriedené podľa regiónov a odborov činnosti.“

4.4.4 EHSV považuje za dôležité jasné rozdelenie právomocí a povinností medzi Európskym úradom pre koordináciu, ktorého úlohou je vytvárať súdržný rámec a poskytovať horizontálnu podporu, a národnými úradmi pre koordináciu, verejnými službami zamestnanosti a partnermi siete EURES.

4.4.5 Po rozšírení právomocí siete EURES budú národné úrady pre koordináciu vykonávať celý rad nových úloh, a na to by mali mať dostatok personálu a finančných prostriedkov vrátane kvalitného ďalšieho vzdelávania zamestnancov. Európska komisia by mala zabezpečiť, aby dostali čo najviac technickej pomoci a poradenstva.

4.4.6 Bolo by užitočné, keby národné úrady pre koordináciu vypracúvali pracovné programy pre organizácie zapojené do práce siete EURES v danej krajine. V týchto programoch by boli stanovené plánované činnosti, celkové personálne obsadenie a finančné prostriedky vyčlenené na ich uskutočňovanie a mechanizmy na monitorovanie a hodnotenie plánovaných opatrení.

4.5 Ochrana osobných údajov

4.5.1 Opatrenia uvedené v nariadení sa musia vykonávať v súlade s právnymi predpismi Únie o ochrane osobných údajov⁽¹⁸⁾. Súhlas pracovníkov s uverejnením údajov na portáli EURES musí byť výslovný, jednoznačný, slobodný, konkrétny a informovaný.

4.5.2 Cieľom je zabezpečiť tak účinný súlad s pravidlami upravujúcimi ochranu základných práv a slobôd jednotlivca, ako aj voľný tok osobných údajov medzi členskými štátmi a inštitúciami a orgánmi Spoločenstva, alebo medzi inštitúciami a orgánmi Spoločenstva navzájom, na účely spojené s výkonom ich príslušných právomocí.

4.5.3 EHSV berie na vedomie, že pokračujú konzultácie s Európskym dozorným úradníkom pre ochranu údajov so zreteľom na novú, rozšírenú úlohu siete EURES. EHSV odporúča Komisii, aby vzala do úvahy odporúčania a závery stanoviska Európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov z 3. apríla 2014⁽¹⁹⁾.

4.6 Zmeny vo financovaní z Európskeho sociálneho fondu (ESF)

4.6.1 EHSV víta skutočnosť, že nový systém financovania neohrozí dôležitú úlohu cezhraničných partnerstiev EURES, najmä v exponovaných regiónoch, a domnieva sa, že tieto partnerstvá by sa mali naďalej podporovať horizontálnymi činnosťami v celej únii, pričom by malo byť možné ich doplniť národnými zdrojmi alebo prostriedkami z ESF.

4.6.2 Pokiaľ ide o ESF, mali by sa jasne stanoviť priority pre EURES a mala by sa mu poskytovať náležitá podpora. Žiadosti o grant a postupy ich schvaľovania musia byť naďalej koherentné, transparentné a jednoduché.

4.7 Úloha sociálnych partnerov

4.7.1 Európska komisia diskutuje o novom vymedzení úlohy sociálnych partnerov⁽²⁰⁾. Sociálni partneri by mali byť v plnej miere zapojení do cyklu plánovania a podávania správ a mali by byť pozývaní na zasadnutia.

4.7.2 EHSV však zdôrazňuje zásadnú úlohu sociálnych partnerov na všetkých úrovniach ako hlavných aktérov trhu práce, ktorí sa veľkou mierou zapájajú do činnosti siete EURES s cieľom lepšie zosúladiť zručnosti s voľnými pracovnými miestami. Ich úloha by sa nemala obmedziť na úlohu pridružených členov⁽²¹⁾. Predovšetkým by národné úrady pre koordináciu mali zintenzívniť spoluprácu so sociálnymi partnermi a profesijnými organizáciami. Výbor navrhuje, aby sa sociálni partneri na európskej i národnej úrovni vhodným spôsobom podieľali na činnostiach európskych úradov pre koordináciu a národných úradov pre koordináciu.

⁽¹⁸⁾ Nariadenie (ES) č. 45/2001; Ú. v. ES L 281, 23.11.1995, s. 31.

Smernica 95/46/ES požaduje, aby členské štáty chránili základné práva a slobody fyzických osôb, a najmä ich právo na súkromie vzhľadom na spracovanie osobných údajov, s cieľom zabezpečiť voľný tok osobných údajov v Spoločenstve.

⁽¹⁹⁾ http://edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2014/14-04-03_Workers_mobility_EN.pdf

⁽²⁰⁾ Pozri zápis zo zasadnutia Poradného výboru pre slobodu pohybu pracovníkov z 12. apríla 2013.

⁽²¹⁾ Spoločný list organizácií BUSINESS EUROPE, CEEP, ETUC a UEAPME členovi Komisie Lászlóvi Andorovi z 19. decembra 2012.

4.8 Monitorovanie a hodnotenie činnosti siete EURES v oblasti zamestnanosti

4.8.1 V záujme zabezpečenia dostatku informácií potrebných na meranie výsledkov siete EURES by sa mali zaviesť spoločné ukazovatele, prostredníctvom ktorých by sa mali usmerňovať organizácie podieľajúce sa na činnosti siete EURES pri stanovovaní ich výsledkov. Mali by tiež uľahčiť posudzovanie pokroku v dosahovaní cieľov stanovených pre sieť EURES ako celok. Dôležité je tiež využívať kvalitatívne ukazovatele, ako napr. kvalita zamestnania, rovnaké zaobchádzanie a práva sociálneho zabezpečenia. V nariadení sa musia veľmi citlivo stanoviť práva a povinnosti členských štátov súvisiacich s prenosom informácií a štatistík napr. o mobilných pracovníkoch, pokiaľ neexistujú systémy na monitorovanie určitých ukazovateľov.

V Bruseli 4. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o prieskume a ťažbe uhľovodíkov (ako napríklad bridlicového plynu) v EÚ s použitím vysokoobjemového hydraulického štiepenia“

COM(2014) 23 final

(2014/C 424/05)

Spravodajca: **Josef ZBOŘIL**

Pomocný spravodajca: **Sorin IONIȚĂ**

Európska komisia sa 22. januára 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument na tému

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o prieskume a ťažbe uhľovodíkov (ako napríklad bridlicového plynu) v EÚ s použitím vysokoobjemového hydraulického štiepenia“

COM(2014) 23 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) prijal 163 hlasmi za, pričom 18 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EÚ zažíva v súčasnosti mimoriadne veľké zmeny v oblasti energie a európska ekonomika a zraniteľní spotrebiteľia čelia zvyšujúcemu sa riziku v súvislosti s nespoľahlivým zásobovaním a vysokými cenami energie.

1.2 Vysokoobjemové hydraulické štiepenie (frakovanie) vzbudzuje obavy, pokiaľ ide o verejné zdravie a environmentálne účinky. Je potrebné poskytovať najlepšie informácie pre príslušné komunity s cieľom uľahčiť ich ochranu a taktiež je potrebné aktívnejšie zapojenie na miestnej úrovni pri prijímaní rozhodnutí o jednotlivých projektoch v súlade s príslušnými zákonnými požiadavkami.

1.3 Politické usmernenia Komisie pre nekonvenčnú ťažbu uhľovodíkov stanovujú súbor zásad, ktoré musia členské štáty uplatňovať počas šiestich mesiacov, a obsahujú monitorovací systém, ktorý sa musí uplatňovať po ťažbe. Transparentnosť aktivít v oblasti prieskumu a ťažby má kľúčový význam v záujme minimalizovania rizík a zabezpečenia akceptovania takýchto projektov zo strany verejnosti.

1.4 EHSV sa domnieva, že dokumenty Komisie (oznámenie a odporúčania) vychádzajú z realistického pohľadu na túto tému a ďalšie diskusie musia vychádzať z faktov a zistení, ale taktiež je potrebné zohľadniť dôležité subjektívne faktory, akým je napr. vnímanie rizika zo strany verejnosti. EHSV zaujíma vyrovnaný postoj k potenciálnej úlohe nekonvenčných uhľovodíkov v energetickom mixe EÚ.

1.5 Výbor oceňuje zrýchlený postup v tejto oblasti a domnieva sa, že odporúčania uľahčujú začať transparentný schvaľovací proces pre prieskumné činnosti v krajinách, ktoré sa domnievajú, že využívanie nekonvenčných uhľovodíkov je nevyhnutné pre uspokojenie ich energetických potrieb.

1.6 EHSV si myslí, že tento rámec, ak sa bude správne uplatňovať, je postačujúci na využívanie na úrovni miestneho spoločenstva a že aspoň v súčasnosti, nie je potrebné prijať osobitnú „smernicu o bridlicovom plyne“. „Acquis“ EÚ poskytuje primerané prostriedky na riešenie prípadných cezhraničných účinkov frakovania. V budúcnosti by však bolo potrebné opakovanne sa zaoberať touto otázkou v prípade, že sa vo výraznej miere zvýši rozsah týchto aktivít.

1.7 EHSV by chcel zdôrazniť, že takéto nekonvenčné zdroje uhl'ovodíkov, ktoré sa rozvíjajú v správnom inštitucionálnom rámci, môžu v Európe predstavovať faktor rastu. Relatívne čistá a pružná výroba založená na fosílnych palivách je potrebná na to, aby sa zabránilo vzniku nerovnováhy v elektrizačných sústavách. Okrem toho, časté politické krízy v susedstve na východ od EÚ poukazujú na to, ako dôležité je mať v takom čase k dispozícii diverzifikované zdroje.

1.8 EHSV odporúča, aby sa v ďalších dokumentoch Komisie zdôraznili viaceré body týkajúce sa technológie frakingu. Spotreba vody nie je pri tejto forme ťažby taká vysoká, ako sa niekedy tvrdí, pričom je však potrebné venovať osobitnú pozornosť ťažbe v oblastiach, ktoré trpia nedostatkom vody. Chemické látky používané pri ťažbe musia byť v súlade s regulačnými predpismi (v rámci agentúry REACH) a nemali by sa používať nebezpečné látky. Vhodne sa musí riešiť únik, ako aj spaľovanie odpadových plynov. Platí pritom zásada „znečisťovateľ platí“.

1.9 EHSV zdôrazňuje, že z dôvodu sociálnej spravodlivosti a akceptovateľnosti nekonvenčných uhl'ovodíkov zo strany verejnosti má zásadný význam, aby príjmy z honorárov a zo spotrebnej dane transparentne a predvídateľne smerovali aj do miestnych rozpočtov príslušných komunít s cieľom poskytnúť im kompenzáciu za všetky prípadné negatívne vplyvy.

2. Úvod

2.1 V EÚ prebieha rozsiahla transformácia v oblasti energetiky, ktorú charakterizujú vzájomne sa prekrývajúce faktory, akým je výrazný technologický pokrok (týkajúci sa palív z obnoviteľných zdrojov energie aj fosílnych palív), dôležité geopolitické zmeny a ambiciózne politické ciele, ktoré niekedy vedú ku komplexným opatreniam, ktorých výsledky sa dajú ťažko spracovať. Napriek tomu, že sa zdroje energie jednoznačne znásobili a diverzifikovali, európska ekonomika a zraniteľní spotrebiteľia čelia zvyšujúcemu sa riziku v súvislosti s nespoľahlivým zásobovaním a vysokými cenami energie.

2.2 Jednou z techník, ktorá sa objavila v posledných desaťročiach je ťažba s použitím vysokoobjemového hydraulického štiepenia, tzv. fraking, ktorá sa v USA rýchlo zdokonalila a priniesla nepopierateľné výhody, keďže sa zvýšili zásoby zemného plynu, ktorý je k dispozícii na hospodárske využívanie, a došlo k podstatnému poklesu cien. Fraking však zároveň vzbudzuje obavy v súvislosti s verejným zdravím a environmentálnymi účinkami, pričom verejnosť sa sťažuje na nedostatočnú úroveň transparentnosti a konzultácií o aktivitách spojených s bridlicovým plynom. Príslušné komunity musia byť lepšie informované a taktiež je potrebné ich viac zapájať na mieste do rozhodovania o individuálnych projektoch vrátane postupu v oblasti hodnotenia vplyvu., tak ako to vyžadujú platné právne záväzky.

2.3 EHSV by chcel podporiť odkaz Komisie v súvislosti s tým, že nekonvenčné zdroje uhl'ovodíkov, ktoré sa rozvíjajú v správnom inštitucionálnom rámci, môžu v Európe predstavovať faktor rastu. Skúsenosti získané pri rozširovaní obnoviteľných zdrojov energie poukazujú nato, že v blízkej budúcnosti bude naďalej potrebná relatívne čistá a pružná výroba založená na fosílnych palivách v záujme toho, aby sa zabránilo vzniku nerovnováhy v elektrických systémoch. Časté politické krízy v susedstve na východ od EÚ navyše poukazujú na to, aká dôležitá je diverzifikácia energetických zdrojov.

3. Dokument Komisie

3.1 Európske ekonomiky a občania potrebujú energiu, ktorá je udržateľná, cenovo dostupná a ktorej zásobovanie je bezpečné a spoľahlivé. Vysoká miera závislosti na dovoze a slabá diverzifikácia energetických zdrojov, okrem iných faktorov, spôsobili nárast cien v EÚ najmä v porovnaní so situáciou niektorých našich hlavných konkurentov.

3.2 Technický pokrok umožnil prístup k nekonvenčným fosílnym palivám, ktorých ťažba bola v minulosti komplikovaná alebo nákladná. Zásoby nekonvenčného plynu predstavujú v súčasnosti v USA 60 % domácej výroby bridlicového plynu, čo je najvyššia miera rastu, v dôsledku ktorej je zásobovanie uhlím z USA lacnejšie a k dispozícii pre vývoz, ktorý smeruje najmä do Európy.

3.3 Potenciálne zásoby zemného plynu z bridlicových útvarov vzbudili v niektorých oblastiach EÚ veľké očakávania: bridlicový plyn môže nahradiť fosílnu palivú spojenú s vysokými emisiami CO₂, môže znížiť závislosť od dodávateľov energie mimo EÚ a môže pomôcť vytvárať pracovné miesta, hospodársky rast a verejné príjmy. V súlade s tým sa niektoré členské štáty aktívne podieľajú na prieskume bridlicového plynu.

3.4 Riziká spojené s technikou vysokoobjemového hydraulického štiepenia, ktorá sa všeobecne nazýva „frakingom“, vzbudzuje obavy v súvislosti s verejným zdravím a environmentálnymi účinkami. Veľká časť obyvateľov taktiež pociťuje nedostatočnú úroveň obozretnosti, transparentnosti a verejnej komunikácie, pokiaľ ide o aktivity spojené s bridlicovým plynom. Niektoré členské štáty sa rozhodli zakázať hydraulické štiepenie alebo naň vyhlásili moratórium.

3.5 Komisia reagovala na obavy verejnosti a súhlasila s vypracovaním rámca pre bezpečnú a zabezpečenú nekonvenčnú ťažbu uhl'ovodíkov v EÚ, ktorého cieľom je:

- zabezpečiť, že tie členské štáty, ktoré sa rozhodnú pre ťažbu, budú môcť bezpečne a účinne využiť príležitosti na diverzifikáciu dodávok energie a zlepšenie konkurencieschopnosti,
- zabezpečiť jasné a predvídateľné pomery pre operátorov na trhu, ako aj občanov vrátane realizácie plánov prieskumu a
- v plnej miere zohľadniť emisie skleníkových plynov, riadenie zmeny klímy a environmentálne riziká vrátane zdravotných rizík v súlade s obavami verejnosti.

3.6 Oznámenie sprevádza odporúčanie, ktoré dopĺňa súčasné platné „acquis“ EÚ, ktoré obsahuje len minimálne zásady pre prieskum a výrobu uhl'ovodíkov prostredníctvom vysokoobjemového hydraulického štiepenia. Cieľom tohto odporúčania je umožniť bezpečný a chránený rozvoj týchto zdrojov a podporiť vytvorenie rovnakých podmienok pre tento priemysel vo všetkých členských štátoch EÚ, ktoré sa rozhodnú tieto zdroje rozvíjať.

3.7 Na základe v súčasnosti dostupných informácií sa zdá, že ťažba zemného plynu z bridlicových útvarov má v Európe, v porovnaní s inými nekonvenčnými fosílnymi palivami, najväčší potenciál: zásoby plynu, ktoré je technicky možné vyťažiť, sa odhadujú na 16 biliónov kubických metrov, čo je oveľa viac ako v prípade zemného plynu uzatvoreného v nízkopriepustných horninách (3 bilióny kubických metrov) a plynu z uhoľných slojov (2 bilióny kubických metrov). S rozvojom plánov na prieskum sa budú rozširovať aj naše poznatky o ekonomicky vyťažiteľných zdrojoch v bridlicových útvaroch a o iných nekonvenčných zdrojoch plynu a ropy.

3.8 Nová technika by členským štátom, ktoré sú vo veľkej miere závislé od dovozu, mohla pomôcť diverzifikovať svoje energetické zdroje a zvýšiť bezpečnosť ich zásobovania. Dokonca aj mierny pokles alebo zabránenie nárastu cien za plyn, napr. prostredníctvom zlepšenej alebo zachovanej pozície vo vzťahu k dodávateľom plynu mimo EÚ, by pre členské štáty mohol byť prínosom. Aktivity spojené s ťažbou bridlicového plynu môžu byť priamo alebo nepriamo prínosné, napr. prostredníctvom investícií do infraštruktúry, priamych alebo nepriamych príležitostí na zamestnanie a verejných príjmov z daní, poplatkov a licencií.

3.9 Odborníci sa zhodujú na tom, že ťažba bridlicového plynu zanecháva vo všeobecnosti väčšiu environmentálnu stopu ako produkcia konvenčného plynu: vyžaduje si intenzívnejšiu technológiu stimulácie vrto, uskutočňuje sa najmä na pevnine a pokrýva oveľa väčšie oblasti. Navyše, keďže výťažnosť bridlicového plynu z vrto je vo všeobecnosti nižšia ako pri konvenčných vrtoch, je potrebné uskutočniť viac vrto. Niektoré z týchto rizík a vplyvov by mohli mať cezhraničný účinok, napr. so zreteľom na znečistenie vody a vzduchu.

3.10 Environmentálne riziká, ktoré sprevádzajú aj zdravotné riziká, vzbudili v radoch verejnosti rôzne obavy vrátane jednoznačného odmietnutia plánov na ťažbu bridlicového plynu. Za problematický sa považuje najmä nepomer v oblasti informácií medzi prevádzkovateľmi a príslušnými orgánmi alebo širokou verejnosťou, a to predovšetkým, pokiaľ ide o zloženie kvapalín používaných na štiepenie a geologické podmienky, v ktorých sa fraking realizuje.

3.11 V uvedenom odporúčaní sa členské štáty vyzývajú najmä k tomu, aby pri uplatňovaní alebo prispôbovaní svojich právnych predpisov týkajúcich sa uhl'ovodíkov s použitím vysokoobjemového hydraulického štiepenia zabezpečili:

- že sa pred udelením licencie na prieskum a/alebo ťažbu uhl'ovodíkov, ktoré môže viesť k využívaniu vysokoobjemového hydraulického štiepenia, vykoná strategické environmentálne posúdenie,
- že sa vykoná charakterizácia a posúdenie osobitných rizík potenciálneho miesta týkajúca sa povrchových i podzemných oblastí,

- že sa uskutoční informovanie o základnej úrovni (napr. o vode, vzduchu, seizmicite), aby sa získala referenčná hodnota pre následné monitorovanie alebo v prípade nehody,
- že verejnosť je informovaná o zložení kvapalín používaných na hydraulické štiepenie pre každý vrt osobitne, ako aj o zložení odpadovej vody, základnej úrovni a výsledkoch monitorovania,
- že vrt bude riadne izolovaný od okolitých geologických formácií, aby sa predovšetkým zabránilo kontaminácii podzemných vôd,
- že odplynenie (vypúšťanie plynov do ovzdušia) sa obmedzí na skutočne výnimočné prevádzkové bezpečnostné okolnosti, spaľovanie (kontrolované spaľovanie plynov) sa minimalizuje a plyn sa bude zachytávať na následné využívanie (napr. priamo na mieste alebo cez plynovody).

3.12 Členským štátom sa taktiež odporúča, aby podľa možnosti uplatňovali najlepšie dostupné techniky (BAT) a osvedčené priemyselné postupy na prevenciu, riadenie a redukciu vplyvov a rizík súvisiacich s prieskumnými a ťažobnými projektmi. Komisia okrem toho prehodnotí existujúci referenčný dokument (BREF) o ťažobnom odpade podľa smernice o banskom odpade. Výbor sa domnieva, že bude čoskoro zverejnený.

3.13 Na uľahčenie tohto procesu zriadi Komisia Európsku vedecko-technickú sieť zameranú na ťažbu nekonvenčných uhľovodíkov, ktorá bude združovať odborníkov z oblasti priemyslu, výskumu, akademickej obce, ako aj aktérov občianskej spoločnosti. V pracovnom programe Horizont 2020 na roky 2014 – 2015 bol ohlásený ďalší výskum zameraný na lepšiu informovanosť, prevenciu a redukciu environmentálnych vplyvov a rizík týkajúcich sa prieskumu a ťažby bridlicového plynu.

3.14 Členské štáty sa vyzývajú, aby uviedli do účinnosti zásady stanovené v uvedenom odporúčaní do 6 mesiacov od roku 2015 a aby každý rok informovali Komisiu o opatreniach, ktoré zaviedli. Komisia bude monitorovať uplatňovanie uvedeného odporúčania prostredníctvom porovnania situácie v členských štátoch vo verejne prístupnej hodnotiacej tabuľke a do 18 mesiacov prehodnotí účinnosť tejto politiky.

4. Prípomienky výboru

4.1 EHSV oceňuje vyrovnaný prístup Európskej komisie k otázke nekonvenčných uhľovodíkov. Takáto diskusia musí byť otvorená a vychádzať z faktov a zistení. Je však taktiež potrebné zohľadniť subjektívne aspekty, akým je vnímanie rizík zo strany verejnosti. Oznámenie je komplexné a z informatívneho hľadiska dobre štruktúrované a zdôrazňuje najdôležitejšie otázky, ktorými je potrebné sa zaoberať v súvislosti s ochranou životného prostredia a zdravia a akceptovaním zo strany verejnosti. Ponúka vyrovnaný postoj k potenciálnej úlohe nekonvenčných uhľovodíkov v energetickom mixe EÚ.

4.2 Keďže nie všetky členské krajiny EÚ disponujú touto energetickou surovinou, je potrebné dodržiavať zásadu subsidiarity. „Acquis“ EÚ poskytuje primerané prostriedky na riešenie prípadných cezhraničných účinkov frakovania. EHSV sa domnieva, že súčasné regulačné predpisy EÚ sú postačujúce, pokrývajú väčšinu aspektov týkajúcich sa frakovania, a preto v súčasnosti nie je potrebné prijať osobitnú smernicu o bridlicovom plyne. Dôkladnou implementáciou súčasných právnych záväzkov je možné bezpečne rozvíjať túto novú ťažobnú technológiu.

4.3 V EÚ je relatívny nedostatok zdrojov surovín, a preto je potrebné čo najúčinnejšie využiť všetky dostupné zdroje, pričom sa musia zohľadniť aj zdravotné a environmentálne riziká. Na druhej strane, žiadna ľudská činnosť nie je bez rizík a racionálne riadenie rizika musí byť neoddeliteľnou súčasťou akéhokoľvek ľudského úsilia, vrátane prieskumu a ťažby nekonvenčných uhľovodíkov.

4.4 Pri každom prieskume a každej ťažbe má mimoriadny význam uplatňovať vysokú mieru transparentnosti, ktorej cieľom je zabezpečiť akceptovanie novej technológie zo strany verejnosti. Transparentnosť sa musí vyžadovať už v počiatočnej fáze jej rozvoja, pretože ak chceme byť schopní realisticky posúdiť zásoby zdrojov a ekonomické výhody vyplývajúce z ich ťažby, je potrebné vykonať prieskumné vrty v oblastiach, v ktorých by sa mohli nachádzať zásoby bridlicového plynu. V súvislosti s ťažbou je potrebné vypracovať dôsledné posúdenie vplyvu. Bezpečnosť a udržateľnosť sú základnými piliermi energetickej politiky EÚ. Vzhľadom na to, že nerovnováhu v systéme, spôsobenú veternými a slnečnými zdrojmi, zatiaľ nemožno odstrániť bez obetovania iných cieľov, akým je dekarbonizácia alebo zvýšená účinnosť, ťažba nekonvenčného plynu sa zdá byť realizovateľným cieľom, pokiaľ ide o zmiernenie účinkov spojených s energetickou transformáciou.

4.5 Taktiež sa musia zohľadniť geopolitické úvahy, najmä so zreteľom na najnovší vývoj na Ukrajine, ku ktorému došlo po zverejnení oznámenia a odporúčaní. Tieto úvahy sa týkajú bezpečnosti zásobovania energiou v prípade zmierňovania napätia v blízkom susedstve EÚ alebo v prípade obchodnej vojny s Ruskom. Takisto sa však týkajú aj rozvoja v iných oblastiach sveta a postupného zoslabovania pozície EÚ medzi hlavnými obchodnými blokmi.

4.6 EHSV uznáva, že technológia v oblasti ťažby nekonvenčných uhľovodíkov v posledných rokoch zaznamenala výrazný pokrok. Hlavné obavy v súvislosti so životným prostredím a bezpečnosťou boli riešené úspešne a dôveryhodne a zmenšili sa riziká v kľúčových environmentálnych oblastiach. Napriek tomu je však potrebné dôkladne monitorovať nebezpečenstvo vyplývajúce zo znečistenia vôd a osobitnú pozornosť treba venovať oblastiam, ktoré trpia nedostatkom vody. EHSV odporúča, aby sa dokumenty Komisie pri najbližšej príležitosti prehodnotili a zahrnuli sa do nich tieto odporúčania.

4.7 Pokiaľ ide o posúdenie projektov ťažby, mali by sa v plnej miere preskúmať výhody pre miestne komunity (infraštruktúra, pracovné miesta, dane a licenčné poplatky atď.). Je veľmi dôležité (a osvedčená prax), aby príjmy z licenčných poplatkov a zo spotrebnej dane transparentným a predvídateľným spôsobom, a podľa možnosti na základe verejne kontrolovateľného vzorca, smerovali aj do miestnych rozpočtov, aby komunity dostali kompenzáciu za akékoľvek negatívne účinky spôsobené ťažbou a aby sa zmiernil ich odpor voči takýmto projektom. EHSV odporúča, aby sa tento bod zapracoval do odporúčaní Komisie.

4.8 Mali by sa v plnej miere uviesť výhody vyplývajúce z ochrany klímy. Objem emisií z procesov spaľovania by predstavoval približne polovicu v porovnaní s emisiami uhlia. Pri skúmaní tejto otázky by sa mal uznať aj vplyv spôsobený únikom plynu z vrtu do horáka, ktorý je v niektorých oblastiach sveta dosť vysoký, pričom sa o tomto probléme takmer nehovorí. Experti neoficiálne pripúšťajú, že únik plynu v prípade nesprávne riadených ložísk zemného plynu dosahuje až 12 –13 %, pričom prostredníctvom dobrých prevádzkových noriem je možné mieru tohto úniku udržiavať pod hranicou 3 %.

4.9 V niektorých povodiach sa musia starostlivo preskúmať geologické a seizmické riziká, pričom v oznámení by sa malo uviesť, že proces štiepenia sa uskutočňuje v oveľa hlbších vrtoch, ako pri konvenčnej ťažbe, t. j. v prípade bridlicového plynu hlboko pod vodonosnou vrstvou. Poznatky by sa však mali ďalej rozvíjať, už len z dôvodu strednodobých a dlhodobých rizík vyplývajúcich z rozsahu operácií, ktoré nová technológia zahŕňa.

4.10 Komisia by možno taktiež mala uviesť, že spotreba vody na jeden vrt je dosť nízka a veľká časť tejto vody sa vracia na povrch na ďalšie použitie alebo na účel vhodnej úpravy. Používané chemické látky podliehajú v EÚ nariadeniu REACH, pričom sa musia vhodne riešiť úniky plynu a spaľovanie odpadových plynov. Navyše využívanie pôdy je v pomere k hustote výkonu ostatných ložísk zemného plynu oveľa nižšie než v prípade fotovoltaiických a veterných elektrární a zariadení pre biomasu. Podporovatelia všetkých druhov obnoviteľných zdrojov energie tento jav v súčasnosti vážne podceňujú, pričom často zohráva dôležitú úlohu pri rozhodovaniach o využiteľnosti primárnych zdrojov energie.

V Bruseli 4. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Rámec politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie rokov 2020 až 2030“

COM(2014) 15 final

(2014/C 424/06)

Spravodajkyňa: **Ulla SIRKEINEN**

Komisia sa 8. mája 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Rámec politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie rokov 2020 až 2030“

COM(2014) 15 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) prijal 198 hlasmi za, pričom 23 členovia hlasovali proti a 13 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV dospel k záveru, že

- cieľom oznámenia Komisie je dosiahnuť väčšiu predvídateľnosť politík v oblasti klímy a energetiky,
- oznámenie náležite zohľadňuje rozsiahle zmeny, ktoré nastali od prijatia politík EÚ do roku 2020, ako aj skúsenosti získané v tomto období,
- vzhľadom na nedávne zistenia Medzivládneho panelu o zmene klímy je navyše príprava politík EÚ v oblasti klímy a energetiky po roku 2020 ešte aktuálnejšia.

1.2 EHSV podporuje

- návrh stanoviť cieľ zníženia emisií skleníkových plynov o 40 % do roku 2030, ktorý je síce ambiciózny, no je to v súlade s cieľom ich 80 – 95 % zníženia do roku 2050,
- návrh stanoviť spoločný cieľ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, t. j. dosiahnuť jej podiel minimálne vo výške 27 %, pričom na rozdiel od návrhu Komisie považuje stanovenie špecifických národných cieľov za nevyhnutné,
- zámer Komisie predložiť nové návrhy týkajúce sa energetickej účinnosti po tom, ako v priebehu tohto roka posúdi súčasné opatrenia,
- návrh nového iteračného spôsobu riadenia.

1.3 EHSV odporúča

- využívať nákladovo najúčinnnejšie opatrenia na implementáciu, aby sa obmedzili škodlivé účinky a chránili sa najzraniteľnejší spotrebitelia energie,
- uvážiť sektorové ciele pre energetickú účinnosť, napr. v sektore stavebníctva, aby sa využíval obrovský potenciál tejto najslubnejšej cesty k dosiahnutiu cieľov energetickej politiky nákladovo účinným spôsobom,

- rozvíjať metódy na vypracovanie a tiež uskutočňovanie navrhovaných národných plánov so skutočným zapojením občianskej spoločnosti a stanoviť povinnú konzultáciu so susednými krajinami pred prijatím vnútroštátnych rozhodnutí s ďalekosiahlymi dôsledkami,
- podniknúť rozhodné kroky smerom k vytvoreniu skutočného Európskeho energetického spoločenstva prostredníctvom koordinovania národných plánov, najmä s cieľom zabezpečiť dodávky energie v EÚ,
- prijať rózne opatrenia na zníženie veľmi veľkej závislosti EÚ od energie z nespoľahlivých zdrojov, okrem iného stanovením záväzných národných cieľov v oblasti rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov,
- zvýšiť pomoc pridruženým krajinám a krajinám zapojeným do európskej susedskej politiky pri budovaní nízkouhlíkového hospodárstva,
- poskytovať viac informácií o plánoch so zámerom zintenzívniť činnosť v sektoroch, na ktoré sa ETS nevzťahuje, predovšetkým v sektore dopravy, v poľnohospodárstve a využívaní pôdy,
- poskytovať viac informácií o úspechoch pri vytváraní ekologických pracovných miest,
- zabezpečiť dostatočné opatrenia na zabránenie úniku emisií CO₂ v energeticky náročných priemyselných odvetviach,
- výrazne podporovať inovácie a výskum ako kľúč k reálnemu riešeniu problémov a prijímať opatrenia na podporu výroby zariadení pre nízkouhlíkové hospodárstvo, a zároveň zabezpečiť ich vytvorenie v priemysle podporou lepšej odbornej prípravy,
- určiť medzinárodný rozvoj politiky v oblasti zmeny klímy za najvyššiu prioritu a súčasne venovať väčšiu pozornosť prispôsobeniu sa zmene klímy. K tomu patrí aj to, aby boli na rokovaníach v rámci WTO a tiež dohody o TTIP zastúpené oprávnené záujmy európskych priemyselných odvetví, ktoré sa v dôsledku prísnejšej európskej politiky v oblasti energetiky a klímy ocitli pod medzinárodným konkurenčným tlakom.

2. Úvod

2.1 Od marca 2008, keď Európska rada stanovila klimatické a energetické ciele EÚ 20-20-20 do roku 2020, **sa mnohé zmenilo. Po prvé**, nastala najhoršia hospodárska kríza povojnových rokov, z ktorej sa Európa ešte len začína zotavovať. **Po druhé**, ďalší dôležití aktéri nenasledovali EÚ v stanovení cieľov a opatrení na zmiernenie klimatických zmien. **Po tretie**, revolúcia bridlicového plynu v USA zmenila dianie na trhu s energiou prinajmenšom v odvetviach zasiahnutých sektorom plynárenstva, čím sa zmenila rovnováha v hospodárskej súťaži. **Po štvrté**, počas uplynulých niekoľkých rokov vo veľkej časti EÚ rýchlo vzrástli maloobchodné ceny energie, čo ohrozuje konkurencieschopnosť priemyslu a zraniteľných spotrebiteľov. **Po piate**, aktuálny politický vývoj na Ukrajine navyše dramatickým spôsobom upozornil na dôležitosť zníženia závislosti EÚ od ruských fosílnych zdrojov energie. **Po šieste**, v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov došlo k priam revolučnému technologickému vývoju, vďaka ktorému je výroba energie s nízkymi emisiami uhlíka stále nákladovo účinnejšia. EHSV v tejto súvislosti Komisii odporúča, aby viac šírila svoju analýzu, z ktorej vyplýva, že „náklady prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo sa podstatne nelíšia od nákladov, ktoré vzniknú v každom prípade v dôsledku potreby obnoviť starnúci energetický systém, stúpajúcich cien fosílnych palív a dodržiavania platných politík v oblasti klímy a energetiky. Očakáva sa však, že náklady na energetický systém v období do roku 2030 narastú na úroveň približne 14 % HDP v porovnaní s úrovňou približne 12,8 % v roku 2010. Pri účele výdavkov však dôjde k výraznému posunu od výdavkov na palivá k výdavkom na inovačné zariadenia s vysokou pridanou hodnotou, ktoré budú stimulovať investície do inovačných produktov a služieb, prispejú k vytváraniu pracovných miest a rastu a zlepšeniu obchodnej bilancie Únie.“ **Po siedme**, v niektorých členských štátoch boli vypracované zaujímavé iniciatívy v oblasti decentralizovanej výroby energie z obnoviteľných zdrojov energie za priamej účasti občianskej spoločnosti. Z nich jasne vyplýva, že aktívne a priame zapojenie občanov, obcí a regiónov do výroby energie otvára nové možnosti pre tvorbu pridanej hodnoty na regionálnej úrovni, čo výrazne zvyšuje súhlas verejnosti s novou politikou v oblasti klímy a energetiky. A **po ôsme**, je stále viac zrejmé, že vedúce postavenie v oblasti technológií týkajúcich sa energie z obnoviteľných zdrojov má veľký hospodársky potenciál do budúcnosti a že regionálny rozvoj a energetickú politiku je možné navzájom prepojiť.

2.2 Pri plnení cieľov stanovených do roku 2020 sa dosiahol **značný pokrok**. V porovnaní s rokom 1990 sa emisie skleníkových plynov v roku 2012 znížili o 18 % a očakáva sa, že vzhľadom na doteraz prijaté opatrenia sa do roku 2020 ďalej znížia o 24 % a do roku 2030 o 32 %. Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na konečnej spotrebe energie bol v roku 2012 vo výške 13 % a Európska komisia teraz počíta s ďalším zvýšením do roku 2020 na 21 % a do roku 2030 na 24 %. Energetická náročnosť hospodárstva EÚ sa v období rokov 1995 až 2011 znížila o 24 %, i keď sa zdá, že orientačný cieľ 20 % zvýšenia energetickej účinnosti sa nedosiahne. Tieto čísla sa dajú sčasti vysvetliť dlhotrvajúcim spomalením hospodárstva, únikom CO₂ a zlepšením energetickej účinnosti.

2.3 Budúce výzvy sú však o to závažnejšie a vyžadujú si naliehavé opatrenia. Medzivládny panel o zmene klímy (IPCC) nedávno zverejnil časti svojej 5. hodnotiacej správy, z ktorej vyplýva, že celosvetové emisie skleníkových plynov napriek opatreniam na ich zmiernenie stúpili na bezprecedentnú úroveň. Podľa IPCC iba veľké inštitucionálne a technologické zmeny a rozsiahle investície značne zvýšia možnosť, že globálne otepľovanie nepresiahne hranicu 2 stupňov Celzia.

2.4 V roku 2008 Európska rada rozhodla v súlade s medzinárodným záväzkom zastaviť globálne otepľovanie na 2 stupňoch Celzia **znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2050 o 80 až 95 %**. Komisia predložila príslušné plány v oblasti energetiky a klímy do roku 2050.

2.5 **EHSV aktívne podporil** a pozorne sledoval rozhodnutia o politikách EÚ v oblasti klímy a energetiky a ich uskutočňovanie. Boli prijaté mnohé príslušné stanoviská či už na základe žiadosti alebo z vlastnej iniciatívy výboru vrátane stanovísk k medzinárodným rokovaniam o klíme⁽¹⁾, k Európskemu energetickému spoločenstvu⁽²⁾, nákladom na energiu⁽³⁾, energetickej chudobe⁽⁴⁾ a celkom nedávno k trhovým nástrojom na prechod k hospodárstvu nízkymi emisiami uhlíka⁽⁵⁾.

2.6 Toto stanovisko nadväzuje na skoršie stanoviská a dopĺňa ich. Tak ako všetky stanoviská EHSV vzniklo ako kompromis medzi rôznymi názormi. Zaoberá sa iba oznámením „Rámec politik v oblasti klímy a energetiky na obdobie rokov 2020 až 2030“⁽⁶⁾. EHSV vydá samostatné stanoviská k ostatným častiam balíka, ako je reforma systému ETS⁽⁷⁾, oznámenie o cenách energie⁽⁸⁾, odporúčania k bridlicovému plynu⁽⁹⁾ a oznámenie o obnove priemyslu⁽¹⁰⁾.

3. Rámcový návrh komisie

3.1 Na základe plánov postupu v energetike a v oblasti klímy do roku 2050, zelenej knihy o verejnej konzultácii a posúdenia vplyvu Komisia predložila **balík návrhov** v rámci oznámenia o politike v oblasti zmeny klímy a energetickej politiky do roku 2030 uvedený v bode 2.8.

3.2 Komisia navrhuje **cieľ zníženia emisií skleníkových plynov o 40 %** oproti roku 1990. Sektor, na ktorý sa vzťahuje systém obchodovania s emisiami, musí dosiahnuť zníženie o 43 % v porovnaní s rokom 2005 a sektor, ktorý nepatrí do systému obchodovania s emisiami, o 30 %. Ročný faktor, o ktorý sa zníži emisný limit, sa zvýši zo súčasných 1,74 % na 2,2 % po roku 2020. Cieľ pre sektor, ktorý nepatrí do systému obchodovania s emisiami, sa členským štátom stanoví väčšinou takým spôsobom ako doteraz.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 145 – 149.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 15 – 20.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 198, 10.7.2013, s. 1 – 8.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 341, 21.11.2013, s. 21 – 27.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 1.

⁽⁶⁾ COM(2014) 15 final.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému *Systém EÚ na obchodovanie s emisiami skleníkových plynov* (zatiaľ neuvyverejnené v úradnom vestníku), EESC-2014-00800-00-00-AC-TRA.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému *Ceny energie a náklady na energiu v Európe*, EESC-2014-01113-00-00-AC. (Pozri s. 64 aktuálneho vydania úradného vestníka)

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému *prieskumu uhlíkovodíkov s použitím stiepenia*, EESC-2014-01320-00-00-AC-EDI. (Pozri s. 34 aktuálneho vydania úradného vestníka)

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému *Za obnovu európskeho priemyslu* (zatiaľ neuvyverejnené v úradnom vestníku), EESC-2014-00746-00-00-AC.

3.3 Komisia navrhuje cieľ vo výške **najmenej 27 % podielu energie z obnoviteľných zdrojov** na konečnej spotrebe energie v EÚ. Tento cieľ je na úrovni EÚ záväzný, nemá sa však rozdeliť medzi členské štáty, a preto nie je jasné, koho je možné brať na zodpovednosť za jeho nesplnenie. Podiel energie z obnoviteľných zdrojov v odvetví elektriny by sa zvýšil zo súčasných 21 % na 45 % v roku 2030.

3.4 K **energetickej účinnosti** neboli predložené **žiadne návrhy**. Hodnotenie vykonávania smernice o energetickej účinnosti bude predložené v polovici roka 2014 a na jeho základe sa vypracujú ďalšie návrhy.

3.5 Komisia navrhuje **reformu systému obchodovania s emisiami** ⁽¹¹⁾ zriadením rezervy stability trhu, ku ktorej predložila návrh nariadenia.

3.6 Komisia sa tiež zmieňuje o **hospodárskej súťaži na integrovaných trhoch** a podpore bezpečnosti dodávok energie. Komisia predložila samostatné oznámenie o **cenách energie** ⁽¹²⁾.

3.7 Na základe národných plánov navrhuje **novú metódu** riadenia.

3.8 Na lepšie posúdenie pokroku navrhuje **rozsiahlejší súbor ukazovateľov**.

3.9 Zmieňuje sa aj o dôležitých **doplňujúcich politikách** v oblasti poľnohospodárstva a využívania pôdy, zachytávania a ukladania CO₂, inovácií a financovania.

3.10 Komisia okrem toho podáva krátky prehľad **medzinárodnej situácie** v znižovaní emisií skleníkových plynov.

4. Pripomienky EHSV k rámcu do roku 2030

4.1 EHSV oznámenie víta, pretože jeho cieľom je dosiahnuť, aby boli ciele politík v oblasti klímy a energetiky naďalej predvídateľné. Stabilný a predvídateľný regulačný rámec a najmä jeho koherentné vykonávanie sú predpokladom dlhodobých rozhodnutí a veľkého množstva investícií, ktoré sú potrebné na docielenie želaného vývoja.

4.2 Dôležitou súčasťou predvídateľnosti je odkaz, že hlavné prvky **politického rámca** pre oblasť klímy a energetiky **na obdobie do roku 2020** zostávajú nezmenené.

4.3 Oznámenie však **zohľadňuje aj rozsiahle zmeny**, ktoré nastali po prijatí politiky na obdobie do roku 2020. Bez ohľadu na potrebu predvídateľnosti je vzhľadom na problémy súvisiace s meniacou sa medzinárodnou situáciou, nutnosť hospodárskeho oživenia, lepšiu konkurencieschopnosť a stúpajúce náklady na energiu nevyhnutné prispôsobiť doterajšie opatrenia.

4.4 Globálne otepľovanie je veľkou dlhodobou hrozbou pre našu planétu, blahobyt budúcich generácií, ale aj pre hospodárstvo ako celok. Už dnes nás stojí veľa peňazí. Úsilie v EÚ musí byť zamerané na cieľ, ktorým je zníženie emisií skleníkových plynov do roku 2050 o 80 až 95 %. **EHSV podporuje návrh Komisie stanoviť tento cieľ na 40 % do roku 2030**, aj keď ho možno považovať za **ambiciózný**. Podľa posúdenia vplyvu priloženého k oznámeniu by cieľ vo výške 35 % postačoval na dosiahnutie cieľa v oblasti emisií stanoveného na rok 2050.

4.5 Keď sa v roku 2008 rozhodlo o „cieti 2020“, ktorým je znížiť emisie skleníkových plynov o 20 % v porovnaní s východiskovou hodnotou v roku 1990, hodnoty emisií už boli menšie o 10 % než vo východiskovom roku 1990. V súčasnosti sa zdá, že do roku 2020 sa dosiahne zníženie o 24 %, to znamená zníženie o 14 % za 11 rokov. **Ďalšie zníženie o 16% by sa potom muselo dosiahnuť za 10 rokov**, čo by sa vzhľadom na technologický rozvoj, zníženie nákladov pri zavádzaní obnoviteľných zdrojov energie a zvyšovanie cien fosílnych zdrojov energie mohlo dosiahnuť bez väčších ťažkostí. Úsilie o zníženie emisií od roku 1990 však značne uľahčilo hospodársky pokles, rozsiahla reštrukturalizácia hospodárstva v postkomunistických krajinách a uplatňovanie mechanizmov Kjótskeho protokolu.

⁽¹¹⁾ COM(2014) 20 final.

⁽¹²⁾ COM(2014) 21 final.

4.6 V záujme dosiahnutia tohto cieľa, avšak bez negatívneho dosahu na ďalšie hospodárske a sociálne aspekty udržateľnosti, je nanajvyšš dôležité **zabezpečiť čo najviac nákladovo efektívne opatrenia** na jeho uplatňovanie. EHSV preto víta, že Komisia už nestanovuje žiadne ciele, pokiaľ ide o jeden z najdrahších variantov znižovania skleníkových plynov, teda v sektore biopalív. EHSV to odporúča ešte v roku 2008 ⁽¹³⁾. V tejto súvislosti by sa malo dôkladne vyhodnotiť a všestranne prediskutovať využitie mechanizmov flexibility, ktoré Komisia teraz navrhuje po roku 2020 vylúčiť. Pri tomto hodnotení by sa mali zohľadniť zistené problémy, ako aj prínosy globálnej nákladovej efektívnosti a rozvoj medzinárodnej spolupráce v oblasti klímy.

4.7 Opatrenia ovplyvnia rôzne sektory hospodárstva rôznym spôsobom. Preto by opatrenia mali byť navrhnuté a namierené tak, aby sa **obmedzili škodlivé následky** a chránili sa najzraniteľnejší spotrebiteľia energie. Prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo musí byť spravodlivý. Hlavnými otázkami sú odborná príprava, kvalitné pracovné miesta a účasť pracovníkov, príp. aj kompenzačné opatrenia.

4.8 EHSV tiež **podporuje návrh Komisie stanoviť spoločný cieľ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, t. j. dosiahnuť jej podiel minimálne vo výške 27 %**. Kým 40 % cieľ zníženia emisií skleníkových plynov je možné považovať za dôležitý signál politiky v oblasti klímy, aj so zreteľom na nastávajúce rokovania v rámci COP 20/COP 21, je rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov naproti tomu skôr cieľom energetickej politiky znížiť závislosť od dovozu, ktorá je v súčasnosti príliš veľká. Výbor kritizuje skutočnosť, že sa nemajú stanovovať záväzné individuálne ciele pre každý členský štát. Je úplne nepochopiteľné, ako chce Komisia bez národných individuálnych cieľov presadzovať a monitorovať dodržiavanie tejto cieľovej hodnoty, či prípadne uvažovať sankcie.

4.9 Zvyšovanie **energetickej účinnosti** je najslubnejšia cesta k dosiahnutiu cieľov energetickej politiky nákladovo účinným spôsobom z hľadiska životného prostredia, hospodárstva a bezpečnosti dodávok. Potenciál je veľký, ale potrebné sú radikálne opatrenia. EHSV od Komisie očakáva, že na základe svojho hodnotenia, ktoré sa uskutoční v tomto roku, predloží účinné politické opatrenia, a to s prihliadnutím na širokú paletu otázok, ktoré treba v tejto oblasti riešiť. Treba zohľadniť skúsenosti so súčasným a len nedávno schváleným legislatívnym rámcom. Pokiaľ ide o ciele, mohli by sa uvážiť sektorové, a to predovšetkým so zámerom využiť veľký potenciál sektorov stavebníctva a dopravy.

4.10 **EHSV víta novú metódu riadenia**, ktorú navrhuje Komisia, s jej opakujúcim sa postupom stanovovania národných plánov. Vypracúvanie týchto plánov by mohlo poskytnúť dobrú príležitosť zapojiť nielen zainteresované strany, ale aj širšiu občiansku spoločnosť do záležitostí energetickej politiky, vrátane záväzku implementovať túto politiku. Najdôležitejším aspektom návrhu je požiadavka **konzultácií so susednými krajinami**, ktoré by mali byť povinné pred prijatím vnútroštátnych rozhodnutí s potenciálne ďalekosiahlymi dôsledkami pre iné strany a ktoré by mohli predstavovať rozhodujúci krok na ceste ku skutočnému **Európskemu energetickému spoločenstvu**. Skombinovanie rôznych vnútroštátnych zdrojov a prístupov a tým rozličné energetické mixy by mohli viesť k nákladovo efektívnym regionálnym systémom a trhom a prispieť k vyváženej, primeranej výrobe a bezpečnosti dodávok energie. EHSV preto vyzýva členské štáty, aby reagovali kladne na postup efektívneho riadenia a spolu s Komisiou a občianskou spoločnosťou určili, ako sa dá zaviesť. Táto nová metóda riadenia by mala byť transparentná a mala by zahŕňať zapojenie občianskej spoločnosti, pričom by zároveň minimalizovala dodatočnú administratívnu záťaž pre členské štáty.

4.11 Hlavnými cieľmi pri výkone práva členských štátov **rozhodnúť o svojom vlastnom energetickom mixe** sú udržateľnosť a diverzifikácia. V oboch bodoch bude naďalej potrebné zvyšovať využívanie obnoviteľných zdrojov a doplniť ich aj inými zdrojmi s nízkymi emisiami. Politické opatrenia EÚ nemôžu byť prekážkou pre členské štáty, ktoré chcú využívať jadrovú energiu alebo vlastné zdroje energie vrátane nekonvenčných plynov.

4.12 Je potrebné zvýšiť pomoc pridruženým krajinám a krajinám zapojeným do európskej susedskej politiky pri budovaní nízkouhlíkového hospodárstva, uľahčiť im prístup k príslušným technológiám a podporovať v týchto krajinách výskumné centrá, ktoré sa na danú oblasť špecializujú.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 198, 10.7. 2013, s. 56.

4.13 V uplynulých týždňoch sa zvýraznil problém veľmi vysokej závislosti EÚ od fosílnych **zdrojov energie z nespoľahlivých zdrojov**, ktorý si naliehavo vyžaduje pozornosť. Je potrebné podniknúť rózne kroky smerom k diverzifikácii dodávok energie, ako sa uvádza v bode 4.10 a pritom sa zamerať najmä na zdroje, ktoré sú trvalo k dispozícii a podľa možnosti neprodukujú emisie. Na diverzifikáciu zdrojov dodávok je tiež potrebný skutočný vnútorný trh s energiou a spoločná vonkajšia energetická politika.

4.14 EHSV víta návrh využívať širší súbor **ukazovateľov** v záujme presnejšieho posúdenia pokroku. Najväčšou prekážkou vytvorenia skutočného vnútorného trhu s energiou je naďalej nedostatočná cezhraničná prenosová kapacita. Vhodným spôsobom na sledovanie pokroku v tejto oblasti je monitorovať vývoj cenových rozdielov medzi regiónmi a krajinami.

4.15 Komisia má vo vzťahu k tomuto vývoju dôležitú úlohu, a to zaistiť **rovnaké podmienky** tým, že zruší škodlivé dotácie a vykoná kontrolu systémov štátnej pomoci⁽¹⁴⁾. To by sa malo vzťahovať aj na podporné opatrenia, ktoré boli stanovené v rámci systému ETS ako kompenzácia určená pre priemyselné odvetvia, v ktorých hrozí únik CO₂, za nepriame náklady súvisiace so zmenou klímy, ako sú napr. vyššie ceny elektrickej energie. Takáto kompenzácia by mala podliehať celeurópskemu systému, aby sa predišlo narušeniu hospodárskej súťaže medzi členskými štátmi. EHSV tiež vypracoval samostatné stanovisko k návrhu o zmene systému ETS⁽¹⁵⁾. Na medzinárodnej úrovni sa musí Komisia takisto zasaďovať za rovnaké podmienky hospodárskej súťaže, čo znamená, že táto otázka by mala byť predmetom rokovaní v rámci WTO, ale aj dohody o TTIP.

4.16 Dôležitou súčasťou národných plánov v oblasti energetiky sú politické opatrenia pre **sektory, na ktoré sa ETS nevzťahuje**. Obzvlášť dôležité sú sektory dopravy a vykurovania. K politike v oblasti biopalív sa výbor už niekoľkokrát vyjadril a odkazuje na svoje príslušné stanoviská⁽¹⁶⁾.

4.17 **Poľnohospodárstvo a využívanie pôdy** budú dôležité pri zmiernovaní dôsledkov zmeny klímy, no pri politických opatreniach je potrebná hlbšia analýza a úvaha. Pri diverzifikácii zdrojov energie bude hrať úlohu udržateľná biomasa z poľnohospodárstva a lesníctva. Ak by sa mali zmeny v sektore využívania pôdy začleniť medzi ciele, na ktoré sa nevzťahuje ETS, muselo by sa celkové zvýšenie v zachytávaní CO₂ v lesoch úplne odrátať.

4.18 V oznámení takisto chýbajú **informácie o výsledkoch dosiahnutých pri vytváraní nových ekologických pracovných miest**, čo bolo dôležitým cieľom pri rozhodnutiach 20-20-20. Doteraz vykonané štúdie poukazujú na nulový alebo celkovo len veľmi malý pozitívny vplyv na zamestnanosť, kým štruktúra pracovných miest sa radikálne zmenia.

4.19 Pravdepodobne dochádza k masívnej **ekologizácii existujúcich aktivít** v EÚ, ako to dokazuje napríklad oveľa vyššia energetická účinnosť výrobných odvetví. Doteraz boli energeticky náročné priemyselné odvetvia schopné reagovať na klimatické výzvy tým, že zvýšili svoju účinnosť, no keďže väčšina tohto potenciálu sa už vyčerpala, hrozba úniku CO₂ by sa mala v budúcnosti brať ešte vážnejšie.

4.20 Mnohé odvetvia **energeticky náročných priemyselných sektorov** v Európe konkurujú na otvorených celosvetových trhoch bez možnosti jednostranne pripočítať dodatočné náklady k svojim cenám, a preto u nich existuje hrozba úniku CO₂. Vo väčšine prípadov sú tieto odvetvia v celosvetovom meradle energeticky najúčinnnejšie a majú najnižšie emisie. Za týchto okolností by únik CO₂ mohol dokonca viesť k zvýšeniu celosvetových emisií. Politické opatrenia EÚ by teda nemali viesť k vyšším nákladom na energiu, či už priamym alebo nepriamym, pre tieto odvetvia, alebo by mali obsahovať jasné ustanovenia o tom, ako sa majú tieto zvýšené náklady kompenzovať. Ustanovenia o predchádzaní úniku CO₂ musia stanoviť úplne bezplatné pridelovanie emisných kvót, založené na technicky dosiahnuteľných kritériách, kým sa nepreukáže, že nové technológie prinášajú značné zníženia emisií ekonomicky únosným spôsobom.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 28.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 177, 11.6.2014, s. 88.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 198, 10.7.2013, s. 56.

4.21 Hlavným skutočným riešením výziev súvisiacich s politikou v oblasti zmeny klímy a energetickou politikou je **inovácia**. Európska únia a členské štáty, ako aj ďalší finanční aktéri musia radikálne konať, aby tento potenciál začali využívať, a podporovať zavedenie nových technológií i pokusy o riskantnejšie prielomové inovácie. Bez skutočného technologického posunu v mnohých sektoroch nemožno dosiahnuť dlhodobé ciele. Na to, aby tieto inovácie vznikli, potrebujeme konkurencieschopný priemyselný sektor, a prispôbením sa tejto výzve môže zasa uvedený sektor zostať konkurencieschopný a zdolať nové oblasti. Rozhodujúcim faktorom, ktorý to umožní, je vysoko kvalitná odborná príprava. Odvetvia zamerané na výrobu zariadení potrebných pre nízkouhlíkové hospodárstvo by mohli prispieť ku konkurencieschopnosti európskeho hospodárstva a zlepšiť dostupnosť týchto zariadení. To si vyžaduje prepojenie výskumnej činnosti a podporných opatrení.

4.22 Na zvládnutie výziev súvisiacich so zmenou klímy a na pokračujúce poskytovanie istej, bezpečnej a dostupnej energie pre každého obyvateľa Európy je potrebné, aby u všetkých došlo k zmenám v prístupe a správaní. Akúkoľvek líniu politiky si politickí činitelia EÚ zvolia, jej hladká **implementácia závisí od toho, aby boli** v ranom štádiu **zapojené** všetky zainteresované strany. Ako sa uvádza v bode 4.9, občianska spoločnosť musí zohrávať svoju úlohu, pričom EHSV ju v tom môže podporovať.

4.23 V súvislosti s politikou v oblasti zmeny klímy je však **najdôležitejšou** otázkou **medzinárodný vývoj**. Vďaka rámcu politiky navrhnutom v oznámení by značne klesol podiel EÚ na celosvetovom množstve emisií skleníkových plynov zo súčasnej úrovne 11 %. Medzinárodná agentúra pre energiu dospela k záveru, že na základe aktuálnych politických opatrení by sa podiel EÚ do roku 2035 znížil na 7 %. Európa nesie osobitnú historickú zodpovednosť za to, aby sa konalo v otázkach zmeny klímy, no ak bude konať len sama, nenastane veľký rozdiel pri obmedzovaní zmeny na úroveň 2 stupňov. Kľúčovými cieľmi politiky EÚ sú ambiciózná medzinárodná dohoda a jej účinná implementácia. Ak sa toto nedosiahne, EÚ by mohla byť nútená znovu zvážiť svoje vlastné politické opatrenia. Súčasne by sa mala venovať oveľa väčšia pozornosť a aktivita **adaptácii** na zmenu klímy, ktorú už dlhšie nemožno opomínať.

V Bruseli 4. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení a prevádzke rezervy stability trhu pre systém Únie na obchodovanie s emisiami skleníkových plynov a o zmene smernice 2003/87/ES

COM(2014) 20 final – 2014/0011 (COD)

(2014/C 424/07)

Spravodajca: pán PEZZINI

Európsky parlament (6. februára 2014), Rada (13. februára 2014) a Európska komisia (22. januára 2014) rozhodli podľa článku 192 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení a prevádzke rezervy stability trhu pre systém Únie na obchodovanie s emisiami skleníkových plynov a o zmene smernice 2003/87/ES

COM(2014) 20 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) prijal 167 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor považuje systém EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS) za kľúčový nástroj klimateckej a energetickej politiky na znižovanie priemyselných emisií EÚ, a preto žiada jeho skutočnú reformu s cieľom dosiahnuť klimatecké ciele EÚ stanovené do roku 2020 aj do roku 2030, a pritom zachovať našu priemyselnú konkurencieschopnosť a zabrániť úniku investícií.

1.2 EHSV podporuje návrh vytvoriť na začiatku ďalšieho obchodovacieho obdobia v EU ETS v roku 2021 rezervu stability trhu pre EU ETS ako možné opatrenie na vyriešenie problému kolísania cien v EU ETS po roku 2020.

1.3 Výbor poukazuje na to, že Európska rada na svojom zasadnutí 21. marca 2014 žiadala hlavne opatrenia, ktorými by sa odvetviám vystaveným celosvetovej konkurencii úplne kompenzovali priame a nepriame náklady vyplývajúce z klimateckej politiky EÚ, kým sa globálnou medzinárodnou klimateckou dohodou európskemu priemyslu nevytvoria celosvetovo rovnaké podmienky činnosti.

1.4 EHSV žiada zabezpečiť

— vopred vymedzené mechanizmy automatického prispôsobovania, vďaka ktorým bude systém schopný odolávať veľkým otrasom a ktoré nebudú ponechávať voľnosť pri uplatňovaní, ani umožňovať diskrečné opatrenia,

— transparentnosť, predvídateľnosť a jednoduchosť systému,

— obmedzené náklady na prechod,

- predvídateľné investičné perspektívy,
- istotu stabilných dlhodobých cieľov,
- používanie výnosov z aukcií kvót na podporu podnikov pri prechode na hospodárstvo s nízkymi emisiami oxidu uhličitého a pri rozvoji a uplatňovaní čistých technológií,
- primerané inovatívne podporné opatrenia energeticky náročných výrobných odvetví,
- väčšiu strategickú jednoznačnosť na európskej a celosvetovej úrovni.

1.5 Podľa výboru sa systém obchodovania s emisnými kvótami prelína s inými európskymi a štátnymi environmentálnymi, klimatickými a energetickými politikami a politikami priemyselného rozvoja, ktoré by sa mali lepšie koordinovať, aby sa dosiahli kladné účinky. EHSV preto požaduje, aby sa pri skúmaní systému viac zohľadňovali iné predpisy, ktoré majú vplyv na emisie skleníkových plynov a na náklady na energie využívané v priemysle.

1.6 EHSV zdôrazňuje, že je nevyhnutné EU ETS posilniť nielen ako nástroj na optimalizáciu nákladov a podporu energetickej účinnosti vo všetkých odvetviach, ale aj ako nástroj na zvýšenie informovanosti verejnosti s cieľom:

- uprednostňovať výrobky a služby, pri ktorých vzniká málo emisií oxidu uhličitého,
- podporovať investície do infraštruktúry,
- propagovať vytváranie a rozvoj kapacít v kľúčových odvetviach, aby sa obnovil hospodársky význam európskeho výrobného priemyslu.

1.7 Výbor zdôrazňuje, že priemysel sa neustále usiluje o zavádzanie inovácií na zníženie spotreby energie a zvýšenie energetickej účinnosti, pričom je však zrejmé, že narušenie trhu EU ETS a prílišné zníženie ceny emisných kvót môže sťažiť rozvoj udržateľných vedecko-technologických inovácií.

1.8 Podľa EHSV by počnúc rokmi 2020 – 2030 mal EU ETS nielen uľahčovať prostredníctvom investícií do nízkoemisných technológií, využívaním obnoviteľných zdrojov energie a opatreniami v prospech energetickej účinnosti nákladovo efektívne znižovanie emisií oxidu uhličitého v zariadeniach a odvetviach, ktoré do tohto systému patria, ale by mal podporovať aj prístup k medzinárodným kompenzáciám na obmedzenie emisií na celosvetovom trhu s kvótami na emisie oxidu uhličitého, a to aj s ohľadom na celosvetovú klimatickú dohodu z roku 2015 a v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja uvedenými v programe na obdobie po roku 2015, ktoré sa týkajú integrovaného prístupu pri rozvoji, rovnakom posudzovaní, ľudských právach a úplnej realizácii environmentálnej udržateľnosti.

1.9 Výbor sa domnieva, že navrhované preskúmanie EU ETS od roku 2021, ktoré je súčasťou nového klimatického a energetickeho rámca do roku 2030, by malo byť tesne spojené s využívaním programu Horizont 2020 a koordinované so štátnymi programami, aby sa urýchlilo zavádzanie udržateľných technologických inovácií tak, že sa zachová konkurencieschopnosť priemyslu v Európe a budú vznikať nové a lepšie priemyselné lokality.

1.10 EHSV je presvedčený o potrebe zvýšiť stabilitu a flexibilitu trhu s emisnými kvótami a jeho otvorenosť všetkým hlavnými svetovým aktérom, a preto žiada Komisiu, Európsky parlament a Radu, aby vymedzili podrobný a koordinovaný rámec opatrení, ktoré treba prijať na dosiahnutie cieľa vytvoriť konkurencieschopnú a udržateľnú sústavu priemyselnej výroby.

1.11 EHSV podčiarkuje, že politika dekarbonizácie je schopná zvýšiť zamestnanosť a priaznivo ovplyvňovať znižovanie emisií a akosť ovzdušia. Žiada, aby tieto činitele našli uplatnenie v medzinárodných rokovaniach.

2. Úvod

2.1 Systém EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS) má predstavovať kľúčový účinný nástroj na znižovanie emisií z energetiky v EÚ. Aby bol nákladovo efektívny, musí sa riadiť zákonitostami trhu a byť vhodný na stimulovanie cien emisií oxidu uhličitého, ale aj kladným spôsobom ovplyvňovať investície do technológií s nízkymi emisiami oxidu uhličitého, rozvoj obnoviteľných zdrojov energie a zvyšovanie energetickej účinnosti, aby sa vytvorila konkurencieschopná výrobná ekonomika spĺňajúca ciele udržateľnosti, ku ktorým sa spoločne zaviazali všetci hlavní partneri na celosvetovej úrovni.

2.2 Systém obchodovania s emisnými kvótami v súčasnej dobe stanovuje, že podnikom, pre ktoré platí povinnosť znížiť emisie, budú vydané kredity rovnajúce sa množstvu emisií CO₂ v tonách, ktoré môžu vypúšťať, pričom tieto kredity budú z roka na rok nižšie (- 1,74 %). Od roku 2021 by táto hodnota mala byť 2,2 %.

2.3 EU ETS od jeho vytvorenia udáva referenčnú cenu emisií oxidu uhličitého na úrovni EÚ, ktorá každodenne ovplyvňuje prevádzkové a strategické investičné rozhodnutia týkajúce sa znižovania emisií všetkých odvetví európskeho hospodárstva, ktoré v EÚ emitujú približne polovicu všetkých skleníkových plynov.

2.4 V dôsledku vážnej hospodárskej krízy a následného poklesu hospodárskej činnosti však tento systém vyvolal štrukturálnu nerovnováhu medzi ponukou kvót a dopytom po nich. Následkom bol prebytok približne 2 miliárd kvót a táto nerovnováha bude asi pretrvávajúca viac ako desaťročie.

2.5 Prebytok na trhu spôsobil prepád cien v EU ETS z približne 30 eur za tonu CO₂ na 13,09 eur/t v roku 2010 a 11,45 eur/t v roku 2011, až v roku 2012 dosiahol strednú hodnotu 5,82 eur/t.

2.6 V mnohých európskych krajinách sa vyvinuli rôzne iniciatívy, napr. v Taliansku sú to tzv. biele a zelené certifikáty, ktorých cieľom je znížiť emisie oxidu uhličitého šetrením a efektívnosťou (biele certifikáty) alebo nahradením uhlíkových palív ako primárneho zdroja energie palivami z obnoviteľných zdrojov (zelené certifikáty) ⁽¹⁾.

2.7 Priemysel sa stále usiluje o inovovanie, aby znížil spotrebu energie a zvýšil energeticкую účinnosť. Je však zrejmé, že prílišné zníženie ceny emisií oxidu uhličitého by sťažilo rozvoj udržateľných vedecko-technických inovácií.

2.8 Podľa súčasných pravidiel, na ktorých je EU ETS založený, je aukčná ponuka emisných kvót pevne stanovená na mnoho rokov a nie je možné ju upravovať na základe významných zmien v dopyte po kvótach. Vyvoláva to pretrvávajúcu nerovnováhu, ktorá negatívne ovplyvňuje inovácie a investície do nových technológií s nízkymi emisiami oxidu uhličitého.

2.9 V decembri 2013 Európsky parlament a Rada pri rokovaní o tom, aké zmeny by sa mali v EU ETS urobiť, rozhodli umožniť Komisii, aby za mimoriadnych okolností s cieľom zabezpečiť riadne fungovanie trhu, kým nebudú prijaté dlhodobé štrukturálne opatrenia, výnimočne jednorazovo odložila predaj maximálneho počtu 900 miliónov kvót na emisie oxidu uhličitého s novou lehotou do roku 2020, namiesto trojročnice 2014 až 2016.

2.10 Napriek tomuto krátkodobému pokroku sa EÚ ešte zďaleka nepodarilo vyriešiť otázku prebytku v dlhodobjšom výhľade.

2.11 Podľa Komisie by vytvorenie rezervy stability trhu, ktorá by sa uplatňovala od roku 2021, teda od 4. fázy, umožnilo doplniť súčasné pravidlá tak, aby sa zabezpečila väčšia rovnováha trhu, na ktorom by sa cena emisií oxidu uhličitého viac riadila strednodobým a dlhodobým znižovaním emisií a jestvovali by stabilné vyhliadky stimulujúce investície do znižovania emisií oxidu uhličitého, z čoho by mali prospech tie podniky, ktoré mali a majú vysokú energeticкую náročnosť prevádzky.

⁽¹⁾ So zohľadnením ustanovení smernice 2006/32/ES, podľa ktorej majú všetky členské štáty vypracovať národné akčné plány energetickej účinnosti s cieľom znížiť spotrebu a rozvíjať obnoviteľné zdroje energie.

2.12 Rezerva stability trhu by mala umožniť jednak prebytok emisných kvót, ktorý vznikol za posledné roky, a jednak zvýšiť odolnosť systému voči veľkým otrasom tým, že bude automaticky regulovať aukčnú ponuku kvót.

2.13 Široké spektrum zainteresovaných subjektov podporuje vytvorenie takejto rezervy, ktorá je asi vhodnejšia, než nedávna dohoda o odložení predaja, podľa ktorej sa v rokoch 2019 až 2020 poskytne na aukciu 900 miliónov kvót. Podľa ustanovení navrhovaného predpisu by sa táto rezerva používala úplne podľa vopred stanovených pravidiel, ktoré by nemali nechať ani Komisii, ani členským štátom žiadnu voľnosť uplatňovania.

3. Zhrnutie návrhu Komisie

3.1 Komisia navrhuje vytvoriť rezervu stability trhu počnúc najbližším obchodovacím obdobím EU ETS v roku 2021. Ako doplnok k nedávno dohodnutému odloženiu aukcie 900 miliónov kvót na roky 2019 až 2020 by táto rezerva mala umožniť:

- vyriešiť prebytok emisných kvót, ktorý vznikol v posledných rokoch,
- zvýšiť odolnosť systému voči vážnym otrasom,
- vytvoriť mechanizmy samočinnej regulácie kvót ponúkaných v aukcii.

3.2 Podľa ustanovení navrhovaného predpisu by takéto vopred stanovené mechanizmy samočinnej regulácie nenechali ani Komisii, ani členským štátom žiadnu diskrečnú voľnosť uplatňovania.

3.3 Návrh EU ETS na obdobie od roku 2021 je súčasťou nového klimatického a energetického rámca do roku 2030 navrhnutého Komisiou, ktorým sa EHSV zaoberá v inom stanovisku. Nový rámec obsahuje rôzne prvky, okrem iného zníženie emisií skleníkových plynov o 40 % v porovnaní s rokom 1990, záväzný cieľ EÚ dosiahnuť aspoň 27 % podiel energie z obnoviteľných zdrojov, ambicióznejšiu politiku energetickej účinnosti, nový systém riadenia a rad nových ukazovateľov na vytvorenie konkurencieschopnej a bezpečnej energetickej sústavy.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV vždy podporoval „kroky smerom k intenzívnejšiemu obchodovaniu s kvótami. Obchodovanie je v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“, predchádza neočakávaným ziskom, podnecuje investovanie do zariadení a výrobkov s nízkymi emisiami oxidu uhličitého a zabezpečuje ich financovanie, a tým podporuje aj inovácie.“⁽²⁾

4.2 EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné zachovať silný EU ETS, ktorý je základným kameňom klimatickej a energetickej politiky EÚ. Fungovanie tohto systému by nemalo spôsobiť úpadok výrobného priemyslu a únik investícií. Dá sa to dosiahnuť reformovaným systémom riadenia trhu s emisiami oxidu uhličitého ako účinného nástroja na znižovanie emisií v priemysle a iných zainteresovaných odvetviach, ale aj na podporu investícií do celosvetovo konkurencieschopných inovačných technológií s nízkymi emisiami oxidu uhličitého

4.3 Platné opatrenia na ochranu priemyslu v rámci EU ETS budú do roku 2021 z veľkej časti zrušené a bezplatné pridelenie kvót bude úplne odstránené v roku 2027. Nový cieľ znižovania emisií oxidu uhličitého do roku 2030 v odvetviach zúčastnených v EU ETS by mohol priemyslu EÚ spôsobiť dodatočné zaťaženie.

4.4 Pokiaľ sa globálnou medzinárodnou dohodou o klimatických zmenách nestanovia rovnaké podmienky pre priemysel na celom svete, mal by sa EU ETS prepracovať tak, aby odvetviach, ktoré čelia svetovej konkurencii, plne kompenzoval priame a nepriame náklady na znižovanie emisií oxidu uhličitého vyplývajúce z klimatickej politiky EÚ. Taký postup je v súlade so závermi Európskej rady zo zasadnutia 21. marca 2014, podľa ktorých treba na obdobie rokov 2020 až 2030 „vypracovať opatrenia na zabránenie možnému úniku uhlíka a vyzývať na zabezpečenie stabilného prostredia pre plánovanie dlhodobých investícií v priemysle, aby sa zaistila konkurencieschopnosť odvetví s vysokou spotrebou energie“.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 66.

4.5 EHSV vo svojom stanovisku k plánu prechodu na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂ v roku 2050 ⁽³⁾ odporučil Komisii, aby „predložila nový komplexný súbor opatrení na stimuláciu rozsiahlych investícií potrebných na dosiahnutie týchto nových cieľov. Tento súbor by mal zahŕňať posilnenie systému obchodovania s emisnými kvótami (ETS) ako nástroja na optimalizáciu nákladov, ktorý ovplyvní investičné rozhodnutia, ako aj ďalšie opatrenia na: podporu energetickej účinnosti vo všetkých odvetviach, zvyšovanie informovanosti spotrebiteľov a ich schopnosti využiť svoju kúpnu silu na podporu tovarov a služieb prispievajúcich k znižovaniu emisií oxidu uhličitého, podporu investícií do potrebnej infraštruktúry, podporu odbornej prípravy a budovania kapacít v kľúčových odvetviach“.

4.6 Výbor sa domnieva, že by sa mali lepšie koordinovať aj stratégie a politiky EÚ týkajúce sa životného prostredia, klímy, energetiky a priemyselného rozvoja, aby sa docielili kladné synergické účinky. Považovať za „cenu emisií oxidu uhličitého“ iba hodnotu kvóty na emisie oxidu uhličitého na trhu EU ETS bez prihliadnutia k nákladom spojeným s inými nástrojmi, napríklad s podporou obnoviteľných zdrojov energie a opatrení energetickej účinnosti, by sa mohlo ukázať ako príliš zjednodušujúce a neúplné a mohlo by viesť k úplne skresleným ohodnoteniam ⁽⁴⁾.

4.7 EHSV súhlasí so závermi z jarného zasadnutia Rady v roku 2014 o potrebe priemyslu vo všetkých oblastiach od energetiky až po hospodársku súťaž, obchod a vzdelávanie, a podporuje predovšetkým zásadu, podľa ktorej je priemyselná konkurencieschopnosť „potrebne vnímať vo vzťahu k ucelenej európskej politike v oblasti klímy a energetiky, okrem iného aj riešením otázky vysokých nákladov na energiu, a najmä v prípade energeticky náročných priemyselných odvetví“.

4.8 EU ETS by mal energetike a energeticky náročným odvetviam poskytnúť spoločný legislatívny rámec, ktorý by pomocou sprievodných opatrení riešil stratu konkurencieschopnosti a presun emisií do iných krajín a urýchlil by dosiahnutie ďalších zlepšení v odvetviach, ktoré do EU ETS nepatria a produkujú viac ako polovicu zostávajúcich emisií CO₂ v EÚ, hlavne v odvetviach s vysokým potenciálom zvyšovania energetickej účinnosti, teda napríklad v stavebníctve a doprave.

4.9 EHSV dôrazne žiada, aby reformu EU ETS sprevádzali rázne opatrenia na podporu hospodárskeho oživenia investíciami do odvetví s veľkým potenciálom, napr. do infraštruktúr, ekologického hospodárstva, strategických priemyselných oblastí, ako je výskum a vývoj, a osobitne do výrobného priemyslu a malých a stredných podnikov.

4.10 EHSV zdôrazňuje svoje presvedčenie, že EU ETS by mohol byť účinným trhovým nástrojom na dosiahnutie ekonomicky schodného zníženia emisií skleníkových plynov, pretože je schopný zaručiť väčšiu stabilitu tým, že obmedzuje diskrečné opatrenia a zabezpečuje pružnosť podľa vopred určených pravidiel a na základe kritérií transparentnosti, predvídateľnosti a jednoduchosti, vďaka čomu môžu trhové subjekty konať podľa očakávaných zmien ponuky.

4.11 Aby mohol byť EU ETS účinný, treba:

- obmedziť náklady na prechod,
- poskytnúť predvídateľné investičné perspektívy,
- dať istotu stabilných dlhodobých cieľov,
- používať výnosy z aukcií kvót na podporu podnikov pri prechode na hospodárstvo s nízkymi emisiami oxidu uhličitého a pri rozvoji a uplatňovaní čistých technológií ⁽⁵⁾.

4.12 Počnúc rokmi 2020 – 2030 by úlohou EU ETS malo byť uľahčovanie nákladovo efektívneho znižovania emisií oxidu uhličitého v zariadeniach a odvetviach, ktoré do tohto systému patria, a to prostredníctvom investícií do nízkoemisných technológií, využívaním obnoviteľných zdrojov energie a opatreniami v prospech energetickej účinnosti.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 110.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 1.

⁽⁵⁾ Pozri „Comparative Study of Different Measures Funded through the Use of Economic Environmental Instrument“, EHSV 2012.

- 4.13 Trhová cena kvót v EU ETS by mala byť aj naďalej platnou referenciou pri investíciách do znižovania emisií.
- 4.14 V budúcom EU ETS treba zachovať prístup k medzinárodným kompenzáciám, pretože poskytujú spoľahlivé prostriedky na účinné znižovanie emisií, a využiť tak príležitosť na vytvorenie celosvetového trhu s kvótami na emisie oxidu uhličitého.
- 4.15 Treba zachovať, zdokonaľiť a rozšíriť mechanizmus čistého rozvoja (CDM) a primerane podporiť prepojenie EU ETS s novými systémami, ktoré sa objavujú v iných častiach sveta.
- 4.16 EHSV sa domnieva, že EÚ musí vynaložiť všetko úsilie na to, aby sa vytvoril skutočný medzinárodný trh s emisnými kvótami oxidu uhličitého, a to rozšírením účinných mechanizmov obchodovania s kvótami, ktoré budú otvorené všetkým hlavným partnerom na celosvetovej úrovni.
- 4.17 Nové mechanizmy by sa mali rýchlo vytvoriť a sprístupniť na dobrovoľné použitie vládami podľa štátnych potrieb. Mali by byť skoncipované tak, aby sa čo najviac zamedzilo narušaniu hospodárskej súťaže medzi jednotlivými regiónmi pri tovaroch, s ktorými sa obchoduje celosvetovo.
- 4.18 Systém obchodovania s emisnými kvótami sa totiž prekrýva s inými európskymi a štátnymi politickými opatreniami, napríklad opatreniami na podporu obnoviteľných zdrojov energie a zvyšovanie energetickej účinnosti, čo spôsobuje narušenie trhu a neefektívnosť. Pri prieskume tohto systému teda treba postupovať s väčším zohľadňovaním iných predpisov, ktoré majú vplyv na emisie skleníkových plynov a na energetické náklady v priemysle.
- 4.19 Jednostranné rozhodnutia zhoršujú zaťaženie podnikov súvisiace s emisiami oxidu uhličitého (v prvom rade energetické náklady) a môžu zmenšiť konkurencieschopnosť strategických výrobných odvetví bez toho, aby to prinieslo konkrétny pokrok z hľadiska ochrany podnebia. V tejto súvislosti nedávne štúdie ukázali, že zníženie emisií, ktoré sa dosiahlo v EÚ, je viac než len kompenzované nárastom emisií „obsiahnutých“ vo výrobkoch dovážaných do EÚ ⁽⁶⁾.
- 4.20 EHSV sa domnieva, že aj keď je mimoriadne dôležité dosiahnuť v roku 2015 celosvetovú dohodu o klimatických zmenách, ktorá by zahŕňala krajiny produkujúce najviac emisií, treba využívaním programu Horizont 2020 a koordinovaním štátnych investícií pokračovať v technologických inováciách, aby si spracovateľský priemysel v Európe udržal svoju konkurencieschopnosť a podnecovalo sa vytváranie nových a lepších priemyselných stanovišť.
- 4.20.1 Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné vymedziť podrobný a koordinovaný rámec opatrení, ktoré treba prijať, aby sa celosvetovo vytvorila konkurencieschopná a udržateľná priemyselná sústava. EHSV preto žiada Komisiu, Európsky parlament a Radu, aby tento rámec vypracovali v súlade s miléniovými cieľmi udržateľného rozvoja, uvedenými v programe OSN na obdobie po roku 2015.
- 4.21 Výbor opakuje, že: „Treba zohľadniť dôsledky zraniteľnosti ETS voči svetovým hospodárskym silám. Je jasné, že globálne dohodnutá politika v oblasti klímy (alebo jej zlyhanie či neschopnosť dohodnúť sa na nej) podmieni budúcnosť ETS, že výsledok rokovaní v roku 2015 bude kľúčový a že radikálne opatrenia, ktoré si ETS vyžaduje, nie je možné prijať bez väčšej globálnej politickej jasnosti.“ ⁽⁷⁾
- 4.22 EHSV zdôrazňuje, že – tak, ako to vyplýva z posúdenia vplyvu rámca do roku 2030 – „ak sa príjmy z aukcií opäť vrátia do obehu a ak sa určovanie cien uhlíka rozšíri na všetky odvetvia, politiky v oblasti dekarbonizácie môžu viesť k zvýšeniu zamestnanosti“ ⁽⁸⁾. Rovnako dôležité sú priaznivé vplyvy na znižovanie emisií a kvalitu ovzdušia, takže výbor žiada, aby sa tieto činitele zohľadnili pri medzinárodných rokovaníach.

Brusel 4. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁶⁾ Glen P. Peters, Jan C. Minx, Christopher L. Weber, Ottmar Edenhofer: „Growth in Emission Transfers via International Trade from 1990 to 2008“, PNAS, 2010; A. Brinkley, S. Less: „Carbon Omissions“, Policy Exchange, research note, 2010.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 341, 21.11.2013, s. 82.

⁽⁸⁾ Pozri „Zhrnutie posúdenia vplyvu“, SWD(2014) 18 final, 22.1.2014.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o prístupe EÚ k boju proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi“

COM(2014) 64 final

(2014/C 424/08)

Spravodajca: **Antonio POLICA**

Európska komisia sa 7. marca 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o prístupe EÚ k boju proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi“

COM(2014) 64 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza z 5. júna 2014) prijal 167 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV vidí v súčasnom veľkom rozmachu nezákonného obchodovania s voľne žijúcimi druhmi novú hrozbu pre Európsku úniu z hospodárskeho, environmentálneho, sociálneho hľadiska, ako aj z hľadiska ochrany verejného zdravia a pôvodných rastlinných a živočíšnych druhov. EHSV preto podporuje iniciatívu Parlamentu a Komisie vypracovať holistickú a koordinovanú stratégiu účinnejšieho boja proti tomuto trestnému činu.

1.2 Podľa EHSV by táto stratégia mala vychádzať z dodržiavania a posilňovania a koordinovania už existujúcich medzinárodných dohôd (najmä CITES⁽¹⁾), zákonov, nariadení, politík a nástrojov, čo by sa prejavilo väčšou integráciou všetkých príslušných oblastí – ochrany životného prostredia, colných kontrol, súdnictva, boja proti organizovanému zločinu, atď. – a efektívnejšou spoluprácou medzi krajinami pôvodu, tranzitu a určenia voľne žijúcich druhov.

1.3 Výbor je presvedčený, že posilnená koordinácia bude účinná vtedy, ak sa bude opierať o primeraný a homogénny systém vzdelávania a informovania zameraný na všetky orgány zapojené na úrovni EÚ a členských štátov do boja proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi.

1.4 EHSV sa domnieva, že občianska spoločnosť musí zohrávať v boji proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi tak v krajinách pôvodu, ako aj určenia, veľmi dôležitú úlohu. Výbor pokladá za zvlášť dôležité aktívne a zodpovedné zapojenie spotrebiteľov a súkromného sektora a podporuje zavedenie systému označovania a vysledovateľnosti.

1.5 Výbor sa domnieva, že je potrebné obyvateľom tretích krajín zúčastneným na takomto nezákonnom obchodovaní ponúknuť nové a lepšie príležitosti na udržateľný rozvoj a zamestnanosť.

1.6 Nezákonné obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi je jav, ktorý vzhľadom na svoju ziskovosť a nízke riziko zákonných sankcií, prudko narastá. Pokiaľ ide o potenciál zisku, je tento druh trestnej činnosti porovnateľný s obchodovaním s ľuďmi, so zbraňami a s drogami; prisudzuje sa mu však oveľa menšia dôležitosť a na boj proti nemu sa vyčleňujú oveľa menšie zdroje. Uplatňované sankcie sú okrem toho nerovnomerné, čo prispieva k tomu, že nezákonná činnosť sa presúva do krajín, v ktorých sa ukladajú menej prísne postihy alebo v ktorých sú príslušné orgány menej účinné.

1.7 EHSV teda upozorňuje na to, že nezákonné obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi je potrebné zaradiť medzi trestné činy, ktoré si vyžadujú rovnaké opatrenia ako boj proti praniu špinavých peňazí a proti korupcii, a dúfa, že sa zavedú sankcie, ktoré budú reálne účinné, primerané a odradzujúce, ako napríklad trest odňatia slobody s hornou hranicou minimálne štyri roky.

⁽¹⁾ Convention on International Trade of Endangered Species (1973).

2. Úvod

2.1 Súvislosti: nezákonné obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi

2.1.1 Nezákonné obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi je jednou z najzávažnejších foriem organizovaného zločinu popri obchodovaní s ľuďmi, drogami a zbraňami ⁽²⁾.

2.1.2 V roku 2013 sa pytliačenie natoľko rozmohlo, že zmarilo tridsať rokov úsilia o opätovné rozšírenie stavu ohrozených druhov ako sú slony, tigre a nosorožce, čo reálne ohrozuje zachovanie biodiverzity a udržateľný rozvoj.

2.1.3 Nezákonná ťažba dreva predstavuje až 30 % celosvetového obchodu z drevom, ako aj viac než 50 % odlesňovania v strednej Afrike, v oblasti Amazonky a juhovýchodnej Ázii, a domorodému obyvateľstvu berie významné príležitosti na udržateľný rozvoj.

2.1.4 Nezákonný rybolov podľa odhadov dosahuje 19 % objemu deklarovaných rybolovných úlovkov.

2.1.5 Rozšírenie nezákonného obchodu je podmienené rastúcim dopytom po výrobkoch z častí voľne žijúcich zvierat, predovšetkým v niektorých ázijských krajinách (napríklad v Číne, vo Vietname), ako sú slonie kly, nosorožie rohy, tigrie kosti.

2.1.6 EÚ je jednou z hlavných destinácií výrobkov z ohrozených druhov nezákonného pôvodu ⁽³⁾, ako aj významným miestom, kde sa realizuje nezákonný obchod, ktorý má pôvod v Afrike, latinskej Amerike a Ázii.

2.2 Priame a nepriame dôsledky nelegálneho obchodovania s voľne žijúcimi druhmi

2.2.1 Nelegálne obchodovanie s voľne žijúcimi rastlinnými a živočíšnymi druhmi je jednou z hlavných príčin úbytku biodiverzity vo svete: každý rok sú stámiómy jedincov vzácnych živočíšnych a rastlinných druhov odnímané zo svojho prírodného životného prostredia a predávané na čiernych trhoch.

2.2.2 Ilegálna ťažba dreva je príčinou odlesňovania najdôležitejších zalesnených oblastí planéty, straty biodiverzity, nárastu skleníkového efektu, ako aj konfliktov v súvislosti s kontrolou územia a zdrojov a straty hospodárskej sily domorodých spoločností.

2.2.3 Ilegálny rybolov spôsobuje vyčerpanie zásob rýb, ničí morské biotopy, narúša hospodársku súťaž a oslabuje pobrežné spoločnosti, predovšetkým v rozvojových krajinách.

2.2.4 Nebezpečenstvo vyhynutia voľne žijúcich druhov zvyšujú ďalšie činitele ako je neudržateľné využívanie pôdy, nadmerný zber liečivých rastlín, intenzívny cestovný ruch, predovšetkým cestovný ruch zameraný na lov.

2.2.5 Hrozí nebezpečenstvo, že globalizovaná spotreba vyvinie silný tlak na biodiverzitu a vyvolá zhoršenie kvality ekosystémov a zníženie schopnosti domorodých druhov prežiť ⁽⁴⁾.

2.2.6 Nezákonné obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi predstavuje hrozbu pre verejné zdravie a pôvodné živočíšne a rastlinné druhy. Zvieratá, ktoré sú protizákonne prepravované po území členských štátov Európskej únie, nie sú overené príslušnými veterinármi a môžu byť zdrojom šírenia chorôb, ktoré môžu postihnúť hlavne hospodárske zvieratá. Vyhybanie sa príslušným fytosanitárnym kontrolám vystavuje domáce rastlinné druhy, či už kultivované alebo voľne rastúce, značnému ohrozeniu nákazou novými patogénnymi látkami. Okrem toho sa odhaduje, že 75 % nových infekčných ochorení je živočíšneho pôvodu, a väčšina z nich pochádza z voľne žijúcich druhov. Nezákonné obchodovanie s takýmito druhmi zvyšuje nebezpečenstvo celosvetových epidémií ako v prípade vtáčej chrípky H5N1 a SARS ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Rezolúcia, ktorú prijala Komisia OSN pre prevenciu a trestnú justíciu a ktorú podporila Hospodárska a sociálna rada OSN.

⁽³⁾ V posledných rokoch sa aj v rámci členských krajín EÚ zaznamenáva nárast nezákonných obchodných transakcií s niektorými vzácnymi druhmi, napríklad vtákmi, koralmi, rybami a korytnačkami.

⁽⁴⁾ Napríklad v Ázii viedol rastúci dopyt po kašmíre k zvýšeniu chovu domácich druhov a odoberaniu stále väčších území voľne žijúcim bylinožravým druhom (antilopám, divým koňom, oslom) na začiatku potravinového reťazca pôvodných veľkých predátorov (napríklad vlka, leoparda snežného). Štúdia „Globalization of the Cashmere Market and the Decline of Large Mammals in Central Asia“ publikovaná v „Conservation Biology“.

⁽⁵⁾ Zdroj: správa WWF – http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_french_lr.pdf

2.3 Súvisiace normy

2.3.1 Washingtonský dohovor (CITIES) z roku 1973 právne upravuje obchodovanie v oblasti vývozu, opätovného vývozu, dovoz, tranzit a prekládku alebo držanie na akýkoľvek účel niektorých živočíšnych a rastlinných druhov, ktorým hrozí vyhynutie. Dohovor je zameraný na zachovanie a udržateľné využívanie populácií zvierat a rastlín v celosvetovom meradle.

2.3.2 Komisia OSN pre prevenciu a trestnú justíciu vo svojej rezolúcii z 26. apríla 2013 definovala obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi ako závažnú formu organizovanej trestnej činnosti, ktorej sa dopúšťajú medzinárodne organizované zločinecké skupiny.

2.3.3 Zistenie, že niektoré militantné skupiny financujú nákup zbraní z nezákonného obchodovania s voľne žijúcimi druhmi, viedlo generálneho sekretára (rezolúcia S/2013/297) a Bezpečnostnú radu OSN (rezolúcia 2013/2121) k tomu, že označili pytlíctvo a obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi za jeden z činiteľov spôsobujúcich nestabilitu v subsaharskej Afrike a ohrozujúcich mier a bezpečnosť. Bezpečnostná rada okrem toho v januári 2014 prijala prvýkrát sankcie proti subjektom zapojeným do obchodovania s voľne žijúcimi druhmi v Demokratickej republike Kongo a Stredoafrickej republike.

2.3.4 V júni 2013 sa vedúci predstavitelia krajín G8 zaviazali prijať opatrenia na boj proti nezákonnému obchodovaniu s chránenými alebo ohrozenými druhmi a ponúknuť politickú a hospodársku podporu pri miestnej, regionálnej a medzinárodnej kontrole hraníc s cieľom bojovať proti korupcii a cezhraničnej organizovanej trestnej činnosti.

2.3.5 Európsky parlament vo svojom uznesení z 15. januára 2014 (2013/2747(INI)) požiadal Komisiu, aby vytýčila akčný plán EÚ zameraný na kontrolu nezákonného obchodovania s voľne žijúcimi druhmi a prostredníctvom jasných cieľov a lehôt stanovila stratégiu opatrení tak na miestnej a regionálnej úrovni členských krajín, ako aj na medzinárodnej úrovni.

2.3.6 Londýnskou deklaráciou⁽⁶⁾ z februára 2014 boli stanovené nové a ambicióznejšie ciele boja proti obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi, medzi ktorými je úprava platných právnych predpisov umožňujúca zaradiť pytlíctvo a obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi medzi závažné trestné činy, upustenie od využívania ohrozených druhov, zintenzívnenie cezhraničnej spolupráce a koordinácia sietí boja proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi⁽⁷⁾.

2.3.7 Záverečná deklarácia zo summitu EÚ – Afrika z 2. a 3. apríla 2014 obsahuje zámer podniknúť spoločné aktivity v boji proti organizovanému zločinu, vrátane obchodovania s voľne žijúcimi druhmi.

3. Odpovede na otázky z konzultácie

3.1 Je platný európsky politický a legislatívny rámec boja proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi primeraný?

3.1.1 EHSV sa domnieva, že súčasný legislatívny rámec platný v členských štátoch EÚ zatiaľ neumožňuje účinne bojovať proti zločinom proti životnému prostrediu aj preto, lebo tresty za ne nie sú dostatočne prísne.

3.2 Mala by Európska únia rozšíriť svoj postoj k obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi tým, že vypracuje nový akčný plán, ako to požaduje Európsky parlament?

3.2.1 Vzhľadom na súčasnú situáciu na medzinárodnej scéne je nutné vypracovať právne predpisy záväzné pre všetky členské štáty, ktoré by stanovili jednotné kritéria účinnej kontroly a monitorovania aj prostredníctvom koordinácie so špecifickými predpismi v oblasti trestného práva na ochranu druhov v prírodnom prostredí.

3.2.2 EHSV podporuje prijatie akčného plánu podobného akčným plánom, ktoré boli prijaté proti iným formám organizovanej trestnej činnosti, napríklad obchodovaniu so zbraňami alebo ľuďmi.

⁽⁶⁾ Podpísaná hlavami štátov, ministrami a zástupcami 46 krajín zúčastnených na Konferencii o obchodovaní s voľne žijúcimi druhmi (12. a 13. februára 2014).

⁽⁷⁾ Siete boja proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi (*wildlife enforcement networks*) sú regionálne medzivládne iniciatívy zamerané na výmenu informácií a osvedčených postupov na tému: http://www.cites.org/eng/news/pr/2013/20130307_wen.php

3.3 Ako by EÚ mohla zvýšiť svoju politickú angažovanosť v boji proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi na všetkých úrovniach? Aké diplomatické nástroje by boli najvhodnejšie na zaistenie súladu medzi rôznymi medzinárodnými iniciatívami?

3.3.1 EHSV oceňuje väčšie diplomatické zapojenie krajín, ktorých sa nezákonné obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi (hlavne krajín pôvodu, tranzitných krajín a krajín určenia) týka, čo viedlo k nedávnomu podpisu spoločných zámerov prijatých rozhodne a naliehavé opatrenia zamerané na eliminovanie ponuky produktov získaných z ohrozených druhov a dopytu po nich⁽⁸⁾. Výbor dúfa, že medzinárodné spoločenstvo prijme opatrenia schopné potlačiť nezákonné obchodovanie, ktoré zabezpečia uplatňovanie spoločného spoľahlivého legislatívneho rámca a podporia udržateľné riadenie prírodných zdrojov, a to zapojením miestnych spoločenstiev.

3.3.2 EHSV nabáda EÚ, aby podporila celosvetovú stratégiu boja proti obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi tým, že nanovo vymedzí ciele agendy OSN na obdobie po roku 2015.

3.4 Na aké nástroje na medzinárodnej úrovni by sa EÚ mala zamerať v záujme prehlbenia presadzovania zákona pri boji proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi a posilnenia riadenia?

3.4.1 Výbor sa domnieva, že nezákonné obchodovanie možno efektívnejšie monitorovať, zachytávať a mať pod kontrolou na colniciach koordináciou vnútroštátnych orgánov konajúcich na základe jednotných predpisov, postupov a cieľov. Zdá sa, že by bolo užitočné, aby EÚ podporila opatrenia na uľahčenie súčinnej spolupráce, ako aj výmeny spravodajských informácií medzi príslušnými orgánmi v členských štátoch s cieľom zjednotiť činnosť a postoje aj poskytnutím podpory novým partnerským členským štátom (napríklad formou dočasnej asistencie).

3.4.2 Novú hranicu protizákonného obchodovania však predstavuje internetový obchod, do ktorého je ťažko preniknúť, pretože tu hrozí, že pri tom utrpia škodu aj rôzne druhy legálneho internetového obchodu. EHSV so záujmom sleduje niektoré osvedčené postupy ako napríklad protokol o porozumení podpísaný medzi talianskym lesným orgánom a dvoma veľkými portálmi pre zverejňovanie inzerátov na internete (eBay annonces a Subito.it), ktorý prináša možnosť zaradiť na ne dôležité informácie v prospech spotrebiteľov, ako aj možnosť včas vymazať inzeráty považované za podozrivé. Protokol tiež umožňuje kontrolu inzerátov pomocou filtrov, ktoré dovoľia zverejniť len také inzeráty, ktoré zaručujú vysledovateľnosť predávaného exempláru.

3.4.3 Zapojenie medzinárodných subjektov nie je možné bez toho, aby sa v dohodách o voľnom obchode podpísaných s tretími krajinami neodkazovalo na dodržiavanie multilaterálnych dohôd v oblasti životného prostredia a obchodovania v lesnom a rybnom sektore. Podľa výboru má zásadný význam sledovanie cieľov dohovoru CITES o medzinárodnom obchode s voľne žijúcimi rastlinnými a živočíšnymi druhmi, v rámci ktorého jeho signatári prijímajú konkrétne opatrenia proti pašovaniu a nelegálnemu obchodovaniu s niektorými ohrozenými druhmi.

3.4.4 Autorita účastníkov medzinárodného združenia pre boj proti zločinom s voľne žijúcimi rastlinnými a živočíšnymi druhmi (ICWC)⁽⁹⁾, medzi ktorými sú signatári dohovoru CITES, Interpol, Úrad OSN proti drogám a zločinu (UNODC), Svetová colná organizácia a Svetová banka, môže byť zárukou účinnosti opatrení na zlepšenie uplatniteľnosti predpisov a dodržiavania ustanovení dohovorov na kontrolu obchodu s voľne žijúcimi druhmi. Výbor sa domnieva, že združenie by malo využiť najzdatnejších európskych odborníkov a zapojiť ich do informovania, asistencie príslušným vnútroštátnym orgánom a v neposlednej rade do odbornej prípravy pracovníkov kontroly a úradníkov.

3.4.5 Nastolenie a posilnenie právneho štátu v krajinách pôvodu voľne žijúcich druhov spolu s bojom proti korupcii sú základnou podmienkou vykorenenia obchodovania s voľne žijúcimi druhmi. V tejto súvislosti EHSV dúfa, že dôjde aj k finančnému priamemu zapojeniu EÚ, čo by pomohlo zriadiť prokuratúru a súdy a zároveň zvýšiť informovanosť miestnych orgánov.

⁽⁸⁾ Londýnska deklarácia zo 14. februára 2014.

⁽⁹⁾ International Consortium on Combating Wildlife Crime.

3.5 *Aké nástroje sú najvhodnejšie na činnosť EÚ s cieľom reagovať na medzinárodný a európsky dopyt po výrobkoch pochádzajúcich z nezákonného obchodovania s voľne žijúcimi druhmi? Akú úlohu by v tejto súvislosti mohli zohrať občianska spoločnosť a súkromný sektor?*

3.5.1 Úspech boja proti nelegálnemu obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi si vyžaduje zvýšené úsilie zamerané na zníženie ponuky prostredníctvom stratégie zastrešovania a postihov, ako aj zníženia dopytu. EHSV tu pokladá za nevyhnutné aktívne a uvedomelé zapojenie súkromného sektora a spotrebiteľov.

3.5.2 V súlade s Londýnskou deklaráciou pokladá EHSV za nutné zaviesť konkrétne opatrenia s cieľom dosiahnuť zodpovedné konanie súkromného sektora a požaduje zavedenie systému označovania a vysledovateľnosti, ktorý by bol zárukou legálnosti a udržateľnosti (hospodárskej, environmentálnej a z hľadiska miestnych spoločenských) obchodovania s voľne žijúcimi druhmi. Na tento účel možno použiť ako referenciu už vytvorené systémy aktuálne platné pre obchodovanie s kaviárom a tropickými drevinami⁽¹⁰⁾.

3.5.3 EHSV tiež pokladá za dôležité informovať občiansku spoločnosť a spotrebiteľov, zvyšovať ich povedomie o veľmi vážnych škodách na životnom prostredí, ktoré spôsobuje ilegálne obchodovanie, a ich dosahu na budúce generácie. EHSV opakuje, že je pripravený podporiť iniciatívy, ktoré chce EÚ v tejto súvislosti uskutočniť buď v inštitúciách (školách, múzeách, ...) alebo prostredníctvom sietí, konferencií, spotov, krátkych filmov – v rámci Európskej únie alebo mimo nej, a využiť na to sieť hospodárskych a sociálnych aktérov EÚ – Afrika vytvorenú pri výbore.

3.6 *Akú najlepšiu pridanú hodnotu by EÚ mohla priniesť pri riešení mierových a bezpečnostných dôsledkov obchodovania s voľne žijúcimi druhmi?*

3.6.1 EHSV sa domnieva, že v tejto súvislosti treba venovať osobitnú pozornosť druhom, ktoré sú vďaka svojej vysokej hodnote atraktívne pre organizovaný zločin, čo ohrozuje vnútornú bezpečnosť, dokonca svetový mier. V tejto súvislosti treba zabezpečiť primerané kroky na európskej a svetovej úrovni prostredníctvom spolupráce s Europolom, Interpolom, inými organizáciami a fórami, ako aj s kľúčovými krajinami, ktorých sa tento problém týka.

3.6.2 EHSV nepodceňuje skutočnosť, že nedávne svetové epidémie ako vtáčia chrípka H5N1 a SARS sú nepriamym dôsledkom nezákonného obchodovania s voľne žijúcimi druhmi. Uvedené systémy označovania a dosledovanosti spolu s postačujúcou sieťou veterinárnej a fytosanitárnej kontroly môžu pomôcť bojovať proti ich vzniku a šíreniu na celosvetovej úrovni.

3.7 *Ako by nástroje spolupráce EÚ mohli lepšie pomôcť pri posilňovaní kapacít rozvojových krajín na ochranu voľne žijúcich druhov a opatreniach pre boj s nezákonným obchodovaním s týmito druhmi?*

3.7.1 Medzinárodná spolupráca v širšom kontexte medzinárodných dohôd a/alebo partnerstvo s tretími krajinami môžu byť rozhodujúcim nástrojom na vykorenenie takéhoto obchodovania.

3.7.2 Mimovládne organizácie môžu vykonávať zásadnú úlohu v informačných a podporných kampaniach zameraných na politické opatrenia na zníženie ponuky tým, že budú pôsobiť ako prepojovací článok medzi inštitúciami a obyvateľstvom.

3.7.3 Výbor poukazuje na to, že obyvateľom tretích krajín zapojeným do protizákonného obchodovania s voľne žijúcimi druhmi je potrebné ponúknuť nové a lepšie príležitosti udržateľného rozvoja a zamestnanosti, a to aj vďaka premene protizákonných aktivít na aktivity zákonné, akou je napríklad zodpovedný cestovný ruch⁽¹¹⁾.

3.8 *Aké opatrenia by sa mohli prijať na skvalitnenie údajov o trestnej činnosti súvisiacej s voľne žijúcimi druhmi v EÚ s cieľom zaistiť účinnejšie zameranie na prípravu politik?*

3.8.1 EHSV sa domnieva, že zber, zoskupovanie a analýza informácií o kriminálnych javoch (databáza) a práca medzinárodných bezpečnostných orgánov (Europol, Interpol, UNODC) môže prispieť k lepšiemu pochopeniu stratégií organizovaného zločinu a zamedziť ich činnosti.

⁽¹⁰⁾ V rámci dohovoru CITES existuje univerzálny systém označovania na identifikáciu kaviáru, ktorého dovoz je povolený len na základe získania zvláštnych povolení príslušných úradov (www.cites.org/common/resource/reg_caviar.pdf). Pokiaľ ide o obchodovanie v sektore lesného hospodárstva, právne predpisy Únie podporujú cieľ odradzovania od obchodovania s tropickými drevinami tým, že podporujú vytvorenie vnútroštátnych systémov vysledovateľnosti, čím sa posilní riadenie v partnerských krajinách. EÚ zakázala od marca 2013 dovoz dreva a drevených výrobkov z akejkoľvek krajiny, ak drevo pochádza z nelegálnej ťažby, a nariadila členským štátom, aby dovoz kontrolovali a zadržali tých, ktorí obchodujú s drevom pochybného pôvodu.

⁽¹¹⁾ Zodpovedný cestovný ruch je prístup, ktorý umožňuje zachovať prírodné prostredie a zároveň venovať pozornosť udržaniu obživy pre obyvateľov príslušných krajín, ktorí musia mať zaručený príjem. Zodpovedný cestovný ruch, alebo ekologický cestovný ruch, pomôže mnohým krajinám dostať sa z chudoby, mnohým rodinám prežiť, chrániť prírodu a zvieratá.

3.8.2 V tejto súvislosti môže zohrať TRAFFIC⁽¹²⁾ dôležitú úlohu v rámci zvyšovania povedomia medzinárodného spoločenstva a pomoci pri poskytovaní údajov a informácií o nezákonnom obchodovaní medzi všetkým zapojeným orgánom a zainteresovaným stranám.

3.9 *Aké opatrenia by sa mohli prijať na posilnenie presadzovania právnych predpisov v rámci boja proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi zo strany orgánov ochrany životného prostredia, polície, colníc a prokuratúry v členských štátoch, ako aj na posilnenie spolupráce medzi týmito orgánmi? Ako by bolo možné zvýšiť informovanosť súdov?*

3.9.1 Vzhľadom na to, že environmentálne trestné činy sú úzko spojené s korupciou a tokom nelegálnych peňazí, výbor poukazuje na potrebu zaradiť obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi medzi trestné činy, proti ktorým treba bojovať opatreniami proti praniu špinavých peňazí a proti korupcii. Preto súhlasí s uplatnením usmernení, ktoré opisujú využívanie špeciálne vytvorených finančných nástrojov (napr. *due diligence*), určených na zefektívnenie výsledovateľnosti únijných a medzinárodných finančných operácií.

3.9.2 EHSV dúfa, že sa zavedú sankcie, ktoré budú reálne účinné, primerané a odradzujúce hlavne v boji proti obchodovaniu veľkého rozsahu, za ktorým je medzinárodný organizovaný zločin. Preto je potrebné, aby predpisy EÚ zabezpečili, že nezákonné obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi členské štáty bude zaradené medzi závažné trestné činy, za ktoré hrozí trest odňatia slobody s hornou hranicou minimálne štyri roky.

3.9.3 Podľa EHSV je dôležité zvýšiť informovanosť orgánov zapojených do boja proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi a teda poskytnúť primerané vzdelanie tak pracovníkom kontroly, ako aj príslušným súdnym orgánom. Tieto aktivity by mali prebiehať v rámci nových procesov koordinácie vnútroštátnych orgánov krajín EÚ a podľa možnosti zapájať aj orgány tretích krajín.

3.10 *Ako by sa dali lepšie využiť existujúce nástroje boja proti organizovanej trestnej činnosti na úrovni EÚ a jednotlivých členských štátov v rámci boja proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi? O akých dodatočných opatreniach by sa mohlo uvažovať, napríklad v súvislosti so sankciami? Ako by v tejto súvislosti mohli prispieť Europol a Eurojust?*

Tieto trestné činy by sa podľa oznámenia Európskej komisie mali stať prioritou boja Europolu, a to spolu so strategickou koordináciou polícií členských štátov, ktoré dokážu účinne potierať tak siete lovu, odberu, skladovania, pašovania a obchodovania s rastlinnými a živočíšnymi druhmi, ako aj nezákonné obchodovanie s ich časťami alebo produktmi, ktoré z nich pochádzajú.

V Bruseli 5. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹²⁾ <http://www.traffic.org/>

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Konkurencieschopná mestská mobilita efektívne využívajúca zdroje“

COM(2013) 913 final

(2014/C 424/09)

Spravodajca: **Edgardo Maria IOZIA**

Európska komisia sa 7. marca 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Spoločné vytvorenie konkurencieschopnej mestskej mobility efektívne využívajúcej zdroje“

COM(2013) 913 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 21. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) prijal 132 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) podporuje oznámenie Komisie zo 17. decembra 2013 a pokladá za veľmi dôležité, aby sa pokračovalo v programoch podpory mestskej mobility efektívne využívajúcej zdroje, ako sú napríklad programy Civitas, IEE a iné. Na to, aby sa dali zladit' ambiciózne projekty s nedostatkom finančných prostriedkov, je nutná pozorná a dôkladná analýza všetkých možných riešení pre neodkladné iniciatívy v oblasti udržateľnej mobility.

1.2 EHSV pokladá za nevyhnutné

- prijímať realistické integrované, koordinované a neustále monitorované plány zamerané na mobilitu osôb a logistický reťazec, teda na všetkých občanov, hlavne však na občanov so zníženou mobilitou,
- zhodnotiť princíp subsidiarity tak, ako ho Komisia múdro rozložila medzi rôzne úrovne zodpovednosti a to hlavne aktívnym zapájaním členských štátov,
- podporovať mobilizáciu finančných zdrojov aj zapojením súkromného kapitálu,
- zapájať občanov a organizácie občianskej spoločnosti, aby sa plán udržateľnej mobility stal výzvou celého spoločenstva,
- podporovať výmenu osvedčených postupov prostredníctvom jediného veľkého európskeho portálu,
- oživiť dohovor primátorov a starostov,
- zvýšiť finančné úsilie EÚ a ECB, ktoré by mali byť na európskej úrovni hnacou silou realizácie projektu udržateľnej mestskej mobility, ktorá má vplyv na život 70 % občanov Únie,

- posilniť koordináciu medzi verejnými a súkromnými subjektmi, ktoré poskytujú doplnkové služby mestskej dopravy, s uplatnením vyváženého a cieľového prístupu,
- pôsobiť s cieľom dosiahnuť jednotnú logistiku aktívne zameranú na dosiahnutie cieľov „adaptabilného“ mesta (*transition town*), v ktorom všetky jeho súčasti spolupracujú na zlepšení životných podmienok a zdravia obyvateľstva,
- riadiť doplnkovosť verejného a súkromného sektora otvorením trhu konkurencii za podmienky, že budú plne rešpektované sociálne záruky, kontrola cien a environmentálna udržateľnosť,
- stanoviť štandardné usmernenia pre vlastnosti vozidiel verejnej dopravy a vytvoriť európsky trh, na ktorom bude možné dosiahnuť úspory z rozsahu prostredníctvom nákupných centrál.

1.3 EHSV súhlasí s tým, že mestská mobilita zohráva strategickú úlohu vo vývoji smerom k inteligentným mestám prispôbujúcim ľuďom, ktoré dokážu zvládať environmentálne výzvy a prispôbovať sa novým situáciám, a zdôrazňuje, že je stále potrebné prekonávať sektorový charakter politik, ktorý je v mnohých prípadoch ešte aj dnes príznačný pre dopravné politiky.

1.4 Uskutočňované opatrenia budú musieť vziať do úvahy nutnosť rovnováhy medzi sociálnymi, hospodárskymi a environmentálnymi hľadiskami, ktoré sú troma osami udržateľného rozvoja.

1.5 EHSV nie je proti opatreniam na otvorenie trhu s verejnou dopravou konkurencii za podmienky, že sa zachovávajú práva pracovníkov a ich pracovné miesta, ako aj záruky, že sa udrží rozloženie siete a skutočne sa budú zlepšovať služby a ceny. Na kontrolu prísneho dodržiavania zmluvných podmienok bude potrebná stála monitorovacia činnosť.

1.6 Podľa EHSV by základom efektívnej, účinnej a udržateľnej dopravnej politiky malo byť

na európskej úrovni:

- také konanie, aby sa plány udržateľnej mobility stali spoločným záujmom miest, ktoré sa budú priamo v teréne podieľať na uplatňovaní iniciatív s cieľom zlepšiť postoj občanov voči potrebe zmeniť aj zakorenené návyky;
- veľkolepé oživenie dohovoru primátorov a starostov o energetickej účinnosti, ktorý zahŕňa zefektívnenie mestskej mobility;
- financovanie potrebných výskumných a inovačných iniciatív v sektore uvoľnením európskych zdrojov, ako sú štrukturálne fondy alebo program Horizont 2020;
- fondy EIB so zvýhodnenými úrokmi a tam, kde to je možné, vytváranie verejno-súkromných partnerstiev na vybudovanie a riadenie veľkých mestských infraštruktúr;

na štátnej úrovni:

- stimulovanie k efektívnejšej a menej znečisťujúcej doprave, k využívaniu nových technológií;
- záruka účinného práva na udržateľnú mobilitu, hlavne občanov so zníženou mobilitou;

na regionálnej a miestnej úrovni:

- intermodálna doprava;
- vytvorenie centier telepráce;

- spoločná politika vzdelávania úradníkov verejnej správy a pracovníkov sektora s cieľom rozvíjať jednotné zručnosti a stratégie;
- ciele a udržateľná regulačná politika prístupu do mestských centier;
- koordinácia veľkých mestských sídel s okrajovými oblasťami s cieľom vypracovať spoločné stratégie;
- zapájanie občanov do hľadania najlepších riešení;
- neustále monitorovanie dosiahnutých výsledkov, vhodné a rýchle zmeny neúčinných opatrení;
- výchova k zodpovednému využívaniu verejnej a súkromnej dopravy;
- rozvoj spolupráce medzi podnikmi s cieľom koordinovať dopravu z výrobných závodov a priemyselných parkov a do nich;
- zapojenie cieľových skupín, teda skupín s podobnými potrebami, s cieľom spoločne zhodnotiť vlastnosti služieb zameraných na konkrétne potreby.

1.7 EHSV zdôrazňuje význam užšej spolupráce medzi príslušnými verejnými orgánmi a občanmi, pričom odkazuje na argumentáciu Komisie v akčnom pláne o mestskej mobilitě⁽¹⁾ a osobitne poukazuje na potreby v oblasti mobility zraniteľných skupín, ako sú starí ľudia, osoby s nízkymi príjmami a osoby so zníženou mobilitou, ktoré si vyžadujú špecifické opatrenia.

1.8 EHSV sa domnieva, že Komisia mala ešte dôraznejšie upozorniť na tieto aspekty, ktoré predstavujú neprípustnú diskrimináciu. Komisia by sa mala zaviazat', že bude dohliadať na členské štáty, aby toto základné európske právo, ktorým je právo na mobilitu, bolo zaručené všetkým občanom bez akejkoľvek diskriminácie.

1.9 Výbor žiada, aby sa riešil a vyriešil aj problém chudoby v oblasti mobility, ako to Únia urobila v prípade energetickej chudoby a v iných oblastiach. Členské štáty musia prijať opatrenia v prospech najzraniteľnejších a najchudobnejších sociálnych vrstiev. Právo na mobilitu je právom všetkých občanov. Nemôže byť obmedzené len na majetných občanov.

1.10 EHSV upozorňuje na potenciál mestskej logistiky ako prvok zvýšenia účinnosti a udržateľnosti. Logistike by sa preto mala venovať primeraná pozornosť pri mestskej plánovaní a v projektoch spolupráce. EHSV tiež víta iniciatívy, ktoré Komisia plánuje zrealizovať v tejto oblasti.

1.11 EHSV žiada Komisiu, aby všetky iniciatívy a politiky v oblasti mestskej mobility zoskupila do jedného nástroja. Tejto problematike sa venuje minimálne päť portálov. To znamená vynakladanie prostriedkov a len relatívnu účinnosť.

1.12 Európa a členské štáty musia rozvinúť spoločnú integrovanú politiku so spoločnou ambicióznou víziou. Občanov treba vychovávať k novým formám alternatívnej dopravy, ktorá menej znečisťuje. Výchova znamená začiatok zmeny. Pomôže znovu objaviť krásu prechádzok po meste, používania bicykla na cestu do práce alebo na trávenie času s priateľmi. Verejné orgány by k tejto udržateľnej mobilitě mali povzbudzovať iniciatívami kultúrnej povahy a vytvárať v centrách miest historické alebo architektonické chodníky so sprievodcami a podporovať usporadúvanie výletov na bicykloch, ktoré by púťali pozornosť svojou pestrosťou a podporovali súťaživosť.

1.13 Súčasné mestá prejdú v najbližších desaťročiach hlbokými architektonickými a urbanistickými zmenami. EHSV odporúča šírenie všetkých dostupných opatrení. Vďaka informačným a komunikačným technológiám, mestskej inovácii a miestnym iniciatívam je možné zlepšiť mobilitu a pripraviť pre budúce generácie mestá, v ktorých sa bude ľahšie žiť.

1.14 EHSV odporúča venovať náležitú pozornosť tomu, že sieť mestskej dopravy je nutné rozložiť spravodlivo a jednotne, aby sa zabránilo tomu, že osoby bývajúce v oblastiach so zlým dopravným spojením alebo bez neho sa ocitnú uzatvorené v moderných getách miest.

⁽¹⁾ COM(2009) 490 final/2.

1.15 Potrebne je dopracovať sa k silnej a kohéznej koordinácii všetkých verejných a súkromných subjektov s rozhodovacou právomocou na všetkých úrovniach. Plány udržateľnej mestskej mobility, ktorú sú v súlade s cieľmi v oblasti klímy, životného prostredia a energetiky, ochrany zdravia a úspory času a energie, ako aj vynikajúcej hnacej sily hospodárstva, sa musia stať prioritou na všetkých úrovniach EÚ.

1.16 EHSV odporúča prijať konkrétne opatrenia zamerané na rozvoj cestičiek pre cyklistov a chodcov vyhradených výlučne tomuto druhu udržateľnej mobility, a to tam kde to je možné a v napojení na intermodálne uzly verejnej dopravy.

2. Úvod

2.1 Európa patrí k svetadielom s najväčšou mierou urbanizácie. Viacej než dve tretiny populácie Európy dnes žije v mestských oblastiach a tento podiel sa stále zvyšuje („Mestá budúcnosti“, správa Európskej komisie 2011). V mnohých mestách je mobilita stále ťažšia a menej účinná z hľadiska využívania zdrojov. Príznačné je pre ňu neustále dopravné preťaženie, ktorého ročné náklady sa odhadujú na 80 miliárd eur [náklady spôsobené dopravným preťažením, pozri SEC (2011) 358 final], zlá kvalita ovzdušia, nehody, hluk a vysoké emisie CO₂. V Európe je mestská mobilita založená z prevažnej časti na využívaní súkromných motorových vozidiel s konvenčným pohonom.

2.2 Siim Kallas, podpredseda Európskej komisie a komisár pre mobilitu a dopravu, vyhlásil: *Riešenie problémov mestskej mobility dnes predstavuje jednu z najväčších výziev sektoru dopravy. Účinnější môžeme byť len koordinovanou činnosťou* (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1255_sk.htm).

2.3 Európsky parlament a Rada EÚ uznali, že na zlepšenie účinnosti a šetrenia s energiou je potrebné prijať vhodné stratégie v sektore dopravy, aby sa riešil problém využívania energie a problém emisií skleníkových plynov. Na tento účel bola prijatá smernica **2009/33/EÚ z 23. apríla 2009** zameraná na stimulovanie trhu s čistými cestnými vozidlami s nízkou spotrebou energie zohľadňujúca vplyv na spotrebu energie a životné prostredie počas celého cyklu ich životnosti.

2.4 **Bielá kniha – Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – Vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému efektívne využívajúceho zdroje, COM(2011) 144 z 28. marca 2011**, má za cieľ vybudovať moderný a konkurencieschopný systém dopravy a stimulovať hospodársky rast, znížiť závislosť Európy na ropu a znížiť emisie CO₂.

2.5 V súčasnosti pochádza štvrtina všetkých emisií CO₂ v EÚ z dopravy, ktorá zároveň predovšetkým v mestských oblastiach výrazne prispieva k zhoršovaniu kvality ovzdušia (tuhé častice, NO_x, HC a CO). Využívaním iných palív ako je benzín a motorová nafta by sa znížil vplyv dopravy na životné prostredie, ale za predpokladu, že tieto palivá budú vyrábané udržateľným spôsobom.

2.6 Vo svojom stanovisku na tému „Akčný plán mestskej mobility“⁽²⁾ EHSV v plnej miere schvaľuje, že Európska komisia v roku 2009 zverejnila akčný plán mestskej mobility, v ktorom navrhuje miestnym, regionálnym a národným orgánom riešenia na dosiahnutie čo najvyššej a najudržateľnejšej kvality života v mestských oblastiach. Na druhej strane však väčšina navrhnutých opatrení nemala záväznú povahu.

2.7 Medzi cieľmi konkurencieschopného a účinného systému dopravy, ktoré navrhuje Komisia, je aj cieľ „znížiť používanie ‚konvenčne poháňaných‘ automobilov v mestskej doprave do roku 2030 na polovicu; postupne ich vyradiť z premávky v mestách do roku 2050; dosiahnuť v centrách veľkých miest zavedenie mestskej logistiky v podstate bez emisií CO₂ do roku 2030“ a cieľ „znížiť do roku 2050 počet smrteľných nehôd v cestnej doprave takmer na nulu“⁽³⁾.

2.8 V rámci súhrnného prehľadu iniciatív, ktoré Európska únia zaviedla v záujme udržateľnej mestskej mobility, sa toto stanovisko zameriava na nedávne oznámenie Komisie „Spoločné vytvorenie konkurencieschopnej mestskej mobility efektívne využívajúcej zdroje“. A práve v mestách, pre ktoré je príznačná vysoká hustota obyvateľstva, možno presmerovať súčasný model rozvoja na efektívnejšie využívanie dostupných zdrojov.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 56 – 61.

⁽³⁾ COM(2011) 144 final.

2.9 Nové výzvy v oblasti životného prostredia, ktorým v blízkej budúcnosti budú musieť čeliť mestá a ich obyvatelia, prispeli k zvýšeniu významu problematiky mestskej mobility pri výstavbe „adaptabilných“ miest (*transition town*). Koncepcia adaptability by pri analýze politik mobility v mestskom prostredí mala byť rozhodujúcim impulzom na efektívnejšiu integráciu premien v mestách a zaručiť integrovaný prístup pri riadení energetickej a environmentálnej politiky a politiky mobility.

2.10 EHSV súhlasí s využívaním integrovaného prístupu, ktorý by podporil opatrenia v rôznych oblastiach, ako napríklad životné prostredie a zdravotníctvo, ekologické a energeticky účinné technológie, zlepšenie infraštruktúr, územné plánovanie a doprava, logistika dodávok tovaru, inovácia a výskum, bezpečnosť na cestách a zvyšovanie informovanosti verejnosti.

2.11 EHSV zdôrazňuje, že je dôležité venovať pozornosť znižovaniu dopravných nehôd a zlepšovaniu zdravia obyvateľov prijímaním dlhodobých stratégií uplatňovania všetkých vhodných opatrení na dosiahnutie ambiciózných cieľov. Každý jeden ľudský život, ktoré tieto politiky zachránia, každá dopravná nehoda, ktorej zabránia, každý občan, ktorého zachránia, predstavuje pre spoločnosť nesmiernu hodnotu a toto by malo byť meradlom naliehavosti opatrení.

3. Európske iniciatívy mestskej mobility

3.1 Európske stratégie a iniciatívy sú zamerané na podporu rôznych foriem udržateľnej mestskej mobility, na podporu inovácie jednotlivých druhov dopravy a dopravných prostriedkov v mestskej doprave, rozvoja intermodálneho mestského systému, opatrenia na podporu verejnej dopravy, chodníkov a cyklotrás, na začlenenie mestskej mobility do integrovaného strategického rámca mestského rozvoja. Dostupné prostriedky sa však znížili a nepostačujú na financovanie iniciatív, ktoré sú potrebné na jednotlivých úrovniach. Členské štáty znížili výšku finančných prostriedkov pre miestne orgány, ktoré preto museli spomaliť tempo realizácie svojich plánov zlepšovania mestskej mobility. Naliehavo je potrebné výrazne zmeniť smerovanie, vrátiť sa na účinnú cestu investícií a práce, a predovšetkým urýchlene zlepšiť kvalitu života ľudí.

3.2 Inteligentné mestá a spoločenstvá

3.3 Európske inovačné partnerstvo (EIP) v oblasti inteligentných miest a spoločenstiev je pokračovaním iniciatívy Európskej komisie inteligentné mestá a spoločenstvá z roku 2011. Zoskupuje zástupcov občanov, podnikov a spoločenstiev, ktorým ponúka priestor na hľadanie, rozvíjanie a uplatňovanie inovatívnych riešení a ich premenu na skutočnosť. Mestská mobilita je jednou z troch hlavných osí, na ktoré sa ústredí EIP, a to popri udržateľných štvrtiach a zastavaných priestoroch, infraštruktúrach a procesoch v odvetví energetiky, informačných a komunikačných technológií a dopravy.

3.4 CIVITAS

3.5 Od roku 2002 prináša iniciatíva CIVITAS, spolufinancovaná Európskou komisiou, čerstvý vietor do miest, kde už zaviedla udržateľné systémy dopravy vo viacej než 200 európskych mestách, a dnes predstavuje veľmi aktívnu sieť v tomto sektore. V rámci programu Horizont 2020 hodlá Komisia túto iniciatívu rozšíriť o používanie inovatívnych technológií na dosiahnutie konkurencieschopnej mobility efektívne využívajúcej zdroje. EHSV viackrát zdôraznil význam tejto iniciatívy a iných iniciatív prijatých v oblasti udržateľnej mobility.

3.6 Transeurópske dopravné siete (TEN-T)

3.7 Európska únia podporuje projekty spoločného záujmu v mestských oblastiach zamerané napríklad na zlepšenie prevádzky mestskej logistiky, ktoré sú súčasťou vnútroštátnych a medzinárodných dodávateľských reťazcov.

3.8 Dohovor primátorov a starostov

3.9 Prechod na udržateľnejšie spôsoby dopravy sa uskutočňuje veľmi pomaly. Iniciatíva Dohovor primátorov a starostov, ktorá sa začala na podnet Komisie v roku 2008, nabáda signatárske mestá, aby aspekty dopravy a mestskej mobility začleňovali do akčných plánov pre udržateľnú energiu (SEAP) a tým zabezpečili zapojenie občanov a všeobecnejšie aj účasť občianskej spoločnosti (Usmernenia Dohovoru primátorov a starostov o SEAP).

4. Obsah oznámenia

4.1 Oznámenie Komisie sústreďuje pozornosť na súčasné ťažkosti a nedostatok efektívnosti mobility vo vnútri európskych miest, kde ide o problémy, ako napríklad časté dopravné preťaženie, vysoké emisie CO₂, kvalita ovzdušia, dopravné nehody so smrteľnými následkami v mestách a vplyv na zdravie ľudí.

4.2 Cieľom oznámenia je dosiahnuť zvýšenie pomoci európskym mestám v boji s problémami mestskej mobility s cieľom zaručiť udržateľný rozvoj a dosiahnuť cieľ, ktorým je konkurencieschopnejší európsky systém dopravy efektívne využívajúci zdroje.

4.3 Európska komisia preto rozšíri svoje podporné opatrenia zamerané na udržateľnú mobilitu v oblastiach s pridanou európskou hodnotou nasledovnými spôsobmi:

4.3.1 *Výmena skúseností a prezentácia osvedčených postupov*: medzi opatreniami, pre ktoré sa Komisia rozhodla, sú opatrenia na šírenie osvedčených postupov, špeciálne portály a vytvorenie skupiny európskych expertov.

4.3.2 *Zabezpečenie cielenej finančnej pomoci*: pomocou štruktúrovaných a investičných fondov EÚ bude možné vykonať konkrétne spoločné opatrenia najmä v najviac znevýhodnených regiónoch. Štrukturálne fondy, Európsky sociálny fond a iné dostupné fondy sa budú aj naďalej podieľať na financovaní výdavkov na mestskú dopravu.

4.4 *Podpora výskumu a inovácie*: Iniciatíva Civitas 2020 v rámci programu Horizont 2020 umožní mestám, podnikom, akademickej obci a iným partnerom vyvíjať a testovať nové prístupy k problémom mestskej mobility.

4.4.1 Komisia obzvlášť navrhuje:

4.5 *zapojiť členské štáty*: Komisia vyzýva členské štáty, aby vytvorili také primerané podmienky, aby mestá a veľkomestá mohli vypracovať a vykonávať plány udržateľnej mestskej mobility. Toto je hlavná otázka, ktorou sa Komisia zaoberá, a preto je veľmi dôležité, aby dostala uvedomelé a pozitívne odpovede členských štátov. Subsidiarita je v tomto prípade nevyhnutnou a úspešnou stratégiou za podmienky horlivého zapojenia všetkých zúčastnených subjektov.

4.6 *spolupracovať*: Komisia prináša rad konkrétnych odporúčaní pre koordinovanú činnosť medzi všetkými úrovňami riadenia a verejným a súkromným sektorom v týchto štyroch oblastiach:

- mestská logistika,
- regulovaný prístup,
- uskutočnenie riešení založených na inteligentných dopravných systémoch (ITS – Intelligent Transport Systems),
- bezpečnosť cestnej premávky v mestách.

V Bruseli 4. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Ceny energie a náklady na energiu“

COM(2014) 21 final

(2014/C 424/10)

Spravodajca: **Richard Adams**

Európska komisia sa 15. januára 2014 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Ceny energie a náklady na energiu v Európe“

COM(2014) 21 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 21. mája 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna) prijal 140 hlasmi za, pričom 10 členovia hlasovali proti a 13 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Ceny energie celkovo dosiahli historicky vysokú úroveň a je pravdepodobné, že sa ešte zvýšia. Mnohé domácnosti po celej EÚ to pociťujú ako veľký zásah do rozpočtu. Podobne sú postihnutí aj priemyselní spotrebitelia. Komisia zdôrazňuje, že je potrebné, aby občianska spoločnosť lepšie porozumela tomu, ako môže zloženie cien energie viesť do súladu naše ciele v oblasti klímy s našimi potrebami v súvislosti s energetickou bezpečnosťou. Bez pochopenia tejto otázky nie je možné počítať s politickou vôľou ani so súhlasom spotrebiteľov.

1.2. Ceny energie môžu predstavovať dôležitý faktor konkurencieschopnosti pre priemysel. Ekonomická analýza priemyselnej konkurencieschopnosti by sa však nemala obmedzovať len na ceny energie. Taktiež by sa mali zohľadniť ďalšie kľúčové faktory, akou je energetická intenzita a podiel nákladov na energiu v rámci celkových nákladov, ako aj v ziskovom rozpätí. Má zásadný význam, aby obmedzovanie zmeny klímy bolo globálne súdržné. Vedúce postavenie Európy so sebou môže prinášať riziko v podobe nekonkurencieschopnosti, presunu priemyslu a vývozu emisií CO₂.

1.3. Energetická účinnosť, obnoviteľné zdroje energie a iné domáce zdroje energie môžu pomôcť zlepšiť zásobovanie, avšak všetky charakterizuje faktor nákladov, rizikovosti, environmentálneho vplyvu a spája sa s nimi akceptovanie zo strany spoločnosti. Vzhľadom na to, že prístupy a postoje sa od seba líšia, pri určení akceptovateľného energetického mixu v každom členskom štáte je osobitne dôležitá transparentná analýza nákladov a revízia a lepšia koordinácia podporných nástrojov (ako napr. výkupných predpisov a cien) a taktiež spolupráca so susednými krajinami.

1.4. Je potrebné zabezpečiť, aby bol priemysel v budúcnosti, tak ako aj v minulosti, schopný prispôbiť sa, a zvýšiť kapacitu energetického sektoru s cieľom realizovať potrebné investície v energetickom systéme. Toto si bude vyžadovať pevný záväzok zo strany vlád, ktorý musí byť v súlade s európskym vnútorným energetickým trhom.

1.5. Je potrebné dobudovať európsky vnútorný energetický trh, avšak využitie jeho úplného potenciálu je potrebné podporovať prostredníctvom vhodných trhových nástrojov, riadnej koordinácie vnútroštátnych energetických politík na úrovni EÚ a jasného spoločného vedenia. Potrebnou podmienkou je opätovný dôraz na transparentné a presné údaje. Je potrebné zohľadniť osobitnú situáciu v príslušných členských štátoch, ako je napr. otázka súčasných „energetických ostrovov“. Pri posudzovaní cien by sa mala zohľadniť skutočnosť, že bez rozvinutej infraštruktúry, ktorá si vyžaduje rozsiahle investície, nebude možné dobudovať spoločný vnútorný energetický trh a jednotlivé štáty nebudú môcť využívať jeho výhody.

1.6. Mimoriadny význam má optimalizácia nákladov prostredníctvom užšej koordinácie a solidarity na úrovni EÚ, keďže riadiace páky energetickej politiky zostávajú pod priamou kontrolou členských štátov. Táto koordinácia bola v minulosti slabá, a preto je potrebný nový prístup. V situácii stále väčšej neistoty pri dodávkach energie je tiež osobitne dôležitá solidarita medzi členskými štátmi, ako aj zvýšený dôraz na spoločný výskum a vývoj zameraný na riešenie problémov zjavných vo výrobe energie a v dodávateľskom reťazci.

1.7. Vytvorenie uzlov kvapalného plynu medzi skupinami členských štátov môže viesť k optimalizácii a zníženiu nákladov tým, že prispeje k oddeleniu cien ropy a plynu a zvýši flexibilitu výrobcov energie.

1.8. EHSV v záujme rozšírenia koordinácie naliehavo žiada, aby sa prijali príslušné opatrenia a priamo sa podporil rozsiahly program zahŕňajúci dialóg o energetike na celoeurópskej úrovni. Na tomto dialógu by sa mali zúčastniť spotrebiteľia energie, zástupcovia domácností a priemyslu a obchodní a inštitucionálni aktéri v energetickom reťazci spolu s miestnymi, regionálnymi a vnútroštátnymi orgánmi.

1.9. Inkluzívny, reprezentatívny, nezávislý a transparentný európsky dialóg o energetike (EDE) by mal taktiež poskytnúť základ pre nový postup riadenia navrhnutý Komisiou, ktorého cieľom je splnenie cieľov v oblasti energetiky a klímy navrhnutých v rámcovom programe do roku 2030.

2. Úvod a kontext

2.1. Ceny energie, a najmä cena elektrickej energie, sa pre väčšinu spotrebiteľov v domácnostiach a priemysle v EÚ zvyšovali vo väčšej miere ako bola miera inflácie. Ovplyvnilo to rozpočet domácností v celej Európe a v niektorých členských štátoch došlo k výraznému nárastu energetickej chudoby. Negatívny vplyv to malo aj na niektoré priemyselné odvetvia, a to najmä na energeticky náročné priemyselné odvetvia. Priemysel v minulosti na vysoké ceny vždy reagoval zlepšením energetickej účinnosti a špecializáciou na výrobu s vysokou pridanou hodnotou, na čo je však v súčasnosti stále menej priestoru. Hospodársky prepád spôsobil ďalšie zvyšovanie tlaku a napriek energetickej účinnosti a úsporným opatreniam náklady sa pre väčšinu spotrebiteľov naďalej zvyšujú.

2.2. V súbore opatrení, ktorý predstavila Komisia v januári 2014, sú zahrnuté aj dve rozsiahle správy, ktoré sa priamo dotýkajú cien a nákladov. Jednou z nich je pracovný dokument Komisie „Ceny energie a náklady na energiu“ a druhou je dokument „Vývoj hospodárstva v oblasti energie v Európe“. V súbore opatrení sú stanovené ciele v oblasti energetiky a klímy na obdobie do roku 2030 a navrhuje sa v ňom, aby sa ochrana klímy zosúladila s udržaním priemyselnej konkurencieschopnosti a ponukou dostupnej energie pre občanov. Toto si bude vyžadovať spoločné pochopenie, uznanie a komunikáciu o konkrétnych hospodárskych, sociálnych a environmentálnych výhodách vyplývajúcich zo znižovania emisií a ekologizácie hospodárstva. V súbore opatrení sa výslovne uznáva, že podpora verejnosti bude mimoriadne dôležitá a že bude potrebný realistejší prístup k výzvam, najmä k výzvam finančnej povahy. Podľa Komisie „ciele vysielajú silný signál smerom k trhu a povzbudzujú priame investície do nových potrubí a sietí elektrickej energie alebo nízkouhlíkových technológií⁽¹⁾“

2.3. V oznámení o cenách energie a nákladoch na energiu, ktoré je predmetom tohto stanoviska, sa v zhode s Medzinárodnou agentúrou pre energiu⁽²⁾ konštatuje, že ceny na svetovom trhu, dôležité rozsiahle investície do infraštruktúry a energetickej účinnosti v kombinácii s poplatkami spojenými s klímou budú mať za dôsledok, že cena energie sa bude držať na súčasnej historicky vysokej úrovni. Nielen že to môže mať vážny dosah na spotrebiteľov, ale v dôsledku súčasnej veľkoobchodnej ceny elektrickej energie v odvetví jej výroby vo výške približne 40 EUR za MWh nie je možné realizovať v tomto sektore investície, ktoré sú potrebné na výmenu zastarávajúcich nástrojov a na riešenie problémov týkajúcich sa zmeny klímy. Toto stanovisko sa zameriava na pravdepodobnú reakciu občianskej spoločnosti a na to, do akej miery je možné vytvoriť silné signály pre trh a politickú ústretovosť na dosiahnutie politických cieľov.

⁽¹⁾ Úvod: http://ec.europa.eu/energy/2030_en.htm

⁽²⁾ Vyhliadky svetovej energetiky, Medzinárodná agentúra pre energiu, 2013.

3. Zhrnutie oznámenia Komisie

3.1. Počas piatich rokov po roku 2008 sa maloobchodné ceny energie zvyšovali, v niektorých členských štátoch dokonca výrazne, a to aj napriek relatívne stabilným veľkoobchodným cenám elektrickej energie a stabilným veľkoobchodným cenám plynu. Vplyv spotrebiteľov v domácnostiach a v priemysle, najmä počas hospodárskeho poklesu, bol značný, a pravdepodobne sa bude ďalej zvyšovať. Existujú tiež veľké rozdiely medzi členskými štátmi, pričom niektorí spotrebiteľia platia o 250 až 400 % viac ako iní. Výrazný podiel na tomto zvyšovaní malo zvýšenie nákladov v oblasti prepravy a distribúcie a zvýšenie daní a poplatkov. Náklady na primárnu energiu však predstavujú naďalej najväčšiu položku v cenovom zložení.

3.2. Vlády v EÚ musia dobudovať energetický trh v roku 2014. Liberalizácia trhu podporí investície a hospodársku súťaž a zlepší účinnosť vo viacerých oblastiach, čo sa možno prejaví v podobe nižších cien. Spotrebiteľia a priemyselný sektor (najmä malé a stredné podniky) môžu svoje náklady znížiť tak, že tam, kde je dostatok dodávateľov, prejdú k lacnejším dodávateľom energie.

3.3. Vlády v EÚ musia taktiež ďalej rozvíjať energetickú infraštruktúru, diverzifikovať dodávky energie a trasy zásobovania a vystupovať jednotne pri rokovaniach s veľkými energetickými partnermi.

3.4. Členské štáty by takisto mali zabezpečiť, aby sa energetické politiky financované konečnými užívateľmi a daňovými poplatníkmi uplatňovali nákladovo čo najefektívnejšie a aby sa realizovali na základe osvedčených postupov.

3.5. EÚ a vlády členských štátov musia vyvinúť väčšie úsilie, pokiaľ ide o porovnanie nákladov na siete a postupy. Konvergenciou postupov v rámci sietí v Európe sa môže zlepšiť účinnosť a znížiť cenová položka týkajúca sa nákladov na siete.

3.6. Spotrebiteľia v domácnostiach a priemyselný sektor môžu do istej miery udržiavať nízke náklady na energiu prostredníctvom zlepšovania energetickej účinnosti. Dobrovoľné opatrenia spotrebiteľov na prispôbenie objemu alebo času ich spotreby energie (reakcia na dopyt) a inovácie energetické technológie môžu ušetriť energiu a peniaze.

3.7. EÚ musí pokračovať vo svojom úsilí, aby sa s medzinárodnými partnermi dohodla na energetických dotáciách a dovozných obmedzeniach, a pomáhať niektorým priemyselným spotrebiteľom prostredníctvom daňových transferov, poskytovaním výnimiek a znižovaním daní a poplatkov.

3.8. Komisia sa v podstate zasadzuje za dobudovanie jednotného energetického trhu v EÚ a navrhuje, aby domácnosti a priemyselný sektor podnikli kroky na zlepšenie svojej energetickej účinnosti, zaviedli systém reagovania na dopyt a iné novátorské energetické technológie a inovácie s cieľom ušetriť energiu a peniaze, a aby členské štáty vo výraznej miere zlepšili prenos a distribúciu. Je potrebné konštatovať, že rast v oblasti obnoviteľných zdrojov energie môže mať priamy vplyv na zlepšenie energetickej bezpečnosti. Taktiež sa uznáva, že v niektorých členských štátoch treba prijať opatrenia na zabránenie energetickej chudobe domácností, najmä prostredníctvom sociálno-politických opatrení. Ak bude konkurencieschopnosť priemyselného sektoru v oblasti energie podľa predpovedí klesať, tento problém by sa mohol riešiť (najmä prostredníctvom WTO) minimalizovaním dotácií na energiu zo strany medzinárodne konkurenčných krajín a taktiež inými daňovými transfermi.

4. Všeobecné pripomienky

4.1. Strategická reakcia, ktorú navrhuje Komisia, má tri zásadné aspekty. Nezávisle od dobudovania vnútorného energetického trhu, je skutočne opodstatnené pokračovať v prístupe k ekologickému hospodárstvu alebo ho rozširovať, tak ako sa to zdôrazňuje v rámcovom programe do roku 2030, a aký vplyv to bude mať na ceny energie a náklady na energiu? Po druhé, je možné presvedčiť občiansku spoločnosť účinným sociálnym dialógom o tom, že takýto prístup je správny a prijateľný? Po tretie, bude možné stimulovať trh tak, aby priťahoval súkromné investície v Európe do nových potrubí a elektrických sietí a nízkouhlíkových technológií?

4.2. Energia je vo všeobecnosti vo svojich rôznych podobách a z hľadiska hodnoty vôbec najviac obchodovanou globálnou komoditou. V dôsledku ústrednej úlohy, ktorú energia zohráva v hospodárskom rozvoji, si výskum, prieskum, rozvoj, výroba a prenos energie budú v blízkej budúcnosti vyžadovať rozsiahle investície. Toto sa vzťahuje aj nato, že je potrebné doceliť bezpečné zásobovanie energiou, tak ako sa to v poslednom čase zdôrazňuje. V tejto súvislosti sa väčšinou uvádza fráza, že „svetlo treba nechať svietiť“, pričom pod „svetlom“ sa rozumie dôležitá úloha, ktorú energia zohráva v modernej spoločnosti. Je potrebné uznať, že od bezpečnosti zásobovania môžu v súčasnosti závisieť aj iné ciele energetickej politiky, či už na vnútroštátnej úrovni alebo úrovni EÚ, a tento faktor by sa mal v oznámení viac zdôrazniť, resp. že toto zabezpečenie môže mať za následok dodatočné náklady.

4.3. Ak sa majú zároveň pokryť krátkodobé a dlhodobé náklady na prechod na výrobu nízkouhlíkovej energie, treba mať na zreteli a opätovne zdôrazniť aj viacero dôležitých faktorov na globálnej úrovni.

- Výroba energie vo výraznej miere ovplyvňuje našu planétu a nás, najmä prostredníctvom zmeny klímy, ale aj prostredníctvom účinkov poškodzujúcich zdravie.
- V súčasnosti sa 80 % nášho dopytu po energii pokrýva z fosílnych palív, ktoré sú z dlhodobého hľadiska zdroje, ktoré sa vyčerpajú.
- V dôsledku nových výskumov alebo rozvoja nových ťažobných postupov nedochádza vo výraznej miere k predpokladanému poklesu dostupnosti zdrojov (najvyšší objem ťažby ropy atď.) a na trhu sa bude prejavovať výrazný tlak v súvislosti s využívaním nekonvenčných zdrojov fosílnych palív.
- Využívanie len jednej tretiny zdrojov fosílnych palív, ktoré sú v súčasnosti známe, postačuje na to, aby sa súčasná úroveň emisií skleníkových plynov na Zemi zvýšila nad 450 ppm (čo zodpovedá 2 °C), pričom do nových výskumov a ťažobných postupov sa naďalej investujú značné prostriedky⁽³⁾.

Je nevyhnutné, aby sa uskutočnil energetický prechod z fosílnych palív. Rýchlosť tohto prechodu je rozhodujúca. Musí byť dostatočná nato, aby sa zabránilo vplyvu na životné prostredie a zároveň sa zachovali stabilné hospodárske a sociálne štruktúry. Veľmi dôležité bude spojené celosvetové úsilie a nevyhnutné bude udržať hospodársku schopnosť EÚ prispieť k tomuto prechodu. Má zásadný význam, aby obmedzovanie zmeny klímy bolo globálne súdržné. Vedúce postavenie Európy so sebou môže prinášať riziko v podobe nekonkurencieschopnosti, presunu priemyslu a vývozu emisií CO₂.

4.4. Dnes jasne vidíme, že samotné trhy často nie sú schopné riešiť sociálne a environmentálne problémy, čo ani nie je ich úlohou. EHSV sa domnieva, že trhy, napriek tomu, že často úspešne plnia krátkodobé ciele, pokiaľ ide o náklady a účinnosť, treba pretransformovať prostredníctvom účinných trhových nástrojov tak, aby boli schopné plniť aj sociálne priority⁽⁴⁾. To si vyžaduje dobrú reguláciu, podporu a zapojenie občianskej spoločnosti, ako aj vytvorenie silného záväzku k sociálnej zodpovednosti podnikov.

4.5. Ak spoločnosť nerozumie dileme, s ktorou je konfrontovaná EÚ a svet, nemožno očakávať politickú vôľu ani akceptovanie zo strany spotrebiteľov. Ceny budú so všetkou pravdepodobnosťou ďalej rásť. Spotrebiteľia budú proti tomuto rastu silno protestovať. Zníženie politického a sociálneho dopadu je náročnou úlohou.

4.6. EHSV sa domnieva, že najefektívnejším prístupom je v plnej miere zapojiť európskych spotrebiteľov energie, domácnosti, priemyselný sektor a obchodných a priemyselných aktérov v energetickom reťazci do aktívneho a tvorivého dialógu o týchto otázkach, ktorý povedie k opatreniam.

⁽³⁾ *The Burning Question*, Mike Berners Lee, Greystone Books, 2013.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 1 – 9.

4.7. V súčasnom oznámení je však tento prístup len málo zreteľný. Hoci na „trhy“ sa odkazuje 41-krát, o „zapojení“, „občanovi“ alebo „konzultácii“ existujú celkovo iba tri zanedbateľné odkazy. Podobne je to aj v politickom rámcovom dokumente na obdobie 2020 až 2030.

4.8. V súvislosti s touto témou majú rozhodujúci význam konzistentnosť a konkrétne opatrenia. V rámcovom dokumente z roku 2011 s názvom „Plán postupu v energetike do roku 2050“ sa v širšom meradle uznáva, že „rozhodujúce je zapojenie verejnosti“ (bod 3.4), prijalo sa však málo opatrení.

4.9. EHSV preto naliehavo žiada inštitúcie EÚ a členské štáty, aby súrne prijali a realizovali európsky program o energetike, ktorý výbor prijal v roku 2013 vo svojom stanovisku na tému ‘Potreby a metódy aktívneho zapojenia občanov do energetickej politiky’⁽⁵⁾. Takýto dialóg by zohrával štrukturálnu úlohu pri vytváraní a zachovaní postupu riadenia na úrovni EÚ v oblasti zásobovania energiou a klimatických cieľov.

4.10. Takýto proces by mal klásť dôraz na:

- skutočnosť, že je potrebné viac zdôrazňovať transparentnosť, silnú reguláciu a riadenie na všetkých úrovniach.
- lepšie chápanie fungovania energetického trhu zo strany občana/spotrebiteľa a dôvera v jeho fungovanie vďaka vhodnému vzdelávaniu a poradenstvu;
- rozsiahlejšie zapojenie verejnosti pri určení vnútroštátneho energetického mixu;
- pružnosť členských štátov pri výbere politík, ktoré sú najvhodnejšie pre ich vnútroštátny energetický mix a preferencie, a zároveň prechod na konvergenciu na úrovni EÚ;
- dosiahnutie cieľov na vnútroštátnej úrovni (emisie skleníkových plynov, obnoviteľné zdroje energie a energetická účinnosť) v súvislosti s trhovou integráciou;

4.11. Rozdiely v cenách energie v rámci celej Európy už boli zaznamenané skôr. Aj keď rozdiely v nákladoch na výrobu a dodávky energie tu môžu zohrávať určitú úlohu, významne k tomu prispieva aj široká škála uložených daní a poplatkov za energiu. Vo všetkých členských štátoch tvorí zdanenie energie významnú časť vládnych príjmov a aj pri vylúčení zdanenia ropy by bolo ťažké nájsť iné zdroje príjmov ako náhradu za akékoľvek zníženie daní⁽⁶⁾.

4.12. Treba však uviesť, že v prípade niektorých druhov energie už bolo vysoké zdanenie prijaté, hoci sa tak stalo s nevdôľou. V EÚ predstavuje zdanenie ropy vyše 55 % ceny, kým napríklad v USA to je 14 % a v Japonsku 41 %.

4.13. Je potrebné zohľadniť osobitnú situáciu v príslušných členských štátoch, ako je napr. otázka súčasných „energetických ostrovov“. Pri posudzovaní cien by sa mala zohľadniť skutočnosť, že bez rozvinutej infraštruktúry, ktorá si vyžaduje rozsiahle investície, nebude možné dobudovať spoločný vnútorný energetický trh a jednotlivé štáty nebudú môcť využívať jeho výhody.

5. Konkrétne pripomienky

5.1. „Vnútorný energetický“ trh je mimoriadne problematický, pretože bezpečnosť zásobovania energiou je prvoradým národným záujmom, a napriek pokroku dosiahnutom v oblasti vytvorenia vnútorného energetického trhu, trh zostáva v rozsiahlej miere pod priamou kontrolou alebo vplyvom štátu. Ťažkosti pri vytváraní trhu, napr. v porovnaní s mnohými ostatnými kategóriami spotrebného tovaru, spôsobovali taktiež technické faktory, faktory týkajúce sa zdrojov a geografické faktory.

5.1.1. Cieľ dosiahnuť dobudovanie jednotného trhu pre elektrickú energiu a plyn, ktorý bol stanovený v treťom energetickom balíku v roku 2009, nebude splnený a hlavné aspekty liberalizácie energie sa preukázali ako ťažko realizovateľné. Dosiahnutie výhod z integrácie trhu narazilo na odpor zo strany vlád, podnikov a spoločnosti. V niektorých členských štátoch prevláda názor, že zásadné zmeny v oblasti výroby, distribúcie a spotreby energie by mohlo mať neprijateľné účinky.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 1 – 7.

⁽⁶⁾ Energy Policy and Energy Taxation in the EU: IREF Europe.
http://www.irefeurope.org/en/sites/default/files/Energy_policy_EU.pdf

5.1.2. Hoci v strednej a západnej Európe sa vo všeobecnosti realizuje konvergencia veľkoobchodných cien, nedochádza ku konvergencii maloobchodných cien z toho dôvodu, že členské štáty uplatňujú rôzne národné systémy na podporu investícií do energetického odvetvia a realizujú rôzne vnútroštátne politiky týkajúce sa spôsobu rozdelenia nákladov na túto podporu medzi konečných spotrebiteľov. Následne sa vytvára „plytký“ trh s elektrickou energiou, ktorý len optimalizuje využívanie súčasného európskeho systému. Toto je však nepostačujúce, keďže potrebný by bol „prehĺbený“ trh stimulujúci optimálne investície v celoeurópskom meradle v záujme toho, aby tieto investície skutočne vznikali a aby sa zabezpečila ich nákladová efektívnosť. Napríklad je dôležitá revízia a lepšia koordinácia podporných nástrojov (ako napr. výkupných predpisov a cien).

5.1.3. Na to je potrebná vyššia trhová likvidita a tvorba cien v rámci uzlov, najmä cien plynu. V niektorých členských štátoch sa trh s plynom vybuďoval, ale stále nie je natoľko likvidný, aby ponúkal prijateľnú alternatívu – expanzívnej – indexácii podľa ceny ropy a poskytoval trhovú tvorbu ceny. Preto je veľmi dôležité vytvoriť regionálne plynové centrá a zlepšiť medzi nimi vzájomné prepojenie, pokiaľ ide o kapacitu prenosu, zmluvné dojedania a prístup na trh, zvlášť o flexibilné časti dodávok. Keď sa výrobcom energie umožní prístup na trhy s plynom, budú mať väčšiu flexibilitu na optimalizáciu výrobných období. Môžu sa vyhnúť výrobe počas stratových období a udržať si konkurencieschopnosť a tak znížiť nepokryté náklady, ktoré by museli preniesť na spotrebiteľov.

5.1.4. Zatiaľ ešte stále nie je známe presné zloženie cien energie v jednotlivých členských štátoch. Podrobný výskum, ktorý v súčasnosti realizuje Komisia o presnejšom vymedzení zloženia cien energie a rozsahu a vplyve dotácií na energiu, má kľúčový význam pre to, aby sa mohol vytvoriť základ pre rovnaké podmienky v oblasti výroby energie a tvorby cien. Je potrebné, aby podniky nepretržite poskytovali údaje o cenách energie a nákladoch v záujme toho, aby sa zlepšila transparentnosť v oblasti operačných podmienok v priemyselných odvetviach, ale aj z toho dôvodu, aby sa politiky mohli opierať o spoľahlivé údaje. Zásadný význam má zabezpečenie transparentnosti ako prvého kroku smerom k nákladovo efektívnym politickým voľbám a zmysluplnému politickému dialógu s verejnosťou. To sa týka aj zloženia úrovni zisku dodávateľov energie. Neexistujúce vhodné štatistické údaje môžu narušiť dôveryhodnosť rozhodnutí, ktoré sa prezentujú ako podložené. Takéto štatistické údaje by mali byť dostupné na každej úrovni riadenia.

5.1.5. Priemyselný sektor môže poskytnúť investície s cieľom znížiť intenzitu využívania energie. Toto urobil už aj v minulosti. Takéto investície si však vyžadujú prijateľnú návratnosť a časom majú tendenciu sa zdražovať.

5.1.6. EÚ a členské štáty v minulosti pomohli pri ochrane zraniteľných priemyselných odvetví prostredníctvom bezplatného pridelovania kvót, poskytnutím výnimiek a oslobodením od daní a poplatkov a, v niektorých ojedinelých prípadoch, prostredníctvom kompenzácie. So zreteľom na to, že rozdiely medzi nákladmi na politiku v oblasti klímy v EÚ a u niektorých jeho hlavných obchodných partnerov sa v dohľadnom čase neznížia, Európska komisia by mala ohodnotiť súčasný rámec a preskúmať nové prístupy poskytovania pomoci zraniteľným priemyselným odvetviám, ktoré sú kompatibilnejšie s vnútorným trhom.

5.1.7. Keďže energetická bezpečnosť je mimoriadne dôležitým štátnym záujmom, vlády budú v záujme zabezpečenia zásobovania ochotné akceptovať prípadné dodatočné náklady. Taktiež členské štáty, ktoré sa z dôvodu suverenity vedia len ťažko dohodnúť na uspokojivom postupe riadenia na úrovni EÚ, sú ochotné tolerovať štruktúru trhu, ktorá nie je dostatočne optimálna. V časoch neistých dodávok energie je však solidarita veľmi dôležitá pre zabezpečenie stálych dodávok energie.

5.1.8. Celkovo existuje málo signálov, ktoré by naznačovali, že sa v rámci mimoriadne rozdielných energetických politík uplatňovaných v jednotlivých členských štátoch uzná potreba hlbšej integrácie na úrovni EÚ. Toto narúša medzinárodný energetický trh a vysielá zmätočné signály smerom k investorom. EHSV sa domnieva, že je potrebné urobiť rozhodujúci krok smerom ku skutočnému európskemu energetickému spoločenstvu s cieľom koordinovať národné energetické stratégie, s osobitným zreteľom na zabezpečenie dodávok energie v EÚ za najnižšie náklady.

5.2. Ekologizácia hospodárstva

5.2.1. Prechod na udržateľnejšie hospodárstvo efektívnejšie využívajúce zdroje je v zásade pevne určené. V praxi však v dôsledku hospodárskeho poklesu, celosvetovej hospodárskej súťaže a nezhôd medzi členskými štátmi v súvislosti s prioritami, došlo k spomaleniu a zníženiu účinnosti tohto prechodu (⁷).

(⁷) Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 18 – 22.

5.2.2. V politických vyhláseniach o ekologizácii hospodárstva bola často len formálna zmienka o ciele EÚ v oblasti udržateľného rozvoja, pričom sa v nich neuznáva rozsah ekonomických a spoločenských zmien, ktoré by z toho vyplývali, ani štrukturálne prekážky.

5.2.3. Tento cieľ sa často nesprávne interpretoval, ako „ekologizácia“ existujúcich hospodárskych aktivít, t. j. zníženie emisií uhlíka, a zachovanie nádeje, že to povedie k väčšiemu rastu a tvorbe pracovných miest. Ekologizácia hospodárstva si však vyžaduje oveľa hlbšiu transformáciu výrobných a spotrebných návykov a životného štýlu, než by to bolo spoločensky akceptovateľné v priebehu jedného desaťročia. Prakticky by to znamenalo, že všetky hospodárske aktivity by sa museli pretransformovať a že počas obdobia prechodu od tradičného k ekologickému hospodárstvu by úroveň rastu a tvorby pracovných miest bola neistá. Tu by malo pomôcť koordinované úsilie v oblasti výskumu a vývoja.

5.2.4. Taktiež sa mimoriadne podcenili prekážky brániace rýchlejšej, účinnej a reálnej ekologizácii hospodárstva. Tvorba cien zohráva svoju úlohu v otázkach ako napr.:

- neochota hospodárskych odvetví (záujmové skupiny) a následne aj politikov,
- výhody, ktoré predstavujú jestvujúce technológie vzhľadom na už splatené infraštruktúry,
- neexistencia účinnej tvorby cien v oblasti uhlíka,
- účinná regulácia v oblasti ekologických označení,
- technické a politické riziká spojené s novými nízkouhlíkovými technológiami,
- strata pracovných miest a prípadná neochota v spojitosti s preškolením pracovníkov,
- otázky týkajúce sa priemyselnej transformácie a jej účinky v sociálnej oblasti,
- otázky financovania v prípade nízkeho (alebo negatívneho) hospodárskeho rastu a „rozpočtovej konsolidácie“,
- intenzívna medzinárodná hospodárska súťaž,
- nízkouhlíkové hospodárstvo si bude vyžadovať rozsiahly sociálny a politický konsenzus, rozsiahle súkromné a verejné investície podporené ľahkým prístupom k financovaniu a jasnú víziu, v podstate plánované ekologické hospodárstvo.

5.2.5. Ekologizácia hospodárstva je však nevyhnutná. Ide o závažnú a mimoriadne náročnú úlohu, nemáme však inú voľbu, ak chceme zabezpečiť udržateľnú budúcnosť. Na dosiahnutie tohto cieľa bude potrebné stanoviť také tempo, ktoré zohľadní rovnováhu medzi politickou dôveryhodnosťou, hospodárskou silou, stabilnými sociálnymi systémami a voľbou občanov. Predbežné podmienky však neboli splnené, najmä pokiaľ ide o zapojenie verejnosti v súvislosti s prekonávaním prekážok. Takisto je pravdou, že z tohto môžu vyplývať jednoznačné výhody, ako napr. získanie vedúceho postavenia na trhu v oblasti udržateľnej a nízkouhlíkovej energie. EÚ významne pokročila v oblasti zavádzania nízkouhlíkovej elektrickej energie a nahrádzania rôznych foriem vykurovania touto energiou a má taktiež rozsiahly sektor pre rozvoj udržateľných dopravných inovácií.

5.2.6. Úspora energie a účinnosť zohráva zásadnú úlohu pri minimalizácii nákladov. Pokiaľ ide o domácnosti, existujú ešte mnohé výhody, ktoré by sa mohli využiť prostredníctvom regulácie spotrebiteľského dopytu. V čoraz väčšom počte verejných budov (väčšinou však ide o novostavby) sa nachádzajú pozoruhodné príklady na riešenia v oblasti účinnosti a zníženia rozsahu využívania a mnohé podniky môžu prostredníctvom úsilia zameraného na dosiahnutie väčšej priemyselnej energetickej účinnosti, ktorá je v niektorých odvetviach dobre etablovaná, dosiahnuť ďalšiu úsporu.

5.2.7. Trhové nástroje zohrávali zásadnú úlohu pri podpore a preorientovaní ekonomík členských štátov. Vo všeobecnosti je však možné konštatovať, že v celej EÚ prevláda nekonzistentnosť, pokiaľ ide o uplatňovanie daní, poplatkov, dotácií a iných trhových nástrojov. Toto je osobitne zreteľné v spojitosti s energiou. Trhové nástroje preto musia stimulovať prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje a podporovať hospodárske oživenie⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 1 – 9.

5.3. Nevyhnutnou požiadavkou je účinné riadenie pri dosahovaní cieľov EÚ v oblasti energetiky a klímy, tak ako sa navrhuje v klimaticko-energetickom balíku, a jednoznačne súvisí so stanovením konzistentných trhových parametrov prostredníctvom štátnych energetických regulačných orgánov. EHSV dôrazne podporuje koordinovanejšiu energetickú politiku a konzistentné a konvergentné riadenie vnútroštátnych politík ako krok smerom k optimalizácii cien v celej EÚ, a preto podporuje iniciatívu Komisie. Domnieva sa však, že je potrebná dôkladná úvaha v súvislosti s tým, aby sa zabezpečilo, že systém skutočne splní svoje ciele, a zastáva názor, že výbor môže užitočným spôsobom prispieť k budúcim návrhom Komisie, najmä pokiaľ ide o tieto otázky:

- rovnováha medzi pružnosťou a dosahovaním cieľov v oblasti energetiky,
- rozsiahle zapojenie verejnosti a legitímnosť opatrení prijatých na vnútroštátnej úrovni a úrovni EÚ,
- podpora v tom smere, aby členské štáty prevzali zodpovednosť za proces,
- dôsledná a dôveryhodná konvergencia na úrovni EÚ.

5.4. Európska komisia musí vytvoriť taký systém riadenia, ktorý bude možné účinne uplatňovať a ktorý bude zároveň dostatočne pružný na to, aby ho podporili aj členské štáty. EHSV preto v úzkej spolupráci s Komisiou navrhuje iniciovať politicky neutrálnu úvahu, v rámci ktorej budú zohľadnené názory všetkých zainteresovaných strán. Cieľom takejto úvahy by bolo vytvorenie účinného, pružného a inkluzívneho systému riadenia. Proces zapájania verejnosti, ako aj samotný systém riadenia sú nevyhnutné na to, aby bolo možné riešiť a vysvetľovať výzvy spojené s cenami energie a nákladmi na energiu.

V Bruseli 4. júna 2014.

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa kazeínov a kazeinátov určených na ľudskú spotrebu, ktorou sa zrušuje smernica Rady 83/417/EHS“

COM(2014) 174 final – 2014/0096 (COD)

(2014/C 424/11)

Európsky parlament (2. apríla 2014) a Rada (10. apríla 2014) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa kazeínov a kazeinátov určených na ľudskú spotrebu, ktorou sa zrušuje smernica Rady 83/417/EHS“

COM(2014) 174 final – 2014/96 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je plne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) rozhodol 128 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predloženému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 4. júna 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určení miery úpravy priamych platieb podľa nariadenia Rady (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o kalendárny rok 2014“

COM(2014) 175 final – 2014/0097 (COD)

(2014/C 424/12)

Európsky parlament (2. apríla 2014) a Rada (22. apríla 2014) sa rozhodli podľa článku 43 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určení miery úpravy priamych platieb podľa nariadenia Rady (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o kalendárny rok 2014“

COM(2014) 175 final – 2014/0097 (COD).

Vzhľadom na to, že sa výbor k obsahu návrhu vyjadril už vo svojom stanovisku CES2942-2013_00_00_TRA_AC, prijatom 22. mája 2013 (*), na svojom 499. plenárnom zasadnutí 4. a 5. júna 2014 (schôdza zo 4. júna 2014) rozhodol 132 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 6 sa hlasovania zdržali, nevypracovať nové stanovisko k predmetnému návrhu, ale odkázať na postoj, ktorý zaujal v spomínanom dokumente.

V Bruseli 4. júna 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

(*) Stanovisko EHSV NAT/602 na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určení miery úpravy priamych platieb ustanovenej v nariadení (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o kalendárny rok 2013“, 2013/C 271/27, 19. septembra 2013, s. 143.

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK